147241 Сайф.

ИЛОЛЙ

Пхбарев

Государственная
респуб. библ. Тад. ССР
им. А. Фирдоуси
147241
[illegible] 1

АХТАРИ ОСМОНИ АДАБ

Бадриддин Ҳилолӣ (вафоташ 1529) дар таърихи адабиёти тоҷик аз бузургтарин шоирони ширинкаломест, ки ҳанӯз ҳангоми зинда буданаш чун умдаи шуарои замон ва афсаҳи булағои даврон шинохта шуда буд.

Ин шоири бузург аз тарбияи мардони нобиғаи он замон Абдураҳмони Ҷомӣ ва Алишери Навоӣ баҳравар гардида, бо шоирону нависандагон ва санъаткорону олимони машҳури давр — Исафии Ҳиравӣ, Зайниддин Восифӣ, Ҳотифӣ, Беҳзод, Суҳайлӣ ва амсоли онҳо дӯстӣ меварзидааст. Ҳилолӣ ҳеҷ гоҳ ба даргоҳи ҳокиме хидмат накардааст ва ашъори худро низ ба василаи мадҳу санои шоҳон ва амалдорон табдил намудааст ва аз ин ифтихор дорад ва худи ӯ мефармояд:

Ман нома ба номи кас накардам,
Инъоми касе ҳавас накардам,

Нақл мекунанд, ҳангоме ки ӯро ба қатлгоҳ мебурданд, шоири шуҷоъ аз марг наҳаросида, дар зери дор ҳам охирин бор рози дили худро баён намудааст:

Ин қатраи хун чист ба рӯи ту, Ҳилолӣ,
Гӯё, ки дил аз ғусса ба рӯи ту давида.

Ҳилолӣ се маснавӣ, қитъаву рубой, луғзу чистонҳои баландсанъат ва пурмазмун навиштааст. Вале дар осори ӯ ғазал мақоми муҳимро ишғол менамояд. Ғазалҳои ӯ бо умқи маънӣ, равонии алфоз, салосату латофати баён, таҳкими аҷзо, устодона истифода шудани санъатҳои сухан бо беҳтарин намунаҳои ин шакли шеърии адабиёти тоҷик ҳамсанг ва ҳампоя мебошанд. Мавзӯи ин ғазалҳо асосан гиру дори ишқ аст. Ҳилолӣ чун булбули хушилҳони сарояндаи ишқ қиссаи душвору мушкил ва асрори дили ошиқ, дарди ҳиҷрон, лаззати васл, ҳусни беҳамтои маҳбуба, хотири аз барги гул нозуки ҷононро васфу тараннум менамояд ва аз муҳити дилгиркунандаи худ, ба фиғон меояд, аз ағьёр шиква бар гардун мекунад, аммо аз он гардуни қаҷрафтор имдоде наддиа мегӯяд:

То кай Ҳилолиро чунин з-он моҳ медорӣ ҷудо?
Ё раб, ки, эй чархи фалак, зеру забар бинам туро,

Шоир дар ғазалҳои худ чун шоҳи кишвари ишқ, чун пуштибони ошиқони шефта ва дилбохтагони шайдо баромад мекунад ва мехоҳад дарди ишқро ба дармон расонад. Ӯ васли ошиқу маъшуқро дармони ягонаи дарди ишқ медонад.

Ишқе, ки Ҳилолӣ тасвир мекунад, ишқи булҳавасона нест. Ошиқи тасвир кардаи шоир то абад ба маъшуқааш вафодор аст ва ӯ ҷононаро ҳатто аз ҷон беҳтар медонад:

Ҷон хуш аст, аммо намехоҳам, ки ҷон гӯям туро,
Хоҳам аз ҷон хуштаре бошад, ки он гӯям туро,

Лекин Ҳилолӣ дар зимни ғазалҳои ишқӣ ба бисьёр масоили иҷтимоӣ-сиёсӣ ва фалсафӣ дахл намуда, афкори пешқадами саромадони адабиёти тоҷик — Рӯдакиву Фирдавсӣ, Саъдиву Ҳофиз, Камолу Ҷомӣ ва амсоли онҳоро доир ба адлу инсоф, фуқаропарвариву ватандӯстӣ, хайру саховат, вафову садоқат ривоҷ ва давом медиҳад.

Ғазалҳои соддаву хушоҳанги Ҳилолӣ дар тамоми гӯшаву канорҳои республика ва тамоми кишварҳое ки дар он ҷоҳо тоҷикон маскунанд, шӯҳрати босазо дорад. Ҳилолӣ аз маҳбубтарин ва матлубтарин сухансароёни халқи тоҷик буда, дар тамоми сӯҳбатҳои хосса, базмҳои сухан, маҷлисҳои хурсандӣ ва амсоли ин ғазалҳои шӯрангези ӯ дар қатори шеърҳои намакини Саъдиву Ҳофиз ва Ҷомӣ вирди забон аст. Қариб ҳамаи ғазалҳои Ҳилолӣ бо оҳангҳои «Шашмақом», оҳангҳои халқӣ, оҳангҳои классикии дигар ва оҳангу мақомҳои нав суруда мешаванд. Дар ин китоб сесаду панҷ ғазали пуробуранги Ҳилолӣ аз беҳтарин нусхаҳои он баргузида шуд ва он ҳамчун беҳтарин намунаи осори Ҳилолӣ ба хонандагони арҷманд пешкаш карда мешавад.

◆

Эй нури худо дар назар аз рӯи ту моро,
Бигзор, ки дар рӯи ту бинем худоро.
То накҳати ҷонбахши ту ҳамроҳи ҫабо шуд,
Хосияти Исост дами боди сaборо.
Пеши ту дуо гуфтаму дашном шунидам,
Ҳаргиз асаре беҳтар аз ин нест дуоро.
Он рӯз, ки таълими ту мегуфт муаллим,
Бар лавҳи ту нанбишт магар ҳарфи вафоро?
Ҳарчанд ки хубон ҳама дар роҳи ту хоканд,
Ҳайф аст, ки бар хок ниҳӣ он кафи поро.
Мехостам осуда ба кунҷе бинишинам,
Болои ту ногоҳ барангехт балоро.
Гар ёр кунад майли Ҳилолӣ, аҷабе нест,
Шоҳон, чӣ аҷаб, гар бинавозанд гадоро?!

◆

Зи оби чашми ман гил шуд ба роҳи ишқ манзилҳо,
Надонам то чи гулҳо бишкуфад охир аз ин гилҳо.
Шикастӣ аҳд, бар дилҳои ғамгин сӯхтӣ доғе,
Зиҳӣ доғе, ки то рӯзи қиёмат монд бар дилҳо.
Ман аз хубон басе ғамҳои мушкил дидаам, лекин
Ғами ҳиҷрон бувад мушкилтарини ҷумла мушкилҳо.
Сазад гар бар сари тобути мо гирьянд дар кӯяш,
Чаро, к-аз манзили мақсуд барбастем маҳмилҳо.
Чу он маҳ ёри ағьёр аст, гирди ӯ магард, эй дил,
Чаро парвона бояд шуд барои шамъи маҳфилҳо?
Зи тӯфони сиришки худ ба гирдобе гирифторам,
Ки умри Нӯҳ гар ёбам, бубинам рӯи соҳилҳо.
Ҳилолӣ чун ҳарифи базми риндон шуд, бихон мутриб:
«Алоё айюҳассоқӣ адирқаъсан вановилҳо».

Ману бедории шабҳову шаб то рӯз ёрабҳо,
Набинад ҳеҷ кас дар хоб, ё раб, инчунин шабҳо.
Кушодӣ то лаби ширин ба дашноми дуогӯён,
Дуо мегӯяму дашном мехоҳам аз он лабҳо.
Худоро, ҷони ман, бар хоки муштоқон гузоре кун,
Ки дар хок аз таманнои ту шуд фарсуда қолабҳо.
Сияҳрӯзони ҳиҷронро чӣ ҳосил бе ту аз хубон,
Ки рӯзи тираро хуршед мебояд, на кавкабҳо.
Муаллим ғолибан имрӯз дарси ишқ мегӯянд,
Ки дар фарьёд мебинем тифлонро ба мактабҳо.
Шавад гар аҳли мазҳабро хабар аз машраби риндон,
Бигардонанд мазҳабҳо, биомӯзанд машрабҳо.
Ҳилолӣ бо қади чун ҳалқа бошад хоки майдонат,
Ки кас нашносад ӯро аз нишони наъли маркабҳо.

Аз он танҳоиву мулки ғарибӣ шуд ҳавас моро,
Ки рӯзе чанд нашносем мо касрову кас моро.
Зи дасти мо агар побӯси хубон барнамеояд,
Ҳамин давлат, ки хоки пои эшонем, бас моро.
Ба роҳи маҳмили ҷонон чунон бехуд наям имшаб,
Ки ҳуши рафта бозояд ба фарьёди ҷарас моро.
Ба оби чашми мо парварда шуд хору хаси кӯяш,
Вале гулҳои ҳасрат медамад з-он хору хас моро.
Гар аз дил ҳар нафас ин оҳи оламсӯз бархезад,
Касе дигар нахоҳад сохт бо худ ҳамнафас моро.
Зи дасти мо кашидӣ турраву сад ҷо гираҳ бастӣ,
Ки кӯтаҳ гардаду дигар набошад дастрас моро.
Ҳилолӣ, рӯзгоре шуд, ки дур аз гулшани кӯяш
Фалак дилтанг медорад чу мурғони қафас моро.

Саъй кардам, ки шавад ёр зи ағьёр ҷудо,
Он нашуд оқибату ман шудам аз ёр ҷудо.
Аз ман имрӯз ҷудо мешавад он ёри азиз,
Ҳамчу ҷоне, ки шавад аз тани бемор ҷудо.
Зери девори сарояш тани коҳидаи ман
Ҳамчу коҳест, ки афтода зи девор ҷудо.
Ман, ки якбор ба васли ту расидам ҳама умр,
Кай тавонам, ки шавам аз ту ба якбор ҷудо.
Дӯстон, қиммати сӯҳбат бишиносед, ки чарх
Дӯстонро зи ҳам андохта бисьёр ҷудо.
Гар ҷудо монам аз ӯ, хуни маро хоҳад рехт,
Дили хунгашта ҷудо, дидаи хунбор ҷудо.
Ғайри он маҳ, ки Ҳилолй ба висолаш нарасид,
Мо надидем дар ин бог гул аз хор ҷудо.

Гаҳ-гаҳам хонию пурсӣ, ки чӣ ҳол аст туро,
Ҳоли ман ҳоли сагон, ин чӣ савол аст туро?
Мекунам ёди туву меравам аз ҳол ба ҳол,
Ман ба ин ҳолу напурсӣ, ки чӣ ҳол аст туро.
Солҳо шуд, ки хаёли камарат мебандам,
Ҳаргизам ҳеҷ нагуфтӣ чӣ хаёл аст туро.
Эй гули боғи латофат, зи хазон эмин бош,
Ки ҳанӯз аввали наврӯзи ҷамол аст туро.
Навбати кавкабаи моҳи ман аст, эй хуршед,
Беш аз ин ҷилва макун, вақти завол аст туро.
Васфи ҳусни ту чӣ гӯям, ки зи асбоби ҷамол
Ҳар чӣ бояд, ҳама дар ҳадди камол аст туро.
Умр бигзашт, Ҳилолӣ, ба умеди даҳанаш,
Худ бигӯ, ин чӣ таманнои маҳол аст туро?

Ба рӯзи ғам сагаш хоҳам, ки пурсад хоксоронро,
Ки ёрон дар чунин рӯзе ба кор оянд ёронро.
Аҷаб хоре халид аз навгуле дар синаи решам,
Ки бурд аз хотири ман хор-хори гулъузоронро.
Зи ноз имрӯз бо ағьёр хандон меравад он гул,
Дареғо, тоза хоҳад кард доғи дилфигоронро.
Ба сад уммед азми кӯи ӯ доранд муштоқон,
Худовандо, ба уммеде расон уммедворонро.
Ту, эй фориғ, ки азми боғ дорӣ, сӯи мо бигзар,
Ки дар хуни ҷигар, чун лола, бинӣ доғдоронро.
Агар ман булбулам, аммо ту он гулбарги хандонӣ,
Ки аз боғи ту бӯе бас бувад чун ман ҳазоронро.
Ҳилолӣ кист, к-он маҳ тавсан ангезад ба қатли ӯ
Ба хуни инчунин сайде чӣ ҳоҷат шаҳсуворонро?

Наметавон ба ҷафо қатъи дӯстдории мо,
Ки аз ҷафои ту беш аст бо ту ёрии мо.
Басе чу абри баҳорон гиристем, ҳанӯз
Гуле наруст зи боғи умедвории мо.
Ғубори кӯи ту моро зи чеҳра дур мабод,
Ки бо ту мекунад изҳор хоксории мо.
Ба чашм чун ту азизӣ, шудем хор, вале
Зи иззати дигарон беҳтар аст хории мо.
Зи ҳоли зори Ҳилолӣ шабе, ки ёд кунем,
Фалак ба нола дарояд зи оҳу зории мо.

З-он пештар, ки ақл шавад раҳнамун маро,
Ишқи ту раҳ намуд ба кӯи ҷунун маро.
Ҳам сина шуд пуроташу ҳам дида шуд пуроб,
Дар обу оташ аст даруну бурун маро.
Шӯхе, ки буд мурдани ман коми ӯ, куҷост,
То бар муроди хеш бубинад кунун маро?
Хоки дарат зи қатли ман оғушта шуд ба хун,
Охир фиганд ишқи ту дар хоку хун маро.
Чашмат, ки сабру ҳуши Ҳилолӣ ба ғамза бурд,
Хоҳад фасона сохтан аз як фусун маро.

Ман киям, бӯса занам соиди зебояшро?
Гар маро даст диҳад, бӯса занам пояшро.
Ноз мебораd аз он сарви сиҳӣ сар то по,
Ин чӣ ноз аст, бинозам қаду болояшро.
Чашми нопок бар он чеҳра дареғ аст, дареғ,
Дидаи поки ман авлост тамошояшро.
Хоҳам аз ҷомаи ҷон хилъати он сарви равон,
То дар оғӯш кашам қомати раънояшро.
Ҷои ӯ дидаи хунбор шуд, эй ашк, бирав,
Хар дам аз хуни дил оғушта макун ҷояшро.
Ҳеҷ кас дил ба харидории ёре надиҳад,
Ки ба ҳам барназанад ҳусни ту савдояшро.
З-он ду лаб ҳаст таманнои Ҳилолӣ сухане,
Кош гӯӣ, ки бароранд таманнояшро.

Гуфтугӯи ақл дар хотир фурӯ н-ояд маро.
Бандаи султони ишқам, то чӣ фармояд маро.
Бастаи зулфи парирӯе шудан аз ақл нест,
Лек ман девонаам, занҷир мебояд маро.
Бас ки кардам пеши мардум гирьяву суде накард,
Баъд аз ин бар гиряи худ ханда меояд маро.
Ваъдаи васли туам дод андаке таскини дил,
То рухи хубат набинам, дил наёсояд маро.
Ваҳ, ки хоҳад шуд Ҳилолӣ, хонаи умрам хароб,
Ҷони ғамфарсуда чанд аз ғам бифарсояд маро.

Ҷон хуш аст, аммо намехоҳам, ки ҷон гӯям туро,
Хоҳам аз ҷон хуштаре бошад, ки он гӯям туро.
Ман чӣ гӯям, к-он чунон бошад, ки ҳадди ҳусни туст?
Ҳам ту худ фармо, ки чунӣ, то чунон гӯям туро.
Ҷони ман, бо он, ки хос аз баҳри рафтан омадӣ,
Соате биншин, ки умри ҷовидон гӯям туро.
То рақибонро набинам хушдил аз ғамҳои хеш,
Аз ту бинам ҷавру бо худ меҳрубон гӯям туро.
Баски мехоҳам, ки бошам бо ту дар гуфтушунид,
Як сухан гар бишнавам, сад достон гӯям туро.
Қиссаи душвори худ пеши ту гуфтан мушкил аст,
Мушкиле дорам, намедонам, чӣ сон гӯям туро.
Хуштар аз меҳр аст ҳар ҷавре, ки бо ман мекунӣ,
Моҳи ман, хуш нест, гар номеҳрубон гӯям туро.
Ҳар куҷо рафтӣ, Ҳилолӣ, оқибат расво шудӣ,
Ҷои он дорад, ки расвои ҷаҳон гӯям туро.

* * *

Орзуманди туям, бинмой рӯи хешро,
Варна аз ҷонам бурун кун орзуи хешро.
Хуброӯро хӯи бад лоиқ набошад, ҷони ман,
Ҳамчу рӯи хеш некӯ соз хӯи хешро.
Ҷон дар он зулф аст, камтар шона кун, то нагсилӣ,
Ҳам раги ҷони маро, ҳам тори мӯи хешро.
Чун ба кӯят хок гаштам, поймолам сохтӣ,
Поя бар гардун расондӣ хоки кӯи хешро.
Мурдаму иҫодаме хоҳам, ки ёбам зиндагӣ,
Ҳамраҳи боди сабо бифрист бӯи хешро.
Он на шабнам буд резон вақти субҳ аз рӯи гул,
Гул зи шармат рехт бар хок обрӯи хешро.
Борҳо гуфтам, **Ҳилолӣ**, тарки хубон кун, вале
Ҳеҷ таъсире надидам гуфтугӯи хешро.

* * *

Гаҳ намак резад ба хум, гаҳ бишканад паймонаро,
Мӯҳтасиб то чанд дар шӯр оварад майхонаро?
Ҳар куҷо як шаб зи сӯзи хеш гуфтам шаммае,
Шамъро бигдохтам, оташ задам парвонаро.
Қиссаи ҳиҷрони ман афсона шуд, ин ҳам хуш аст,
Пеши ӯ шояд рафиқе гӯяд ин афсонаро.
Ин ҳама бегонагӣ бо ошноён бас набуд,
К-ошнои хеш кардӣ мардуми бегонаро.
Аз Ҳилолӣ дигар, эй носеҳ, хирадмандӣ маҷӯ,
Беш аз ин таклифи ҳушьёрӣ макун девонаро.

Тарки ёрӣ кардию ман ҳамчунон ёрам туро,
Душмани ҷонию аз ҷон дӯсттар дорам туро.
Гар ба сад хори ҷафо озурда созӣ хотирам,
Хотири нозук, ба барги гул наёворам туро.
Қасди ҷон карди, ки яъне даст кӯтаҳ кун зи ман,
Ҷон зи каф бигзораму аз даст нагзорам туро.
Гар бурун оранд ҷонамро зи хилватгоҳи дил,
Нест мумкин, ҷони ман, к-аз дил бурун орам туро.
Як-ду рӯзе сабр кун, эй ҷони барлабомада,
З-он, ки хоҳам дар ҳузури дӯст биспорам туро.
Инчунин, к-аз савти мутриб базми айшат пурсадост,
Мушкил, огоҳӣ шавад аз нолаи зорам туро.
Гуфтаӣ: «Хоҳам Ҳилолиро ба коми душманон»,
Ин сазои ман, ки бо худ дӯст медорам туро.

Бе ту чандон ки меҳнат аст маро,
Бо ту чандон муҳаббат аст маро.
Мурдаму сӯи ман наменигарӣ,
Бинигар, к-ин чӣ ҳасрат аст маро.
Нисбати ман чӣ мекунӣ ба рақиб,
Бо рақибон чӣ нисбат аст маро?
Рух нуҳуфтӣ, вале ба дидаи дил
Дар ҷамоли ту ҳайрат аст маро.
Хор шуд бар дарат Ҳилолию гуфт:
«Ин на хорист, иззат аст маро?

Чанд нодида кунӣ оҳ, чӣ дидӣ аз мо?
Нашнавӣ нолаи мо, ваҳ, чӣ шунидӣ аз мо?
Охир, эй оҳуи мушкин, чӣ хато рафт, ки ту
Бо ҳама унс гирифтию рамидӣ аз мо.
Ҳайф бошад, ки чу гул бар сари ҳар хор ниҳӣ
Доманеро, ки ба сад ноз кашидӣ аз мо.
Буд мақсуди ту озурдани мо, шукри худо,
Ки ба мақсуди дили хеш расидӣ аз мо.
Коми ҷонрост ба бозори ғамат сад талхӣ,
Ки ба як ишваи ширин нахаридӣ аз мо.
Инак ин ҷони ситамдида, ки мехост дилат,
Инак ин дил, ки ба ҷон металабидӣ аз мо.
Мо ба меҳрат чу Ҳилолӣ дилу ҷон пайвастем,
Ту ба шамшери ҷафо меҳр буридӣ аз мо.

Маҳи ман, ба ҷилвагоҳе, ки туро шунудам он ҷо,
Ҷигарам зи ғусса хун шуд, ки чаро набудам он ҷо.
Гаҳи саҷда хоки роҳат ба сиришк мекунам гил,
Ғараз он, ки дер монад асари ҫуҷудам он ҷо.
Ману хоки остонат, ки ҳамеша сурхрӯем,
Ба ҳамин қадар, ки рӯзе рухи зард судам он ҷо.
Ба тавофи кӯят оям ҳама шаб ба ёди рӯзе,
Ки ниёзмандии худ ба ту менамудам он ҷо.
Пас аз ин ба кӯи хубон зи касе вафо наҷӯям,
Ки дигар намонд ёре ки наёзмудам он ҷо.
Ба сари роҳаш, Ҳилолӣ, зи ҳалоки ман киро ғам,
Чу тафовуте надорад, адаму вуҷудам он ҷо.

Ёр чун дар ҷоми май бинад рухи гулфомро,
Акси рӯяш чашмаи хуршед созад ҷомро.
Ҷоми май бар дасти ман неҳ, ному нанг аз ман маҷӯй,
Некномӣ худ чӣ кор ояд мани бадномро!
Соқиё, ҷому қадаҳро субҳу шом аз каф манеҳ,
К-инчунин хуршеду моҳе нест субҳу шомро.
Фитнаангез аст даврон, ҷоми май дар гардиш ор,
То набинам фитнаҳои гардиши айёмро.
Аз худо хоҳад Ҳилолӣ дам ба дам ҷоми нишот,
Ку ҳарифе, то ба соқӣ гӯяд ин пайғомро?

Ёри мо ҳаргиз наёзорад дили ағьёрро,
Гул саросар оташ аст, аммо насӯзад хорро.
Дигар аз бетоқатӣ хоҳам гиребон чок зад,
Чанд бӯсам синаи решу дили афгорро.
Бар мани озурда раҳме кун, худоро, эй табиб,
Марҳаме неҳ, к-аз дилам берун барад озорро.
Рӯзи ҳаҷр аз хотирам андешаи васлат нарафт,
Орзуи сиҳҳат аз дил кай равад беморро.
Боғи ҳуснат тоза шуд аз дидаи гирьёни ман,
Чашми ман оби дигар дод он гули рухсорро.
Ҳоли худ,— гуфтӣ,— бигӯ бисьёру андак, ҳар чӣ ҳаст,
Сабри андакро бигӯям ё ғами бисьёрро?
Дидани дидори ҷонон давлате бошад азим,
Аз худо хоҳад Ҳилолӣ давлати дидорро.

◆

Ҳаст орзуи куштан аз он тундхӯ маро,
Гар ӯ накушт, мекушад ин орзу маро.
Ҷони ман аз ҷудоии он маҳ ба лаб расид,
Эй вой, гар фалак нарасонад ба ӯ маро.
Бо завқи ҷустуҷӯи ту осудахотирам,
Осудагӣ мабод аз ин ҷустуҷӯ маро.
Нанг аст ошиқони ҷаҳонро зи номи ман,
Ошиқ магӯй, ҳар чӣ тавонӣ бигӯ маро.
Гуфтӣ, ки обрӯи Ҳилолӣ сиришки ӯст,
Расвои халқ мекунад ин обрӯ маро.

Ба чашми лутф гар бинӣ гирифторони расворо
Бихоҳам гӯшаи чашме, ки расво кардаӣ моро.
Пас аз мурдан нахоҳам сояи тубо, вале хоҳам,
Ки рӯзе соя бар хокам фитад он сарви болоро.
Ҳазар кун аз дами сарди рақиб, эй ғунчаи хандон,
Ки аз боди хазон офат расад гулҳои раъноро.
Дило, то метавон имрӯз фурсатро ғанимат дон,
Ки дар олам намедонад касе аҳволи фардоро.
Ба ҳар ҷо по ниҳӣ, он ҷо ниҳам сад бор чашми худ,
Чӣ бошад, оҳ, агар як бор бар чашмам ниҳӣ поро!
Чу дар бозори ҳусн аз як тараф пайдо шудӣ ногаҳ,
Харидорони Юсуф бартараф карданд савдоро.
Аҷаб дарде, ки фардо моҳи ман азми сафар дорад,
Бимирам кош имрӯзу набинам рӯи фардоро.
Маро гар аз таманнои ту ояд сад бало бар сар,
Зи сар берун нахоҳам кард ҳаргиз ин таманноро.
Зулоли Хизр бошад хоки поят, ҷои он дорад,
Ки завқи хокбӯсӣ бар замин орад Масеҳоро.
Ҳилолиро чӣ ҳадди он, ки бар моҳи рухат бинад,
Ба ишқи нотамоми ӯ чӣ ҳоҷат рӯи зеборо.

Як-ду рӯзе мегузорад ёри ман танҳо маро,
Ваҳ, ки ҳиҷрон мекушад имрӯз ё фардо маро.
Шаҳри дил танг аст, то оҳанги саҳро кард ёр,
Меравам, шояд ки бикшояд дил аз саҳро маро.
Ёр он ҷову ман ин ҷову чӣ бошад гар фалак
Ёрро ин ҷо расонад, ё барад он ҷо маро.
Нола камтар кун, дило, пеши сагонаш баъд аз ин,
Чанд созӣ дар миёни мардумон расво маро?
Ғайри бадномӣ надорам суде аз савдои ишқ,
Мояи бозори расвоист ин савдо маро.
Мекушам гуфтӣ, Ҳилолиро ба истиғнову ноз,
Оре-оре, мекушад ин нозу истиғно маро.

Гар дуои мустамандон мустаҷоб аст, эй ҳабиб,
Аз худо ҳаргиз нахоҳам хост ҷуз марги рақиб.
Дарди беморию андӯҳи ғарибӣ мушкил аст,
Войи мискине, ки ҳам бемор бошад, ҳам ғариб!
Сар ба болинам зи дарди ҳаҷр наздик омадаст,
К-аз сари болини ман шарманда бархезад табиб.
Эй сабо, ҷаҳде куну бикшо ниқоби ғунчаро,
То кай аз дидори гул маҳрум монад андалиб?
З-он даҳон коми ман асту ҳаст пинҳон зери лаб,
Чашм медорӣ, ки коми ман барояд анқариб.
Чун Ҳилолӣ бе маҳи рӯят зи ҷон сер омадам,
Кас мабод аз хони васли моҳрӯён бенасиб!

Гули рӯят арақ кард аз маи ноб,
Зи шабнам тоза шуд гулбарги сероб.
Ба ноз он чашмро аз хоб макшой,
Ҳамон беҳтар, ки бошад фитна дар хоб.
Таолаллоҳ чӣ ҳусн аст ин, ки ҳар рӯз
Диҳад сарпанҷаи хуршедро тоб?
Чу дар сар майли абрӯи ту дорам,
Сари мо кай фуруд ояд ба меҳроб?
Баҳорон аз дари майхона магзар,
Аҷаб фасл аст, ҷаҳде карда дарьёб.
Ҳилолӣ, май ба рӯи моҳрӯён
Хуш ояд, хоса дар шабҳои маҳтоб.

Нодида мекунӣ, чу фитад дида бар манат,
Ҷонам фидои дидану нодида карданат.
Фардо, ки реза-реза шавад тан ба зери хок,
Бархезаму чу зарра дароям зи равзанат.
Бо он, ки рафт равшании чашм аз ғамат,
Дорам ҳанӯз дӯсттар аз чашми равшанат.
Гар мекушӣ, намеравам аз сайдгоҳи ту,
Дасти ман асту ҳалқаи фитроки тавсанат.
Бар домани ту бодаи гулгун чакидааст,
Ё хуни мост он, ки гирифтаст доманат?
Мастию гардане чу суроҳӣ кашидаӣ,
Хуш он, ки дасти хеш дарорам ба гарданат.
Дигар туро чӣ бок, Ҳилолӣ, зи душманон,
К-он моҳ бо ту дӯст шуда, мурда душманат.

Ин ҳама лола, ки сар барзада, аз хоки ман аст,
Пораҳои ҷигари сӯхтаи чоки ман аст.
Дарди ушшоқ зи дармони касе беҳ нашавад,
Хоса дарде, ки насиби дили ғамноки ман аст.
Устухонҳои ман аз хоки дараш бардоред,
Боғи фирдавс чӣ ҷои хасу хошоки ман аст.
Ҳама касро ба ҷамолаш назаре ҳаст, вале
Лоиқи чеҳраи покаш назари поки ман аст.
Боғбон чанд кунад пеши ман озодии сарв,
Сарви озод ғуломи бути чолоки ман аст.
Дӣ шунидам, ки яке хуни мусулмон мерехт,
Агар ин рост, ҳамон кофири бебоки ман аст.
Дӯстон, гар сари дармони Ҳилолӣ доред,
Шарбати заҳр биёред, ки тарьёки ман аст.

◆

Дар кӯи ту омад ба сарам санги маломат,
Мушкил, ки аз ин кӯй барам ҷон ба саломат.
Натвон гила аз ҷавру ҷафое, ки ту кардӣ,
Ҷаври ту карам буду ҷафои ту каромат.
Имрӯз дар ин шаҳр маро ҳоли ғариб аст,
Не ройи сафар кардану не рӯи иқомат.
Шуд сели сиришкам сабаби таънаи мардум,
Тӯфони бало дораму дарьёи маломат.
«Қад қомат»-у фарьёди муаззин накунад гӯш
Он кас, ки ба фарьёд бувад з-он қаду қомат.
Эй дил, ту, ки имрӯз гирифтори фироқӣ,
Имрӯзи ту кам нест зи фардои қиёмат.
Бе рӯи ту якчанд агар зист Ҳилолӣ,
Ҷон медиҳад инак ба сад андӯҳу маломат.

Эй, ки мепурсӣ зи ман, к-он моҳро манзил куҷост,
Манзили ӯ дар дил аст, аммо надонам дил куҷост?
Ҷони пок аст он парирухсор аз сар то қадам,
Варна шакле инчунин дар нақши обу гил куҷост?
Носеҳо, ақл аз муқимони сари кӯяш махоҳ,
Мо ҳама девонаем, ин ҷо каси оқил куҷост?
Орзуи соқию пири муғон дорам басе,
Он ҷавони хубрӯ в-он муршиди комил куҷост?
Рӯзгоре шуд, ки аз фикри ҷаҳон дар меҳнатам,
Ё раб, он рӯзе, ки будам аз ҷаҳон ғофил, куҷост?
Дар шаби васл аз фурӯғи моҳи гардун форигам,
Инчунин моҳе, ки ман дорам, дар он маҳфил куҷост?
Нест лаъли ӯ бурун аз чашми гавҳарбори ман,
Оре, оре, гавҳари мақсуд бар соҳил куҷост.
Чун, Ҳилолӣ, ҳосили мо дарди ишқ омад, бале,
Ишқбозонро ҳавои Зӯҳра беҳосил куҷост.

Рӯзи наврӯз аст, сарви гулъузори ман куҷост?
Дар чаман ёрон ҳама ҷамъанд, ёри ман куҷост?
Гашта мардум ҳар яке имрӯз сайди чобуке,
Чобуки сайдафкани мардумшикори ман куҷост?
Нест як соат қарор ин ҷони беоромро,
Ё раб, он ороми ҷони беқарори ман куҷост?
Сӯхт аз дарди ҷудой дил ба уммеди висол,
Марҳами доғи дили уммедвори ман куҷост?
Рӯзгоре шуд, ки дур афтодаам, охир бипурс,
К-он сияҳрӯзу парешонрӯзгори ман куҷост?
Буд умре бар сари кӯят Ҳилолӣ хоки роҳ,
Соате, эй маҳ, нагуфтӣ хоксори ман куҷост?

Эй, ки аз ёр нишон металабӣ, ёр куҷост?
Ҳама ёранд, вале ёри вафодор куҷост?
Рафт он тозагулу монд ба дил хори ғамаш,
Гул куҷо ҷилвагару сарзаниши хор куҷост?
Ёр бар доғи дили сӯхта марҳам будӣ,
Ё раб, имсол чӣ шуд, марҳамати ёр куҷост?
То напурсанд, ба хубон ғами дил натвон гуфт,
В-ар бипурсанд, маро қуввати гуфтор куҷост?
Сабр дар хонаи вайронаи дил ҳеҷ намонд,
Хоб дар дидаи ғамдидаи бедор куҷост?
Дар хароботи муғон ҳуш маҷӯянд зи мо,
Ҳама мастем, дар ин майкада ҳушьёр куҷост?
Беҳтар он аст, Ҳилолӣ, ки ниҳон монад роз,
Сирри худ фош макун, маҳрами асрор куҷост?

Эй боди субҳ, манзили ҷонони ман куҷост?
Ман мурдам, аз барои худо, ҷони ман куҷост?
Хуш он, ки чун ба сина зи пайкон нишон наёфт,
Тире дигар кашид, ки пайкони ман куҷост?
То кай рақиб дасту гиребон шавад ба ман,
Шӯхе, ки мегирифт гиребони ман, куҷост?
Шабҳои ҳаҷр бекасе аз ман ғариб нест,
Касро таҳаммули шаби ҳиҷрони ман куҷост?
Хубон саманди ноз ба майдон фигандаанд,
Чобуксавори арсаи майдони ман куҷост?
Аз нӯҳ фалак гузашт, Ҳилолӣ, фиғони ман,
Бингар, ки ман куҷояму афғони ман куҷост?

Дилҳои мардумон ба нишоти ҷаҳон хуш аст,
Дар дил маро ғамест, ки хотир ба он хуш аст.
Аз дард нола кардаму дармони ман накард,
Гӯё дилаш ба дарди мани нотавон хуш аст.
Хуш нест чашми мардуми бегона ҷои ёр,
Чун ёри мо парист, зи мардум ниҳон хуш аст.
Чун нест хушдил аз тани зорам саги дараш,
Саг беҳтар аз касе, ки ба ин устухон хуш аст.
Султони мулки ҳастии мо шуд хаёли дӯст,
Ин салтанат ба кишвари мо ҷовидон хуш аст.
Носеҳ, имордати дили вайрони мо макун,
Бигзор то хароб шавад, к-он чунон хуш аст.
Бар остони ёр Ҳилолӣ ниҳод сар,
Ӯро сари ниёз бар ин остон хуш аст.

Гуфтӣ: Бигӯ, ки дар чӣ хаёлию ҳол чист?
Моро хаёли туст, туро дар хаёл чист?
Ҷонам ба лаб расид, чӣ пурсӣ зи ҳоли ман?
Чун қуввати ҷавоб надорам, савол чист?
Безавқро зи лаззати теғат чӣ огаҳӣ,
Аз ҳалқташна пурс, ки оби зулол чист?
Гуфтам: Ҳамеша фикри висоли ту мекунам,
Дар ханда шуд, ки ин ҳама фикри маҳол чист?
Дардо, ки умр дар шаби ҳиҷрон гузашту ман
Огаҳ наям ҳанӯз, ки рӯзи висол чист.
Чун ҳал намешавад ба сухан мушкилоти ишқ,
Дар ҳайратам, ки фоидаи қилуқол чист?
Эй, дамбадам ба хуни Ҳилолӣ кашида теғ,
Мискин чӣ кард, мӯҷиби чандин малол чист?

Дар дилам ҷуз ғами ҳиҷрони ту дигар ғам нест,
Дар ғами ишқи ту моро хабар аз олам нест.
Хоки одам, ки сириштанд, ғараз ишқи ту буд,
Ҳар кӣ хоки раҳи ишқи ту нашуд, одам нест.
Аз ҷунуни ману ҳусни ту сухан бисьёр аст,
Қиссаи мову ту аз Лайлию Маҷнун кам нест.
Гаҳ табибон зи паи доғи ту марҳам созанд,
Кай гузорем, ки ин доғ кам аз марҳам нест.
Баски савдои ту дорем, ғами худмон нест,
Гар аз ин пеш ғаме буд, кунун ин ҳам нест.
Ман, ки имрӯз ҳалоки дами ҷонбахши туям,
Дами Исо чӣ кунам, чун дами ту ин дам нест.
Ғунчаи хуррамӣ аз хоки Ҳилолӣ маталаб,
Ки сари равзаи ӯ ҷои гули хуррам нест.

Омад он сангиндилу сад рахна дар ҷон карду рафт,
Мулки ҷонро аз сипоҳи ғамза вайрон карду рафт.
Он, ки дар зулфи парешонаш дили мо ҷамъ буд,
Ҷамъи моро ҳамчу зулфи худ парешон карду рафт.
Қолиби фарсудаи мо хок будӣ, кошкӣ,
Бар замин, к-он шаҳсувори шӯх ҷавлон карду рафт.
Гар дил аз дастам ба ғорат бурд, чандон бок нест,
Ғорати дил саҳл бошад, ғорати ҷон карду рафт.
Рафтию дил бурдию ҷони ман аз ғам сӯхтӣ,
Бозгард, охир ки чандин зулм натвон карду рафт.
Дил ба сӯяш рафту дар ҳиҷрон маро танҳо гузошт,
Кор бар ман мушкилу бар хеш осон карду рафт.
Дар дами рафтан Ҳилолӣ ҷон ба дасти дӯст дод,
Ним-ҷоне дошт, он ҳам сарфи ҷонон карду рафт.

Ҳамчунин бераҳму сангиндил, ки ҷонони ман аст,
Кай дили ӯ сӯзад аз доғе, ки бар ҷони ман аст.
Носеҳо, беҳуда мегӯӣ, ки дил бардор аз ӯ,
Ман ба фармони дилам, кай дил ба фармони ман аст.
Дар илоҷи дарди дил кӯшиш мафармо, эй табиб,
З-он ки ҳар дарде, ки аз ишқ аст, дармони ман аст.
Бедилонро нест ғайр аз ҷон супурдан мушкиле,
Он чӣ эшонрост мушкил, кори осони ман аст.
Ман кӣ бошам, то занам лофи ғуломӣ бар дараш?
Бандаи онам, ки давлатхоҳи султони ман аст.
Он, ки бар домони чокам таъна мезад, гӯ, бизан,
К-инчунин сад чоки дигар дар гиребони ман аст.
Ҳар чӣ мегӯяд Ҳилолӣ дар баёни зулфи ӯ,
Ҳасби ҳоли тирабахту дилпарешони ман аст.

Акси он лабҳои майгун дар шароб афтодааст,
Ҳайрате дорам, ки чун оташ дар об афтодааст.
Зоҳир аст аз ҳалқаҳои зулфу моҳи оразат,
Дар миёни соя он ҷо офтоб афтодааст.
Чун табиби ошиқонӣ, гаҳ-гаҳ ин дилхастаро
Пурсише мекун, ки бемору хароб афтодааст.
Булбул афғон мекунад ҳар лаҳза бар шохи дигар,
Ҷилваи гул дидаву дар изтироб афтодааст.
Чун Ҳилолиро ба хоки остонаш дид, гуфт:
«Ин гадоро бин, ки бас олиҷаноб афтодааст!»

Худоро, тунд сӯи ман мабин, чун бингарам сӯят,
Тағофул кун замоне, то бубинам як замон рӯят.
Зи хоки кӯи ман, гуфтӣ, бирав ё хок шав ин ҷо,
Чу охир хок хоҳам шуд, ману хоки сари кӯят.
Танам зор асту ҷон маҳзун, ҷигар пурдарду дил пурхун,
Тараҳҳум кун, ки дигар нест тоби тундии хӯят.
Ба сад теғи ситам куштӣ маро, узри ту чун хоҳам?
Қарамҳо мекунӣ, сад офарин бар дасту бозуят.
Пас аз умре агар як лаҳза паҳлӯи ту биншинам,
Рақибе дар миён ояд, ки дур афтам зи паҳлӯят
Миёнат як сари мӯясту ҷон дар иштиёқи ӯ,
Биё, эй ҷони муштоқон фидои ҳар сари мӯят!
Ҳилолиро нагаштӣ гар суҷуд аз диданат монеъ,
Сараш дар саҷда будӣ то қиёмат пеши абрӯят.

Чӣ ғам, гар дар сарам шӯр аст аз савдои гесӯят,
Сари сад ҳамчу ман бодо фидои як сари мӯят.
Тани чун мӯйро хоҳам ба гесӯи ту пайвастан,
Ба ин тақриб худро хоҳам афгандан ба паҳлӯят.
Ба рӯи хубат аз рӯзе, ки хатти бандагӣ додам,
Зи ғамҳои ҷаҳон озодам, эй ман бандаи рӯят!
Ба даври лолаю гул чун ба гулгашти чаман рафтӣ,
Хиҷил шуд он яке аз ранги ту в-он дигар аз бӯят.
Аз он рӯ бар сари кӯят қадам кардам зи фарқи сар,
Ки мехоҳам нагардад поймоли ман сари кӯят.
Худоро, чун ба поят сар ниҳам, рух барматоб аз ман,
Ки майли саҷда дорам пеши меҳроби ду абрӯят.
Натарсам, гар ба хунрези Ҳилолӣ теғ бардорӣ,
Вале тарсам, ки озоре расад бар дасту бозӯят.

Маҳ зи ҷаври фалак дуто шудааст,
Ё зи маҳ порае ҷудо шудааст?
Дил зи дастам шуду наёмад боз,
То ба дасти ту мубтало шудааст.
Зулфро беш аз ин ба бод мадеҳ,
Ки басе фитна дар ҳаво шудааст.
Нест гул дар чаман, ки бе рухи ту
Ғунчаро пираҳан қабо шудааст.
Бо Ҳилолӣ чӣ душманист туро?
Шеваи дӯстӣ куҷо шудааст?

Бархез, то ниҳем сари худ ба пои дӯст,
Ҷонро фидо кунем, ки сад ҷон фидои дӯст.
Дар дӯстӣ мулоҳазаи маргу зист нест,
Душман бод аз касе, ки намирад барои дӯст.
Ҳошо, ки ғайри дӯст кунад ҷо ба чашми ман,
Дидан наметавон дигареро ба ҷои дӯст.
Аз дӯст ҳар ҷафо, ки расад ҷои миннат аст,
Зеро ки нест ҳеҷ вафо чун ҷафои дӯст.
Бо дӯст ошно шуда, бегонаам зи халқ,
То ошнои ман набувад ошнои дӯст.
Дар ҳалқаи сагони дараш меравам, ки боз
Аҳбоб сар зананд ба гирди сарои дӯст.
Дасти дуо кушод Ҳилолӣ ба ҳазратат,
Яъне ба даст нест маро ҷуз дуои дӯст.

Ҳар оташин гуле, ки ба атрофи хоки мост,
Аз оташи дилу ҷигари чок-чоки мост.
Доманкашон зи хоки шаҳидон гузаштаӣ,
Гарде, ки домани ту гирифтаст, хоки мост.
Соқӣ, бирав, ки бодаи гулранг бе рухаш
Гар оби зиндагист, ки заҳри ҳалоки мост.
Пок аст ҳамчу домани гул чашми мо, вале
Домони ёр поктар аз чашми поки мост.
Деҳқони солхӯрда, ки поянда буд, гуфт:
Ин аст оби Хизр, ки дар ҷӯи токи мост.
Дармони мо маҷӯй, Ҳилолӣ, ки дарди ишқ
Хос аз барои ҷону дили дардноки мост.

Рӯзи ман шаб шуду он моҳ ба роҳе нагузашт,
Ин чӣ умрест, ки соле шуду моҳе нагузашт.
Умр бигзашту ҳамон рӯзи сияҳ дар пеш аст,
Дар ҳама умр чунин рӯзи сиёҳе нагузашт.
Завқи он ҷилва маро кушт, ки вай аз сари ноз
Омаду гоҳ гузашт аз ману гоҳе нагузашт.
Қиссаи шаҳри дилу лашкари андӯҳ мапурс,
Ки дар он арса ба ин зулм сипоҳе нагузашт.
Нагузашт он маҳу зор аст Ҳилолӣ ба раҳаш,
Ҳоли дарвеш хароб аст, ки шоҳе нагузашт.

Дил чӣ бошад, к-аз барои ёр аз ӯ натвон гузашт,
Ёр агар ин аст, биллаҳ, метавон аз ҷон гузашт.
Аз хаёли он қади раъно гузаштан мушкил аст.
Рост мегӯям, бале, аз ростӣ натвон гузашт.
Ҷуз ба рӯзи васл умру зиндагӣ ҳайф аст, ҳайф,
Ҳайф аз он умре, ки бар ман дар шаби ҳиҷрон гузашт.
Ёр бигзашт аз ҳама хандону аз ман хашмнок,
Умр бар ман мушкилу бар дигарон осон гузашт.
Чун гузашт аз дил хадангаш, гӯиё тири аҷал,
Ҳарчӣ ояд, бигзарад, чун ҳар чӣ омад, он гузашт.
Пеш аз ин гар ҷоми ишрат доштам, ҳоло чӣ шуд?
Аз фалак даври дигар хоҳам, ки он даврон гузашт.
Халқ гӯяндам: Ҳилолӣ, дарди худро чора кун,
Кай тавонам чораи дарде, ки аз дармон гузашт?!

Ман бо ту якдилам, сухану қавли ман якест,
Ин аст қавли ман, ки шунидӣ сухан якест.
Бигдохтам чунон ки, агар сар барам ба ҷайб,
Кас пай намебарад, ки дар ин пираҳан якест.
Хоҳам ба сад ҳазор забон васфи ӯ кунам,
Лекин муқассирам, ки забон дар даҳан якест.
Моҳи маро ба зӯҳраҷабинон чӣ нисбат аст,
Эшон чу анҷуманду маҳи анҷуман якест.
Сад бор аз ту шавкати хубон шикаст ёфт,
Хисрав ҳазору хисрави лашкаршикан якест.
Бархостаст нақши дуӣ аз миёни мо,
Мо аз камоли ишқ ду ҷонему тан якест.
Дар даргаҳат рақибу Ҳилолӣ баробаранд,
Тӯтӣ дар ин диёр чаро бо заған якест?!

Шишаи май дур аз он лабҳои майгун мегирист,
То дили худро даме холӣ кунад, хун мегирист.
Дӯш бар сӯзи дили ман гирьяҳо мекард шамъ,
Чашми ман он гирьяро медиду афзун мегирист.
Он на шабнам буд дар айёми Лайлӣ ҳар сабоҳ,
Осмон шаб то саҳар бар ҳоли Маҷнун мегирист.
Сел дар ҳомун, садо дар кӯҳ донӣ аз чӣ буд?
Аз ғами ман кӯҳ менолиду ҳомун мегирист.
Бар рухи зардам бубин хатҳои ашки сурхро,
Ин нишонҳоест, к-имшаб чашми ман хун мегирист.
Шаб, ки мехондӣ Ҳилолирову мерондӣ ба ноз,
Дар дарун пеши ту механдиду берун мегирист.

* * *

Ин тоза гул, ки мерасад аз бӯстони кист?
Нахли кадом гулшану сарви равони кист?
Боз ин ниҳоли тоза, ки сар мекашад ба ноз,
Сарви кашидақомату нозукмиёни кист?
Эй дил, зи тири абрӯи пурфитнааш манол,
Тираш ту худ мабин, бинигар, к-аз камони кист.
Дашномҳо, ки аз ту расонданд қосидон,
Донистам аз адои сухан, к-аз забони кист.
Гар афкананд пеши сагат баъди куштанам,
Донад зи бӯи дард, ки ин устухони кист.
Афсона шуд ҳадиси ман, охир шабе бипурс,
К-ин гуфтугӯ, ки мегузарад, достони кист.
Аз оҳи гарм сӯхт Ҳилолию кас нагуфт,
Дуде, ки бар фалак шуда аз хокдони кист.

Моҳи ман ид асту шаҳреро назар бар рӯи туст,
Рӯи ту чун моҳи иду моҳи нав абрӯи туст.
Равшан он чашме, ки моҳи ид бо рӯи ту дид,
Шодмон он дил, ки рӯзи ид дар паҳлӯи туст.
Меравад ҳар кас ба тавфи идгоҳ аз кӯи ту,
Ман зи кӯят чун равам, чун идгоҳам кӯи туст.
Дар сабоҳи ид агар машғули такбиранд халқ,
Бар забонам аз саҳар то шом гуфтугӯи туст.
Гар бияндозӣ ханданге аз камони абрӯят,
Бар забонам аз саҳар то шом гуфтугӯи туст.
Рӯзи иду моили хубон зи ҳар сӯ оламе,
Майли ман аз ҷумлаи хубони олам сӯи туст.
Ҳар кас ар ҳиндуи худро шод созад рӯзи ид,
Шод кун мискин Ҳилолиро, ки ӯ ҳиндуи туст.

Ё таманнои висоли ту маро хоҳад кушт,
Ё тамошои ҷамоли ту маро хоҳад кушт.
Тоза дар ҷилва ба боғ омадаӣ ҳамчу ниҳол,
Ҷилваи тозаниҳоли ту маро хоҳад кушт.
Рӯзи васл аст, ту дар куштани ман теғ макаш,
Ки шаби ҳаҷр хаёли ту маро хоҳад кушт.
Чанд пурсӣ, ки туро зор кушам ё накушам,
Ҷаҳд кун, варна саволи ту маро хоҳад кушт.
Шоҳи ман, то ба кай ин саркашию ҳашмату ноз?
Ваҳ, ки ин ҷоҳу ҷалоли ту маро хоҳад кушт.
Гум шудӣ боз, Ҳилолӣ, ба хаёли даҳанаш,
Ин хаёлоти маҳоли ту маро хоҳад кушт.

Дигарам бастаи он зулфи сияҳ натвон дошт,
Он чунонам, ки ба занҷир нигаҳ натвон дошт.
Тоби хайлу сипаҳи зулфу хате нест маро,
Рӯзу шаб маъракa бо хайлу сипаҳ натвон дошт.
То кай он чоҳи заҳанро нигарам бо лаби хушк,
Ин ҳама ташна маро бар лаби чаҳ натвон дошт,
Дида барбастаму навмед нишастам. Чӣ кунам?
Беш аз ин дида ба уммед ба раҳ натвон дошт.
Бо вуҷуди рухи ӯ дидани гул кай зебост,
Пеши хуршед назар ҷониби маҳ натвон дошт.

Маро ба бода на боғу баҳор шуд боис,
Баҳору боғ чӣ бошад, ки ёр шуд боис.
Расида буд гул, он сарв ҳам ба боғ омад,
Биёр май, ки яке сад ҳазор шуд боис.
Набуд нолаи мурғи чаман зи ҷилваи гул,
Латофати рухи он гулъузор шуд боис.
Агар ба майкада рафтем, узри мо бипазир,
Ки бода хӯрдани моро хумор шуд боис.
Агар зи кӯи ту рафтам, ба ихтиёр набуд,
Фиғону нолаи беихтиёр шуд боис.
Гар аз ту як-ду-се рӯзе ҷудо шудем, маранҷ,
Ки гардиши фалаку рӯзгор шуд боис.
Ба маҷлиси ту Ҳилолӣ кашид таъни рақиб,
Гули висоли ту бар захми хор шуд боис.

Муштоқи дардро ба мудово чӣ эҳтиёҷ?
Бемори ишқро ба Масеҳо чӣ эҳтиёҷ?
Чун ҷилвагоҳи сабзхатон шуд мақоми дил,
Моро дигар ба сабзаву саҳро чӣ эҳтиёҷ?
То кай ба ноз рафтану гуфтан, ки ҷон бидеҳ?
Ҷон медиҳам, биё, ба тақозо чӣ эҳтиёҷ?
Чун мо фараҳ, зи сояи қасри ту ёфтем,
Моро ба файзи олами боло чӣ эҳтиёҷ?
Воиз маломати ту ба бонги баланд чист?
Оҳиста бош, ин ҳама ғавғо чӣ эҳтиёҷ?
То чанд ба ҳар суду зиён дарди сар кашем?
Дорем як сар, ин ҳама савдо чӣ эҳтиёҷ?
Дур аз ту хӯ гирифта Ҳилолӣ ба кунҷи ғам,
Ӯро ба гашти боғу тамошо чӣ эҳтиёҷ?

Агар савдои ишқ ин аст, ман девона хоҳам шуд,
Чӣ ҷои ошно, к-аз хеш ҳам бегона хоҳам шуд.
Дамидӣ як фусун в-аз даст бурдӣ сабру ҳуши ман,
Худоро, тарки афсун кун, ки ман афсона хоҳам шуд.
Ғами ишқи туро чун ганҷ дар дил кардаам пинҳон,
Ба ин ганҷи ниҳонӣ сокини вайрона хоҳам шуд.
Шабе, к-аз рӯи оташнок маҷлисро барафрӯзӣ,
Ту шамъи ҷамъ хоҳӣ гашту ман парвона хоҳам шуд.
Маро кунҷи салоҳу хирқаи тақво намезебад,
Гиребончоку расво ҷониби майхона хоҳам шуд.
Ба даври он лаби майгун маҷӯ паймони зӯҳд аз ман,
Сари паймон надорам, бар сари паймона хоҳам шуд.
Ҳилолӣ, ман на он риндам, ки аз мастӣ шавам бехуд,
Агар бехуд шавам, з-он наргиси мастона хоҳам шуд.

Боғи айши ман ба ҷои гул ҳама хор оварад,
Оре, ин нахле, ки ман дорам, ҳамин бор оварад.
Кӯҳ аз сели сиришкам дар садо ояд, бале,
Гирьяи ман сангро дар нолаи зор оварад.
Оламе дар гирья аст аз нолаи ҷонсӯзи ман,
Навҳае, к-аз дард хезад, гирья бисьёр оварад.
Гар дили озурдаро ҷуз доғи ӯ марҳам ниҳам,
Бар дил он марҳам шавад доғе ки озор оварад.
Ҳар ки абрӯи ту диду моили меҳроб шуд,
Зуд бошад, к-аз хиҷолат рӯ ба девор оварад.
То зи хуршеди ҷамолат гарм шуд бозори ҳусн,
Ҳар дам ин девонаро савдо ба бозор оварад.
Пой бар фарқи Ҳилолӣ неҳ, ки баҳри мақдамат
Ҳар замон сад гавҳар аз чашми гуҳарбор оварад.

Шаби ҳиҷрон расиду меҳнати бисьёр пайдо шуд,
Биё, эй бахт, коре кун, ки моро кор пайдо шуд.
Ба кунҷи офият мехостам, к-аз фитна бигрезам,
Балои ишқ ногоҳ аз дару девор пайдо шуд.
Ҷигар хун аст, аз он гирьяи хунин падид омад,
Дилам зор аст, аз он ин нолаҳои зор пайдо шуд.
Намехоҳам, ки хуршеди ҷамолаш ҷилвагар гардад
Дар он манзил, ки рӯзе сояи ағьёр пайдо шуд.
Азизонро зи савдои касе ошуфта мебинам,
Магар он Юсуфи гумгашта дар бозор пайдо шуд?
Табибо, ҳар киро беморин ҳиҷрон фиганд аз по,
Аҷал пеш аз ту бар болини он бемор пайдо шуд.
Ба сӯяш бигзар, эй боди сабо, в-аз ман бигӯ он ҷо,
Ки дар ҳаҷрат Ҳилолиро бало бисьёр пайдо шуд.

Чу лола синаи ман кош пора-пора кунед,
Ба доғҳои дарун як ба як назора кунед.
Ба пеши ёр диламро чу ғунча бишкофед,
Ба ӯ ҷароҳати пинҳонам ошкора кунед.
Зи сели дида харобам, зи сӯзи сина кабоб,
Миёни оташу обам, зи ман канора кунед.
Зи ашки чеҳраи зардам агар наед огаҳ,
Шабе тафаҳҳуси он аз маҳу ситора кунед.
Бар остони вафо сар ниҳодаам умре,
Ки дар ҳисоби сагонаш маро шумора кунед.
Зи теғи таъна ба як бор нимкушта шудам,
Наузубиллаҳ, агар таъни ман дубора кунед.
Дили ҳазини Ҳилолӣ зи дарди ҳиҷрон сӯхт,
Барои дарди дили ӯ ба лутф чора кунед.

Маро чун дигарон ёд аз гулу гулшан намеояд,
Ба ғайр аз ошиқӣ кори дигар аз ман намеояд.
Ҳавас дорам, ки дӯзам чоки дил аз тори гесӯяш,
Вале чандон гиреҳ дорад, ки дар сӯзан намеояд.
Тааҷҷуб чист, гар ман дар висолаш фориғам аз гул,
Касеро пеши Юсуф ёди пироҳан намеояд.
Мунаввар шуд ба ташрифи қудумаш хонаи чашмам,
Бале, ҷуз мардумӣ аз дидаи равшан намеояд.
Ту бадхӯӣ, ки дорӣ қасди ҷони ошиқон, варна
Касеро аз барои ошиқӣ куштан намеояд.
Ба ҷои хоки пояш тӯтиё ҷустам, надонистам,
Ки кори сурма аз хокистари гулхан намеояд.
Ҳилолӣ ашк меборад, бирав, доманкашон магзар,
Таъаллул чист, чун гарде бар он доман намеояд.

Гар дилам з-ин гуна оҳи дам ба дам хоҳад кашид,
Оташи пинҳони ман охир алам хоҳад кашид.
Зери кӯҳи ғам тани фарсуда коре беш нест,
Барги коҳе чанд, ё раб, кӯҳи ғам хоҳад кашид?
Танг шуд бар ошиқи бехонумон шаҳри вуҷуд,
Баъд аз ин худро ба саҳрои адам хоҳад кашид.
Нам гирифт аз ашки ман девори ҳар сарманзиле,
Ашк агар ин аст, боми чарх нам хоҳад кашид.
Ҳарфи бедоде, ки берун ояд аз килки қазо,
Даври чарх онро ба номи ман рақам хоҳад кашид.
Ҷуръанӯши базми риндонро башорат деҳ, ки ӯ
Солҳо оби ҳаёт аз ҷоми Ҷам хоҳад кашид.
Чун Ҳилолӣ хок гаштам бар умеди мақдамаш,
Ваҳ чӣ донистам, ки аз хокам қадам хоҳад кашид.

З-он пештар ки ҷонон ногаҳ зи дар дарояд,
Аз шодии висолаш тарсам, ки ҷон барояд.
Носеҳ ба сабр моро бисьёр хонд, лекин
Мо ошиқему аз мо ин кор камтар ояд.
Эй турки шӯх, боре дар сар чӣ фитна дорӣ?
К-аз шӯхии ту ҳар дам сад фитна бар сар ояд.
Ҷуз акси худ, ки бинӣ з-оина гоҳ-гоҳе,
Мисли ту дигаре ку, то дар баробар ояд?
Гуфтӣ, ки бо ту ёрам, оҳ, ин дурӯғ гуфтӣ,
В-ар з-он ки рост бошад, кай аз ту бовар ояд.
Бар гирди шамъи рӯят парвона шуд Ҳилолӣ,
Як бор гар биронӣ, сад бори дигар ояд.

Май хоҳаму кунҷе, ки ба ҷуз ёр набошад,
Ман бошаму вай бошаду ағьёр набошад.
Он ҷо асари раҳмати ҷовид тавон ёфт,
К-он ҷо зи рақибони ту осор набошад.
Ҳар ҷо, ки ҳабибест, ба паҳлӯш рақибест,
Дар боғи ҷаҳон як гули бехор набошад.
Бар ман, ки гирифтори туам, раҳм мафармо,
Раҳм аст бар он кас, ки гирифтор набошад.
Мо хонахаробему надорем паноҳе,
Вайронаи моро дару девор набошад.
Тақсири вафо расми рақиб аст, аҷаб нест,
Ҳаргиз ҫаги девона вафодор набошад.
Бе ёр ба олам натавон буд, Ҳилолӣ,
Олам ба чӣ кор ояд, агар ёр набошад?

◆

Бо ман аввал он ҳама расми вафодорӣ чӣ буд?
Баъд аз он бемӯҷибе чандин ҷафокорӣ чӣ буд?
Марҳамат бигзоштӣ, теғи ҷафо бардоштӣ,
Он муҳаббатҳо куҷо шуд, ин ситамгорӣ чӣ буд?
Мардуми чашмам зи озорат ба хун оғишта шуд,
Нури чашми ман, бигӯ, к-ин мардумозорӣ чӣ буд?
Ман намегӯям, ки чандин душманӣ охир чарост,
Лек мепурсам, ки аввал он ҳама ёрӣ чӣ буд?
З-он ду гесӯ гар худо қайди гирифторон нахост,
Ин ҳама тартиби асбоби гирифторӣ чӣ буд?
Гар набуд, эй шӯх, оҳанги дилозорӣ туро,
Бе ҷиҳат бо ошиқон оини безорӣ чӣ буд?
Сӯи худ хондӣ Ҳилолирову рондӣ оқибат,
Иззати ӯро бадал кардан ба ин хорӣ чӣ буд?

Баҳри дарди дили мо аз ту давое нарасид,
Саъй бисьёр намудем, ба ҷое нарасид.
Мо асирон ба ту ҳаргиз нанамудем вафо,
Ки ҳамон лаҳза ба мо аз ту ҷафое нарасид.
Қоматам чанг шуду лутфи ту нанвохт маро,
Бенавое зи ту ҳаргиз ба навое нарасид.
Бо чунин қомату боло нарасидӣ ба касе,
К-аз ту бар синаи ӯ тири балое нарасид.
Дида гӯ: «об бидеҳ гулшани уммеди маро,
К-аз гули ин чаманам бӯи вафое нарасид».
Ҳолате нест дар он кас, ки ба ҷону дили ӯ
Фитнаи ҷилвагари ишванамое нарасид.
Гар Ҳилолӣ ба висолат нарасад, нест аҷаб,
Ҳеҷ гаҳ мансаби шоҳӣ ба гадое нарасид.

Агар на аз гули навраста бӯи ёр ояд,
Ҳавои боғу тамошои гул чӣ кор ояд?
Баҳор мерасад, оҳанги боғ кун з-он пеш,
Ки рафта бошию бори дигар баҳор ояд.
Зи бода сархушии худ замон-замон нав кун,
Чунон макун, ки равад мастию хумор ояд.
Фитод киштии умрам ба мавҷхези фироқ,
Умед нест, к-аз ин варта бар канор ояд.
Ҳазор ошиқи дилхаста хоки роҳи ту бод,
Вале мабод, ки бар доманат ғубор ояд.
Ҷудо зи лаъли ту ҳар қатрае зи оби ҳаёт
Маро ба дида чу пайкони обдор ояд.
Чу бор нест бар ин остон Ҳилолиро,
Аз ин чӣ суд, ки рӯзе ҳазор бор ояд?

* * *

Ҳар дам аз чашми ту дилро назаре мебояд,
Сад назар диду ҳанӯзаш дигаре мебояд.
Он қадар саркашию ноз, ки бояд дорӣ,
Шеваи меҳру вафо ҳам қадаре мебояд.
Ҳар чӣ дар олами хубист, аз он хубтарӣ,
Натавон гуфт, к-аз ин хубтаре мебояд.
Ба умеди назаре дар гузарат хок шудам,
Аз ту бар мо назарею гузаре мебояд.
Гуфтӣ: «Аз васл хабар ёфтай, хушдил бош!»
Хабаре ҳаст, валекин асаре мебояд.
Ба қадам тай нашавад роҳи биёбони фироқ,
Қатъи ин марҳаларо болу паре мебояд.
Дар раҳи ишқ, Ҳилолӣ, хабар аз хеш мапурс,
Ки дар ин роҳ зи худ бехабаре мебояд.

Гар зи рухсори ту як ламъа ба дарьё афтад,
Об оташ шаваду шӯъла ба саҳро афтад.
Баски аз қадди ту нолем ба овози баланд,
Ҳар нафас ғулғула дар олами боло афтад.
Рӯзи васл аст, ҳам имрӯз фидои ту шавам,
Кори имрӯз нашояд, ки ба фардо афтад.
Дорам уммед, ки чун теғ кашӣ дар дами қатл,
Ҳар куҷо пои ту бошад, сарам он ҷо афтад.
Рафтӣ аз хона ба бозор ба сад ишваю ноз,
Оҳ аз ин ноз, дар ин шаҳр чӣ ғавғо афтад.
Он, ки андохт дар ин оташи сӯзон моро,
Дили мо буд, ки оташ ба дили мо афтад.
Дили мадҳуши Ҳилолӣ, ки зи по афтодаст,
Кош дар ҷилвагаҳи он бути раъно афтад.

◆

Аз ҳоли дилу дида мепурсед, ки чун шуд,
Хун шуд дилу аз раҳгузари дида бурун шуд.
Мо бехабарон чун хабар аз хеш надорем,
Ҳоли дили овора чӣ донем, ки чун шуд.
Дил хун шуду аз даст ҳанӯзаш нагузорӣ,
Бигзор, худоро, ки дил дасти ту хун шуд.
То боди сабо дар шикани зулфи ту раҳ ёфт,
Баҳри дили мо силсилаҷунбони ҷунун шуд.
Кардем ба уммеди вафо сабр, валекин
Ҳарчанд ки кардем, ҷафои ту фузун шуд.
Ҳар қасри уммеде, ки барафрохта будем,
Аз сели фироқи ту ба як бор нагун шуд.
Дар ишқи ту, гӯянд, бишуд кори Ҳилолӣ,
Коре, ки муроди дили ӯ буд, кунун шуд.

Дилам пеши лабат бо ҷони ширин дар фиғон омад,
Худоро, чораи дил кун, ки ин мискин ба ҷон омад.
Биё, эй сарв, гулзори ҷавониро ғанимат дон,
Ки хоҳад навбаҳори ҳуснро рӯзе хазон омад.
Ба базми дигарон доманкашон то кай тавон рафтан?
Ба сӯи ошиқон ҳам гоҳ-гоҳе метавон омад.
Ҳаёте ёфтам аз ваъдаи қатлаш, биҳамдиллаҳ,
Ки моро ҳар чӣ дар дил буд, ӯро бар забон омад.
Сари зулфат зи боло бар замин афтоду хушҳолам,
Ки баҳри хоксорон ояте аз осмон омад.
Малулам аз ғами даврон, сабукдӯшӣ кун, эй соқӣ,
Бубар ин кӯҳи меҳнатро, ки бар дилҳо гарон омад.
Каманди зулфи Лайлӣ мекашад аз завқ Маҷнунро,
Ки аз шаҳри адам бехуд ба саҳрои ҷаҳон омад.
Ба уммеде, ки дар пои сагонат ҷон барафшонад
Ҳилолӣ нақди ҷон дар остин бар остон омад.

Ба ноз меравад-у сӯи кас наменигарад,
Ҳазор оҳ кашам, як нафас наменигарад.
Гаҳаш ба пас равам-у гаҳ сари раҳаш гирам,
Вале чӣ фоида чун пеш-у пас наменигарад.
Чу ғамзааш раҳи дин зад, чӣ суд нолаи ҷон?
Ки роҳзан ба фиғони ҷарас наменигарад.
Касе, ки дар ҳаваси рӯи моҳрухсорест,
Дар офтоб зи рӯи ҳавас наменигарад.
Дилам ба синаи садчок мушкил ояд боз,
Ки мурғи раста ба сӯи қафас наменигарад.
Хатост пеши рухаш сӯи навхатон дидан,
Касе ба мавсими гул хор-у хас наменигарад.
Гузашт-у сӯи Ҳилолӣ надид-у раҳм накард,
Чӣ золим аст, ки ҳаргиз ба кас наменигарад?

С. И. с. Одина Хош

Лаъли ҷонбахшат, ки ёд аз оби ҳайвон медиҳад,
Зиндаро ҷон меситонад, мурдаро ҷон медиҳад.
Дил магар побастаи зулфи ту шуд, к-аз ҳоли ӯ
Бод меояд, хабарҳои парешон медиҳад.
Ё раб, андар соғари даврон шароби васл нест,
Ё ба даври мо ҳама хуноби ҳиҷрон медиҳад?
Дур бодо чашми бад, к-имрӯз дар майдони ҳусн
Шаҳсавори ман саманди ноз ҷавлон медиҳад.
Нест дарди ишқи хубонро ба дармон эҳтиёҷ,
Гар табиб ин дард бинад, тарки дармон медиҳад.
Мӯҷиби ин гирьяҳои талх медонӣ, ки чист?
Ишваи ширин, ки он лабҳои хандон медиҳад.
Эй аҷал, сӯи Ҳилолӣ баҳри ҷон бурдан маё,
З-он ки ошиқ гоҳи мурдан ҷон ба ҷонон медиҳад!

Бар сари болин табиб аз нолаи ман зор шуд,
Аз барои сиҳҳати ман омаду бемор шуд.
Дӯш дар кунҷи ғам аз фарьёди дил хобам набурд,
Балки аз афғони ман ҳамсоя ҳам бедор шуд.
Сабр мекардам, ки дарди ишқи хубон кам шавад,
Лек аз ин доруи талх андӯҳи ман бисьёр шуд.
Муддаӣ гӯё барои куштани мо бас набуд,
К-он маҳи номеҳрубон ҳам рафту бо ӯ ёр шуд.
Ҳар киро савдои зулфи он парӣ девона кард,
Хонумон барҳам заду расвои ҳар бозор шуд.
Ман сагат, эй турки оҳучашм, бурқаъ боз кун,
К-аз барои дидани рӯи ту чашмам чор шуд.
Баски омад бар сари кӯят Ҳилолӣ ҳамчу ашк,
Аз назар афтоду дар чашми азизат хор шуд.

◆

Ошиқон ҳарчанд муштоқи ҷамоли дилбаранд,
Дилбарон бар ошиқон аз ошиқон ошиқтаранд.
Ишқ менозад ба ҳусну ҳусн менозад ба ишқ,
Оре-оре, ин ду маънӣ ошиқи якдигаранд.
Дар гулистон гар ба пои булбулон хоре халад,
Наварӯсони чаман сад ҷома бар тан медаранд.
Ҷони ширин бо лабат омехт гӯё дар азал,
Ҷавҳари ҷони ману лаъли ту аз як гавҳаранд.
Эй рақиб, аз манъи мо бигзар, ки ҷонбозони ишқ
Аз сари ҷон бигзаранд, аммо зи ҷонон нагзаранд.
Мурдаму раҳме надидам з-ин бутони сангдил,
Ман намедонам мусулмонанд ё худ кофаранд.
Бо тани лоғар, Ҳилолӣ, аз ғами хубон манол,
Тан агар бигдохт, боке нест, ҷон мепарваранд.

Биё-биё, ки дилу ҷони ман фидои ту бод!
Саре, ки бар тани ман ҳаст, хоки пои ту бод!
Дилам ба меҳри ту сад пора боду ҳар пора
Ҳазор зарраву ҳар зарра дар ҳавои ту бод!
Зи хона то ба дар оию по ниҳӣ ба сарам,
Сарам фитода ба хоки дари сарои ту бод!
Туро ба бисмили ман гар ризост, бисмиллаҳ,
Биё-биё, ки қазо тобеи ризои ту бод!
Муқассирам зи дуо дар ҷавоби дашномат,
Малоики ҳама афлок дар дуои ту бод!
Мабод он, ки раҳад ҳаргиз аз болои ту дил,
Дар ин ҷаҳону дар он низ мубталои ту бод!
Ба дард хӯ гирифтам, даво намехоҳам,
Ҳамеша дар дили ман дарди бедавои ту бод!
Чӣ лутф буд, рақибо, ки рафтӣ аз кӯяш,
Бад-ин савоб ин кардӣ, биҳишт ҷои ту бод!
Агар Ҳилолии бечора дар ҳавои ту мурд,
Барои мурдани ӯ ғам махӯр, бақои ту бод!

Шириндаҳано, ин ҳама ширин натавон буд,
Шире, ки ту хӯрдӣ, магар аз шираи ҷон буд?
Ин ҳусн чӣ ҳусн аст, ки аз парда аён сохт,
Нақше, ки паси пардаи тақдир ниҳон буд.
Танҳо на ман аз воқеаи ишқ харобам,
Маҷнун ҳам аз ин воқеа расвои ҷаҳон буд.
Имрӯз намуд ному нишони дили ман гум,
То буд дили гумшуда, бе ному нишон буд.
Дӣ буд гумон, к-аз ғамат имрӯз бимирам,
Имрӯз яқин аст, маро ҳар чӣ гумон буд.
Ҳар тири ҷафое, ки ду абрӯи ту афганд,
Бас коргар омад, ки ба зӯри ду камон буд.
Худро хасу хошоки дарат гуфт Ҳилолӣ,
Таҳқиқ намудем, басе камтар аз он буд.

Шамъ дӯш аз нолаи ман гирьяи бисьёр кард,
Ғолибан сӯзи дили ман дар дили ӯ кор кард.
Ҳоли дил медонад он шӯху тағофул мекунад,
Ин сазои он ки сирри ишқро изҳор кард.
Нолаи ман ин ҳама з-он моҳи хушрафтор нест,
Ҳар чӣ бо ман кард, даври чархи каҷрафтор кард.
Ошиқон з-ин пеш доим иззате медоштанд,
Меҳнати ишқаш азизони ҷаҳонро хор кард.
Ишқ осон менамуд аввал ба уммеди висол,
Ноумедиҳои ҳиҷронаш чунин душвор кард.
Дар балои ишқ кай хонам дуои офият,
К-аз дуоҳое чунин мебояд истиғфор кард
Филмасал гар хок хоҳад шуд рақиби сангдил,
Хоҳад аз хокаш фалак роҳи маро девор кард.
Гоҳ-гоҳе гар Ҳилолиро бипурсӣ, дур нест,
З-он ки он бечораро ин орзу бемор кард.

Чу аз доғи фироқат шӯълаи ҳасрат ба ҷон афтад,
Чунон оҳе кашам аз дил, ки оташ дар ҷаҳон афтад.
Суҷуди остонат чун муяссар нест, мехоҳам,
Ки он ҷо кушта гардам, то сарам бар остон афтад.
Намонд аз сели ашки ман, заминро як бино маҳкам,
Кунун тарсам, ки нуқсон дар бинои осмон афтад.
Ба роҳат чанд зору нотавон афтам, хуш он рӯзе,
Ки аз чашмат нигоҳе ҷониби ин нотавон афтад.
Тани зори маро ҳар дам рақиб озурда месозад,
Чунин бошад, бале, чун чашми саг бар устухон афта
Ҳилолӣ он чунон дар ошиқӣ расвои олам шуд,
Ки пеш аз ҳар сухан афсонаи ӯ дар миён афтад.

Коқул зи чӣ бигзоштай то камари худ,
Магзор балоҳои чунинро ба сари худ.
Рафтори туро гар малак аз арш бубинад,
Ояд ба замин фаршкунон болу пари худ.
Чашми ту ба мо як назари лутф наяндохт,
Моро зи чӣ андохтай аз назари худ?
Дирӯз зи ҳоли ҳама олам хабарам буд,
Имрӯз чунонам, ки надонам хабари худ.
Дар ишқи ту аз ман асаре беш намондаст,
Наздик шуд ин ҳам, ки наёбам асари худ.
Ман кушта шавам беҳ, ки ҷудо афтам аз он дар,
Зорам бикушу дур маяфган зи дари худ.
Дур аз ту чӣ гӯям, ба чӣ ҳол аст Ҳилолӣ,
Дармонда ба дарди дилу хунинҷигари худ.

* * *

Мискин табиб чораи дардам хаёл кард,
Бечораро бубин, чӣ хаёли маҳол кард.
Кай мерасад хаёли табибон ба дарди ман,
Дардам бад-он расид, ки натвон хаёл кард.
Дорад ҳазор тафриқа дил дар шаби фироқ,
Ку он фароғате, ки ба рӯзи висол кард?
Гул пеши орази ту шуд аз инфиол сурх,
Он хандае, ки кард, ҳам аз инфиол кард.
Сангиндиле, ки аспи ҷафо тохт бар сарам,
Мӯри заифро ба ситам поймол кард.
Султони ишқ шуд зи гадоёни кӯи дӯст,
Дарвеш майли салтанати безавол кард.
Гуфтӣ, ки халқ сохт Ҳилолӣ қади туро
Он кас, ки абрувони туро чун ҳилол кард.

Ёр бо мо вақти рафтан хайрбоде ҳам накард,
Рафту аз ёрони дурафтода ёде ҳам накард.
Лаб фурӯ басту сухан бо дардманде ҳам нагуфт,
Чашм пӯшиду назар бар номуроде ҳам накард.
Солҳо ихлос варзидам ману он сангдил
Бо ман аз рӯи иродат эътиқоде ҳам накард.
Раҳм кун бар ошиқи мискин, ки дар ҳар соате
Дид сад бедод аз дасти ту, доде ҳам накард.
Чист бо хубон, Ҳилолӣ, ин ҳама дилбастагӣ,
Чун касе бар умр ҳаргиз эътимоде ҳам накард?

То кай он шӯх назар бар дигаре андозад?
Кошкӣ ҷониби мо ҳам назаре андозад.
Оҳ, з-он ханҷари мижгон, ки ба ҳар чашм задан.
Чокҳо дар дили хунинҷигаре андозад.
Бахти бад гар нарасонад хабари васли туро,
Боре аз марги рақибон хабаре андозад.
Эй хуш он ошиқи пурзавқ, ки аз ғояти шавқ
Даст дар гардани зарринкамаре андозад.
Саргарон аст, Ҳилолӣ, қадаҳи бода биёр,
То шавад масту ба пои ту саре андозад.

Дило, гар ошиқӣ, биншин, ки ҷононат бурун ояд,
Бар он дар мунтазир мебош, то ҷонат бурун ояд.
Агар сад сол об аз гирья бар оташ занад чашмам,
Ҳанӯз аз синаи ман сӯзи ҳиҷронат бурун ояд.
Зи тоби оташи май чун арақ резад гули рӯят,
Зулоли раҳмат аз чоҳи занахдонат бурун ояд.
Чӣ бинам офтоберо, ки аз ҷайби фалак сар зад,
Хуш он моҳе, кӣ ҳар субҳ аз гиребонат бурун ояд!
Савори хоки майдони туам, оҳиста ҷавлон кун,
Намехоҳам, ки гарде ҳам зи майдонат бурун ояд.
Ҳилолӣ, хостӣ, к-аз заъфи тан афғон кунӣ, аммо
Ту он қувват куҷо дорӣ, ки афғонат бурун ояд?

Дӯстон, имшаб давои ҷони маҳзунам кунед,
Бар сарам афсонае хонеду афсунам кунед.
Нест андӯҳи маро бо дарди Маҷнун нисбате,
Мешавам девона, гар нисбат ба Маҷнунам кунед.
Лолагун шуд хирқаи садчокам аз хуноби ашк,
Шарҳи ин сурат ба шӯхи ҷомагулгунам кунед.
Шаҳсавори ман ба саҳро рафтаву ман мондаам,
З-ин гунаҳ аз шаҳр мехоҳам, ки берунам кунед.
Васфи қаддашро ба мизони хирад санҷидаам,
Офарин бар эътидоли табъи мавзунам кунед.
Чашми пурхунам бубинеду мапурсед аз дилам,
Ҳолати дилро қиёс аз чашми пурхунам кунед.
Чун Ҳилолӣ дӯш бар хоки дараш ҷо кардаам,
Шояд аз имрӯз ҷо бар авҷи гардунам кунед.

Гар касе ошиқи рухсори ту бошад, чӣ кунад?
Толиби давлати бедори ту бошад, чӣ кунад?
Шӯхию бехабар аз дарди гирифтории ишқ,
Дардманде, ки гирифтори ту бошад, чӣ кунад?
Эй табиби дили бемор, бигӯ баҳри худо,
К-он ҷигархаста, ки бемори ту бошад, чӣ кунад?
Гӯш бар гуфтаи аҳбоб тавон кард, вале
Ҳар киро гӯш ба гуфтори ту бошад, чӣ кунад?
Мекунад бе ту Ҳилолӣ ҳама шаб нолаву оҳ,
Нотавоне, ки дилаш зори ту бошад, чӣ кунад?

◆

Дил ба дард омаду ин дард ба дармон нарасид,
Сар дар ин кор шуду кор ба сомон нарасид.
Он ҷафопеша, ки бар нолаи ман раҳм накард,
Кофире буд, ба фарьёди мусулмон нарасид.
Кас бари он шаҳи хубон ғами ман арз накард,
Ваҳ, ки дарди дили дарвеш ба султон нарасид.
Ваҳ, ки то гашт сарам бар сари майдони ту хок,
Баъд аз он пои ту як рӯз ба майдон нарасид.
Ту чӣ донӣ, ки чӣ ҳол аст маро дар раҳи ишқ,
Чун туро гарде аз ин роҳ ба домон нарасид.
Оқибат даст ба домони рақиби ту задам,
Чӣ кунам, дасти ман ӯро ба гиребон нарасид.
Умрҳо хост Ҳилолӣ, ки ба хубон бирасад,
Мурд бечораву як рӯз ба эшон нарасид.

Он камар бастану ханҷар заданашро нигаред,
Тарфи доман ба миён барзаданашро нигаред.
Ҷониби гирьяи ман чун нигарад аз сари ноз,
Ханда бар ҷониби дигар заданашро нигаред.
Шӯхи ман маст шуду соғари май зад ба сарам,
Шӯхию мастию соғар заданашро нигаред.
Чун ба он қомати раъно кунад оҳанги чаман,
Таъна бар сарву санавбар заданашро нигаред.
Мункирон, оҳи ҷаҳонсӯзи Ҳилолӣ бинед!
Ҳар дам оташ ба ҷаҳон дарзаданашро нигаред.

Оҳу сад оҳ, ки он маҳ зи сафар дер омад,
Шамъи хуршеди ҷамолаш ба назар дер омад.
Гуфт: Сӯи ту ба қосид бифиристам хабаре.
Ваҳ, ки қосид нафиристоду хабар дер омад.
Ту мададгор шав, эй Хизр, ки он оби ҳаёт
Сӯи ин сӯхтаи ташнаҷигар дер омад.
Мурдам аз шавқи ҳамоғӯшии он сарв, дареғ,
К-он ниҳоли чамани ҳусн ба бар дер омад.
Эй фалак, партави хуршеди ҷаҳонтоб куҷост?
К-имшаб аз ғусса бимурдему саҳар дер омад.
Ёр то рафт, Ҳилолӣ, ман аз ин ғам мурдам,
Ки чаро умри мани хаста ба сар дер омад.

Баски халқе ҫухани ошиқии ман карданд,
Дӯстро бо мани дилсӯхта душман карданд.
Сӯхтам з-оташи ин чарбзабонон чун шамъ,
Сӯзи пинҳони маро бар ҳама равшан карданд.
Баъд аз ин дасти ману домани ин сангдилсн,
Ки ба оҳанги ҷафо санг ба доман карданд.
Ба ризо кӯш, Ҳилоливу, зи қисмат махурӯш,
Ҳар киро ҳар чӣ насиб аст, муайян карданд.

◆

Дуде, ки дӯш бар сари кӯят баланд буд,
Ғофил машав, ки оҳи мани дардманд буд.
Аз мо шумори хайли шаҳидони худ мапурс,
Он хайли бешумор кӣ донад, ки чанд буд.
Бастам ба турраи ту дилу растам аз ғамаш,
Оре, илоҷи ошиқи девона банд буд.
Як зарра монда буд зи ман дар шаби фироқ,
Он зарра ҳам бар оташи ҳиҷрон сипанд буд.
Ҷон бо сагони дӯст Ҳилолӣ супурду рафт,
Ин шева гар писанд ва-гар нописанд буд.

То силсилаи зулфи ту занҷири ҷунун шуд,
Вобастагии ин дили девона фузун шуд.
Шарманда шуд аз акси ҷамолат маҳу хуршед,
В-аз орази ту синаи гул ғарқаи хун шуд.
Хун шуд дили ман дам ба дам аз фурқати дилбар,
З-он рӯз раҳи дидаи хунбор бурун шуд.
Он ҷо, ки саборо гузаре нест, кӣ гӯяд
Ҳоли дили ин хаста ба дилдор, ки чун шуд.
Ҳарчанд қадат рост, Ҳилолӣ, чу алиф буд,
Аз бори ғами дӯст ба як бор чу нун шуд.

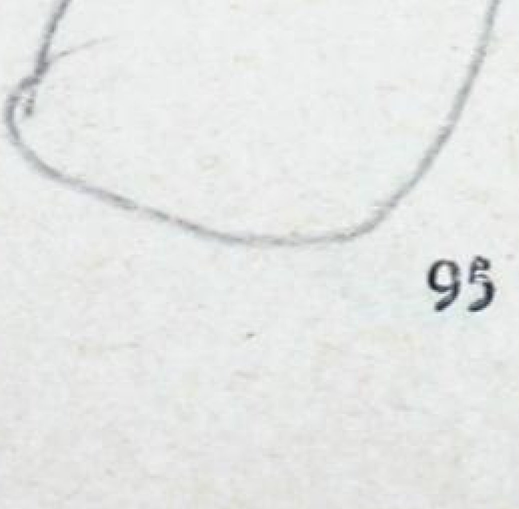

Эй ба хубӣ аз ҳама хубони олам хубтар,
Шеваи ҳусну ҷамолат ҳар як аз ҳам хубтар.
Одамӣ гар Йусуфи Мисрист, монанди ту нест,
Эй ту аз маҷмӯи фарзандони одам хубтар.
Рангат аз май ҳолате дорад, ки аз гул хубтар,
В-он арақ бар сафҳаи рӯят зи шабнам хубтар.
Хубтар шуд рӯи гулгунат ба даври хатти сабз,
З-он ки май хуб асту бо ёрони ҳамдам хубтар.
Ташналаб бӯсад Ҳилолӣ хоки он дар, з-он ки ҳаст
Хоки пои поки он, к-ӯ з-оби замзам хубтар.

Эй қоматат зи сарви сиҳӣ сарфарозтар,
Лаълат зи ҳар чӣ шарҳ кунам, дилнавозтар.
Аз баҳри он ки бо ту шабе оварам ба рӯз,
Хоҳам шабе зи рӯзи қиёмат дарозтар.
Ҷонам зи тоби ҳаҷри ту дар як нафас гудохт,
Ҳаргиз табе набуд аз ин ҷонгудозтар.
Ман дар раҳат ниҳода ба зорӣ сари ниёз,
Ту ҳар дам аз ниёз чунин бениёзтар.
Дардо, ки боз кори Ҳилолӣ зи даст рафт,
Кораш бисоз, эй зи ҳама корсозтар!

Ҷома гулгун, рӯи оташнок аз гул поктар,
Ҷома оташноку рӯ аз ҷома оташноктар.
То чу гул нозук танашро дидам, аз ҷайби қабо,
Синаи ман чок шуд, чун домани ман чоктар.
Ҳайф бошад, он ки дӯзам дида бар домони ӯ,
З-он ки бошад доманаш аз дидаи ман поктар.
Илтимоси қатли худ кардам, равон бархостӣ,
Оллаҳ, оллаҳ, барнахезад сарв аз ин чолоктар,
Сад мусулмон аз ту дар фарьёду бокат ҳеҷ нест,
Ин чӣ бебокист, эй аз кофарон бебоктар.
Гуфтаӣ, аз баҳри побӯсам, Ҳилолӣ, хок шав,
Ман худ аввал хок будам, гаштам акнун хоктар.

* * *

Бархез, табибо, ки дилозурдаам имрӯз,
Бигзор маро, к-за ғами ӯ мурдаам имрӯз,
Эй қиблаи мақсуд, зи ман рӯй магардон,
К-аз ҳар ду ҷаҳон рӯ ба ту овардаам имрӯз.
Чун барги хазон чеҳраи ман зард шуд аз ғам,
Ку он гули сероб, ки пажмурдаам имрӯз.
Имрӯз маро чун фалак овард ба афғон,
Ман низ фиғонро ба фалак бурдаам имрӯз.
Бигзор, Ҳилолӣ, ки ба сад дард бинолам,
К-аз ҷаври фалак тири ҷафо хӯрдаам имрӯз.

Умр рафту аз ту моро сад парешонӣ ҳанӯз,
Ваҳ, чӣ умр аст ин ки ҳоли мо намедонӣ ҳанӯз.
Як назар дидем дидорат в-аз он умре гузашт,
Дидаҳо бар ҳам намеояд зи ҳайронӣ ҳанӯз.
Чист чандин илтифотат ошкоро бо рақиб,
Ҷониби мо як назар нокарда пинҳонӣ ҳанӯз.
Дар сафи тоат нишастам, рӯи дил сӯи бутон,
Кофарӣ сад бор беҳтар з-ин мусулмонӣ ҳанӯз.
Пеш аз ин рӯзе Ҳилолӣ тарки хубон карда буд
Мекунад худро маломат аз пушаймонӣ ҳанӯз.

Аз он чӣ суд, ки наврӯз шуд ҷаҳонафрӯз,
Ки бе ту рӯзу шаби мо баробар аст ҳанӯз,
Агар ба қасди дилам даст сӯи теғ барӣ,
Ба пои хештан ояд чу мурғи дастомӯз.
Дилам ба завқи шакархандаи ту пурхун шуд,
Куҷост ғамзаи хунрези новаки дилсӯз?
Ба дафъи лашкари ғам сад сипар барангезам,
Вале чӣ суд, ки бахтам намешавад фирӯз.
Ба гиръя гуфтамаш: Эй маҳ, ба ошиқон месоз.
Ба ханда гуфт: Ҳилолӣ, ба доғи мо месӯз.

Ид шуд, ҳар гӯша халқе моҳи нав дорад ҳавас,
Гӯшаи абрӯ намудӣ, моҳи мо ин асту бас.
Меравӣ хандону мегӯӣ: «Муборак бод, ид!»
Ҳамчу иди мо муборак нест иди ҳеҷ кас.
Дар ғамат гар ҷон ба душворӣ диҳам, маъзур дор,
З-он ки дил танг асту осон барнамеояд нафас.
Ёр рафт, эй дил, чӣ суд аз нолаи шабгири ту,
Соҳиби маҳмил фароғат дорад аз бонги ҷарас.
Нола мекардам, саги кӯяш ба фарьёдам расид,
Ман саги кӯе, к-аз он ҷо ояд ин фарьёдрас.
Пеши рухсори ту дил дар сина дорад изтироб,
Ҳамчу он мурғе, ки бошад мавсими гул дар қафас,
Гар дилу ҷони Ҳилолӣ з-оташи ғам сӯхт, сӯхт,
Бар сари роҳи ту хоҳам сӯхтан чун хору хас.

Кори ман аз ҷумлаи олам ҳамин ишқ асту бас,
Оламе дорам, ки дар олам надорад ҳеҷ кас.
Подшоҳи аҳли дардам бар сари майдони ишқ,
Ман миёни фитнаю хели бало аз пешу бас.
Дар ҷаҳон чизе, ки дорам аз саводи ишқи ӯ,
Як дилу чандин таманно, як сару чандин ҳавас.
Дасти уммедам зи домони висолаш кӯтаҳ аст,
Оҳ! Ҷое ошиқам, к-он ҷо надорам дастрас.
Орзу дорам, ки пешат ҷон диҳам, баҳри худо,
Як нафас биншин, ки боқӣ нест ғайр аз як нафас.
Инчунин барқе, ки аз наъли самандат меҷаҳад,
Бар сари роҳи ту хоҳам сӯхтан чун хору хас.
Зор менолад Ҳилолӣ бе ту дар кунҷи фироқ,
Ҳамчу он булбул, ки менолад ба зиндони қафас.

◆

Ёри ман бо дигарон ёр шуд, афсӯс-афсӯс,
Рафту ҳамсӯҳбати ағьёр шуд, афсӯс, афсӯс,
Солҳо аҳду вафо баст, вале охири кор
Аҳд бишкасту ҷафокор шуд, афсӯс, афсӯс,
Он ки чун рӯз шаби айшам аз ӯ равшан буд,
Рафту рӯзам чу шаби тор шуд, афсӯс, афсӯс.
Он ки ҳам роҳати ҷон буду ҳам осоиши дил,
Қасди ҷон карду дилозор шуд, афсӯс, афсӯс.
Гуфтам: «Эй дил, ба каманди сари зулфаш наравӣ»,
Оқибат рафту гирифтор шуд, афсӯс, афсӯс.
Он ҳама гавҳари даниш, ки ба чанг овардам
Ногаҳ аз даст ба як бор шуд, афсӯс, афсӯс.
Муддате дошт Ҳилолӣ зи бутон ишрати васл,
Иззате дошт, вале хор шуд, афсӯс, афсӯс.

◆

Дардмандам, гар маро дармон набошад, гӯ: мабош,
Дардмандони туро гар ҷон набошад, гӯ: мабош.
Гар ғарибе бар сари кӯят бимирад, гӯ: бимир,
В-ар гадое бар дари султон набошад, гӯ: мабош.
Чанд рӯзе бо ҷамолат ишқ пинҳон бохтам,
Баъд аз ин, ин қисса гар пинҳон набошад, гӯ: мабош.
Ошиқи девонаам, сомони кор аз ман маҷӯ,
Ошиқи девонаро сомон набошад, гӯ: мабош.
Дар бутон дил бастаам, дигар маро бо дин чӣ кор,
Бутпарастам, гар маро имон набошад, гӯ: мабош.
Гар Ҳилолӣ аз сари кӯят ба зорӣ рафт, рафт,
Инчунин хоре дар он бӯстон набошад, гӯ: мабош.

Рӯзе ки бар лаб ояд ҷонам дар орзуяш,
Ҷонро ба ӯ супорам, танро ба хоки кӯяш.
Чун аз висоли он гул дидам, ки нест ранге,
Охир ба сад зарурат қонеъ шудам ба бӯяш.
Хуршеди рӯи ӯро нисбат ба моҳ кардам,
З-ин кори номуносиб шармандаам зи рӯяш.
Мискин дил аз маломат овораи ҷаҳон шуд,
Эй бод, агар бубинӣ, аз мо салом гӯяш.
Деҳқон зи ҷӯи токам сероб сохт, ё раб,
Аз оби зиндагонӣ холӣ мабод ҷӯяш.
Аз ҷустуҷӯи васлаш манъам макун, Ҳилолӣ,
Гирам, ки гар наёбам, шодам ба ҷустуҷӯяш.

Гар гузар афтад чу боди субҳ бар хоки манаш,
Ҳамчу гард аз хок бархезам, бигирам доманаш.
Дар ҳавояш гар равад зарроти хоки ман ба бод,
Дар ҳаводорӣ дароям зарравор аз равзанаш.
Он парирӯро чӣ лоиқ кулбаи торики дил,
Мардуми чашм аст, биншонам ба чашми равшанаш.
Гар шабе лутфи танаш бар пираҳан зоҳир шавад,
Аз хушӣ дигар нағунҷад дар қабо пироҳанаш.
Аз латофат дам мазан, эй гул, ба он нозукбадан,
З-он, ки гар дам мезанӣ, озурда мегардад танаш.
То ба гардан ғарқи хунам, дида бар роҳи умед,
Гар ба хунрезам наёмад, хуни ман бар гарданаш.
Хок шуд мискин Ҳилолӣ дар раҳи он шаҳсавор,
То лагадкӯби ҷафо гардад чу наъли тавсанаш.

* * *

Эй, каҷӣ омӯхта пайваста аз абрӯи хеш,
Ростӣ ҳам ёд гир аз қомати дилҷӯи хеш.
Каъбаи мо кӯи туст, аз кӯи худ моро марон,
Қиблаи мо рӯи туст, аз мо магардон рӯи хеш.
Сар ба болини фароғат ҳар касе шаб то ба рӯз
Мову ғамҳои туву сар бар сари зонуи хеш.
Шаб чу бар хоки дарат паҳлу ниҳодам, гуфт дил:
«Ман зи паҳлуи ту дар айшам, ту аз паҳлуи хеш».
Чун Ҳилолиро фалак саргашта медорад чунин,
Бе ҷиҳат менолад аз моҳи ҳилолабрӯи хеш.

Забони ӯ, ки надидам зи тангии даҳанаш,
Умед ҳаст, ки бинам ба коми хештанаш.
Чӣ нозукист, таолуллаҳ, он сиҳиқадро,
Ки аз гулу суман озурда мешавад баданаш.
Ҳазор тозагул аз бӯстон расид, вале
Яке зи рӯи латофат намерасад ба танаш.
Сазад, ки ҷомаи ҷонро қабо кунанд аз шавқ,
Ҳазор Йӯсуфи Мисрӣ ба бӯи пираҳанаш.
Таборакаллоҳ аз ин сабзае, ки тоза дамид,
Ба домани суману бар канори ёсуманаш.
Бародарон, ба саги кӯи ёр агар бирасед,
Таҳийяте бирасонед аз забони манаш.
Ҳилолӣ аз лаби ҷонон аҷаб ҳадисе гуфт,
Ки тоза шуд ҳама ҷонҳо зи лаззати суханаш.

◆

Мурдаму худро зи ғамҳои ҷаҳон кардам халос,
Оламеро ҳам зи фарьёду фиғон кардам халос.
Дар ғами ишқи ҷавонӣ мешунидам панди пир,
Хештанро аз ғами пиру ҷавон кардам халос.
Хуш замоне даст дод аз олами мастӣ маро,
К-аз ду олам хешро дар як замон кардам халос.
Бар сари бозор рамзе гуфтам аз савдои ишқ,
Мардумонро аз ғами суду зиён кардам халос.
Гуфтамаш: Охир Ҳилолиро зи ҳиҷрон сӯхтӣ,
Гуфт: Ӯро аз балои ҷовидон кардам халос.

Ошиқонро на гулу боғу баҳор аст ғараз,
Ҳама саҳл аст, ҳамин сӯҳбати ёр аст ғараз.
Ғараз он аст, ки фориғ шавам аз кори ҷаҳон,
Варна аз гӯшаи майхона чӣ кор аст ғараз.
Ҷони ман, бе ҷиҳат ин тундию бадхӯӣ чист,
Гар на озори дили ошиқи зор аст ғараз.
Офати дидаи мардум зи ғубор аст, вале
Дидаро аз сари кӯи ту ғубор аст ғараз.
Ҳаваси дидани гул нест, Ҳилолӣ, моро,
З-ин чаман ҷилваи он лолаузор аст ғараз.

Тарки ёрӣ кардӣ, аз васли ту ёронро чӣ ҳаз?
Душмани аҳбоб гаштӣ, дӯстдоронро чӣ ҳаз?
Чун надорад ваъдаи васли ту имкони вафо,
Ғайри доғи интизор уммедворонро чӣ ҳаз?
Чашми ман, к-аз гирья нобиност, чун бинад рухат,
Аз тамошои чаман абри баҳоронро чӣ ҳаз?
Дарди бедармони хубон чун намегирад қарор,
Дардмандонро чӣ ҳосил, беқароронро чӣ ҳаз?
Он савор аз хоки мо то кай барангезад ғубор,
Аз ғубор ангехтан, ё раб, саворонро чӣ ҳаз?
Медиҳад хоки раҳаш хосияти оби ҳаёт,
Варна з-ин гарди мазаллат хоксоронро чӣ ҳаз?
Ё раб, аз қатли Ҳилолӣ чист мақсуди бутон?
Аз ҳалоки андалебон гулъузоронро чӣ ҳаз?

Мо, ки аз сӯзи ту дар гирьяи зорем чу шамъ,
Хабар аз сӯхтани хеш надорем чу шамъ.
Пеши теғи ту сар аз тан бигузорем, вале
Шӯълаи шавқи ту аз сар нагузорем чу шамъ.
Тоби ҳангомаи ағьёр надорем, ки мо
Куштаю сӯхтаи хилвати ёрем чу шамъ.
Ҳаст чун оташи мо бар ҳама олам равшан,
Сӯзи худро ба забон баҳри чӣ орем чу шамъ.
Эй насими саҳар, аз субҳи висолаш хабаре,
То ҳама хандазанон ҷон бисупорем чу шамъ.
Мо, ки дорем дилу дида пур аз оташу об,
Чун насӯзему чаро ашк наборем чу шамъ?!
Сӯхт сад бор, Ҳилолӣ, ҷигари мо шаби ҳаҷр,
Мо ҷигарсӯхтаи ин шаби торем чу шамъ.

Маҳвашон дар назари каҷназаронанд, дареғ,
Анҷуми анҷумани бебасаронанд, дареғ!
Аз гирифтории аҳбоб надоранд хабар,
Хубрӯёни ҷаҳон бехабаронанд, дареғ.
Гулъузорон, ки намуданд рух аз парда ниқоб,
Чун сабо ҳамнафаси пардадаронанд, дареғ.
Чашми мо пурдуру лаъл аст, вале симбарон
Чашм бар лаълу дури бадгуҳаронанд, дареғ.
Мо нахоҳем ба ҷуз хели бутон ёри дигар,
Лек ин тоифа ёри дигаронанд, дареғ.
Ҳама умр аз сафи ушшоқ равон мегузарӣ,
Ошиқон умр чунин мегузаронанд, дареғ!
Тоза шуд доғи Ҳилолӣ зи ғами лоларухон,
Ҳама доғи дили хунинҷигаронанд, дареғ!

Хубон агарчӣ ҳар тарафе мекашанд саф,
Ту дар миёни ҷони манӣ, ҷумла бар тараф.
Ҳоло ба пойбӯси хаёлат мушаррафем,
Гар давлати висоли ту ёбам, зиҳӣ шараф!
Дур аз ту навбаҳори ҷавонӣ ба бод рафт,
Умри чунон азиз чаро шуд чунин талаф?
Чашмат маро нишонаи пайкони ғамза сохт,
Ваҳ, чун кунам, ки тири балоро шудам ҳадаф?
Аз дида тифли ашк ҷудо шуд дареғ аз ӯ,
Оҳ, он дури ятим куҷо рафт аз ин садаф?
Раҳ мезананду арбада оҳанг мекунанд,
Бо мо бубин, ки дар чӣ мақоманд чангу даф.
Кӯтаҳ мабод дасти Ҳилолӣ зи доманат,
Кас домани висоли туро чун диҳад зи каф?!

Ваҳ, ки рафт он шӯху бар мо кард бедод аз фироқ,
Аз фироқи ӯ ба фарьёдем, фарьёд аз фироқ,
Ёр бо ағьёру мо маҳрум, кай бошад раво,
Душманон шод аз висолу дӯст ношод аз фироқ.
Дар фироқат ҳолам аз ҳар мушкиле мушкилтар аст,
Ҳеҷ касро инчунин мушкил наяфтод аз фироқ.
Он ки рӯзамро сияҳ кард аз фироқат ҳамчу шаб,
Рӯзи ӯ чун рӯзгори ман сияҳ бод аз фироқ.
Дар баҳор аз накҳати гул бӯи васлат ёфтам,
Ваҳ, ки меояд хазону медиҳад ёд аз фироқ.
Доду фарьёди Ҳилолӣ,— гуфтаӣ,— аз дасти кист?
Ин тағофул чист? — фарьёд аз туву дод аз фироқ!

Нест ғам, гар шуд гиребони ман аз ғам чок-
иннаам чок аст, аз чоки гиребонам чӣ бок.
екашӣ бар ғайр теғу мекушӣ аз ғайратам,
з ҳалоки дигарон бигзар, ки хоҳам шуд ҳал
ест ҷонро бо тани поки ту асло нисбате,
н тани поки ту сад раҳ поктар аз ҷони пок.
оки одамро аз он гил кард устоди азал,
о чунин нозукниҳоле бардамад з-он обу хок.
ӣ, ки аз мо фориғӣ, гӯё намедонӣ, ки мо
ардмандонему оҳи мо ба ғоят дарднок.
айпарастонро зи май ҳар дам хаёли дигар а
би ҳайвон рехт гӯё боғбон дар ҷӯи ток.
р Ҳилолӣ чанд рӯзе дар либоси зӯҳд буд,
оз дар кӯи харобот аст масту ҷомачок.

Омад баҳору хушдилам аз рангу бӯи гул,
Он беҳ, ки май кашам ду-се рӯзе ба рӯи гул.
Гул дидам, орзуи касе дар дилам фитод,
К-аз диданаш касе накунад орзуи гул.
Ин дам, ки бӯи дилкаши гул медиҳад насим,
Бас дилкаш аст гашти гулистон ба бӯи гул.
Хуш он, ки ёр бошаду ман дар ҳарими боғ,
Ман сӯи ӯ назар фиганам, ӯ ба сӯи гул.
Дид он ду рух Ҳилолию осудадил нишаст
Аз ҷустуҷӯи лолаву аз гуфтугӯи гул.

Эй ту сарви чамани ҳусну гули боғи ҷамол,
Ҷилваи ҳусну ҷамолат ҳама дар ҳадди камол.
Бо чунин ҳусн туро моҳи фалак чун гӯям?
Офтобӣ, ба ту, ё раб, нарасад ҳеҷ завол.
Котибони қалами сунъ, ки мушкинрақаманд,
Сафҳаи рӯи ту оростаанд аз хату хол.
Бо ту хоҳам, ки сабо ҳоли маро арза диҳад,
Лекин он ҷо, ки туӣ боди саборо чӣ маҷол.
Бе ту ҳар шаб манаму гӯшаи танҳоии хеш,
Пой дар домани ғам, сар ба гиребони малол.
Ваҳ, чӣ фархунда шабе бошаду хуррам рӯзе,
Ки фироқи ту мубаддал шуда бошад ба висол.
Рӯй дар рӯи ту орам ҳама вақт аз ҳама сӯ,
Чашм бар чашми ту орам ҳама ҷо дар ҳама ҳол.
Бо ту аз ҳар тарафе сад сухан орам ба миён,
Ҳар ҷавобе, ки диҳӣ, боз дароям ба савол.
Гуфтугӯ чанд, Ҳилолӣ, дигар афсона махон,
Ту куҷо, васл куҷо, ин чӣ хаёлест маҳол?

На рафиқе, ки бувад дар паи ғамхории дил,
На табибе, ки кунад чораи бемории дил.
Дили бемори маро ҳар кӣ гирифтори ту хост,
Ё раб, озод нагардад зи гирифтории дил.
Тоқати зории дил нест дигар, баҳри худо,
Гӯш кун, гуфти маро, гӯш макун зории дил.
Чанд хонӣ дигаронро ба шаробу ба кабоб,
Ҳоли хунхории ман бину ҷигархории дил.
Ҷон ба кӯи ту шуду нолакунон боз омад,
Ки дар он кӯй нагунҷид зи бисьёрии дил.
Дил ба роҳи ғамат афтод, худоро, мададе,
Ки дар ин роҳ сабоб аст мададгории дил.
Дар вафои ту чунонам, ки агар хок шавам,
Ояд аз турбати ман бӯи вафодории дил.
Бар дили зори Ҳилолӣ накунад ғайр ҷафо,
Оҳ, то чанд тавон кард ҷафокории дил?

Ёр омаду ман тоқати дидор надорам,
Аз худ гилае дораму аз ёр надорам.
Шодам, ки ғами ёр зи худ бехабарам кард,
Боре хабар аз таънаи ағьёр надорам.
Гуфтам: «Чу биёй, ғами худ бо ту кунам шарҳ»,
Аммо чӣ кунам, тоқати гуфтор надорам?
Лутфи ту бувад андаку андӯҳи ту бисьёр,
Ман худ гилаи андаку бисьёр надорам.
Гӯ, халқ бидонанд, ки ман риндаму расво,
Аз риндию бадномии худ ор надорам.
Беқайдаму аз кори ҷаҳон фориғи мутлақ,
Кас бо ману ман ҳам ба касе кор надорам.
Ҳоли мани дилхаста хароб аст, Ҳилолӣ,
Озурда диле дораму ғамхор надорам.

То кай ба дарат ояму дидор набинам?
Сад бор туро ҷӯяму як бор набинам?
Гӯё ҳарами кӯи ту каъбаст, дар он ҷо
Ҳарчанд равам, ҷуз дару девор набинам.
Донӣ, ки маро базмгаҳи айш кадом аст?
Ҷое, ки туро бинаму ағьёр набинам.
Ё раб, чӣ шавад гар мани бедил ба ҳама умр
Як бор туро бар сари бозор набинам?!
Имрӯз дар ин шаҳр диле нест, ки ӯро
Дар доми балои ту гирифтор набинам.
Ӯ мераваду ҷамъи рақибон зи қафояш,
То шеваи он қомату рафтор набинам.
Хуршеди латофат рухи ёр аст, Ҳилолӣ,
Он рӯз мабодо, ки рухи ёр набинам.

Ҷилваҳои қади дилҷӯи туро банда шавам,
Нозукиҳои гули рӯи туро банда шавам.
Бандаро бо сари ҳар мӯи ту меҳри дигар аст,
Бар сарат гардаму ҳам мӯи туро банда шавам.
Ғайр аз ин чора надорам паи дахли кӯят,
Ки ғуломони сари кӯи туро банда шавам.
Ту агар банда навозию вафо хӯй кунӣ,
Ман ҳам аз рӯи вафо хӯи туро банда шавам.
Муддате шуд, чу гадоён ба дуо хостаам,
Ки гадоёни дуогӯи туро банда шавам.
Моҳи ид аст, ҳилолӣ хами абрӯй куҷост?
Чун Ҳилолӣ хами абрӯи туро банда шавам!

◆

Агар чун хок помолам кунӣ, хоки дарат гардам,
Ва гар чун гард бар бодам диҳӣ, гирди сарат гарда
Кашӣ ханҷар, ки месозам ба дасти хеш қурбонат,
Чӣ лутф аст ин, ки ман қурбони дасту ханҷарат гарда
Ту моҳи кишвари ҳуснию шоҳи лашкари хубон,
Гадои кишварат гардам, асири лашкарат гардам.
Пас аз мурдан чу дар парвоз ояд мурғи ҷони ман,
Чу мурғони ҳарам бар гирди қасру манзарат гарда
Магасворам, ба талхӣ чанд ронӣ, сӯи хешам хон,
Ки бар гирди лаби ширини ҳамчу шаккарат гардам.
Ҳилолиро ба ҳушъёрӣ чӣ ҷои таън, эй соқӣ,
Бигардон соғари май, то ҳалоки соғарат гардам.

Ё раб, ғами бераҳмии ҷонон ба кӣ гӯям?
Ҷон аз ғами ӯ сӯхт, ғами ҷон ба кӣ гӯям?
Не ёру на ғамхор, на кас маҳрами асрор,
Ранҷурию маҳрумию ҳирмон ба кӣ гӯям?
Ошуфта шуд аз қиссаи ман хотири ҷамъе,
Дигар чӣ кунам, ҳоли парешон ба кӣ гӯям?
Гӯянд табибон, ки бигӯ дарди худ, аммо
Дарде, ки гузаштаст зи дармон, ба кӣ гӯям?
Дарде, ки маро сохта расво, ҳама донанд,
Доғе, ки маро сохта пинҳон, ба кӣ гӯям?
Андӯҳи ту ногуфтаву дарди ту ниҳон беҳ,
Ин пеши кӣ зоҳир кунаму он ба кӣ гӯям?
Халқе ҳама бо ҳам сухани васли ту гӯянд,
Ман бекасам, афсонаи ҳиҷрон ба кӣ гӯям?
Даври тараб, афсӯс, ки бигзашт, Ҳилолӣ,
Даври дигар омад, ғами даврон ба кӣ гӯям?

◆

Чунон аз по фиганд имрӯз он рафтору қомат ҳам,
Ки фардо барнахезам, балки фардои қиёмат ҳам,
Рақибонро аз он лаб оби Хизр асту дами Исо,
Маро пайваста оҳи ҳасрату ашки надомат ҳам.
Агар ман мурдам аз санги маломат бар сари кӯяш,
Сагони кӯи ӯро зинда мехоҳам, саломат ҳам.
Ҷудо з-он маҳ ба мурдан орзу мебурдам, эй ҳиҷрон,
Рабудӣ нақди ҷон аз ман, карам кардӣ, каромат ҳам.
Балои ишқу андӯҳи ғарибӣ, ин чӣ ҳол аст ин,
Ки не ройи сафар дорам, на ёрои иқомат ҳам.
Саломат бош, эй носеҳ, маломат кун Ҳилолиро,
Ки дар роҳи саломат ҳастаму кӯи маломат ҳам.

Чӣ ҳол аст ин, ки ҳар гаҳ дар ҷамолат як назар бинам,
Шавам беҳушу натвонам, ки як бори дигар бинам.
Зи ҳаҷрат тиратар шуд рӯзам аз шаб, лек мехоҳам,
Ки ҳар рӯзи туро аз рӯзи дигар хубтар бинам.
Ту масти бодаи нозию ҳоли ман намедонӣ,
Намедонам туро то чанд аз худ бехабар бинам?
Ба кӯят ояму рӯят набинам, ваҳ, чӣ ҳол аст ин,
Ки он ҷо баҳри дидор ояму девору дар бинам?
Чунин к-аз меҳнату хорӣ фитодам дар нагунсорӣ,
Бинои умри худро дам ба дам зеру забар бинам.
Фиғон, к-аз гардиши гардун набинам ҳаргиз он маҳро
Ва гар бинам пас аз умре, чу умраш дар гузар бинам.
Шаби ғам дида бастам, то набинам бе ту оламро,
Чӣ бошад, гар кушоям чашму ин шабро саҳар бинам.
Ҳилолӣ, гар бубинам осмонро зери пои худ,
Чунон набвад, ки хоки остонаш зери сар бинам.

◆

Магӯ афсонаи Маҷнун, чу ман дар анҷуман бошам,
Аз ӯ боре чаро гӯяд касе, ҷое, ки ман бошам.
Касе афсонаи дарди маро ҷуз ман намедонад,
Аз он доим мани девона бо худ дар сухан бошам.
Бирав, зоҳид, ки ман коре надорам ғайри май хӯрдан,
Маро бигзор, то машғули кори хештан бошам.
Ҷудо з-он сарвқад гар ҷониби бӯстон равам рӯзе,
Ба ёди қадди ӯ дар сояи сарви чаман бошам.
Чӣ сон пинҳон кунам розе, ки аз сад парда зоҳир шуд,
Магар вақте ниҳон монад, ки дар зери кафан бошам.
Маро ҷон кӯҳи андӯҳ асту ман ҷон меканам, оре,
Туро чун лаъл Ширин аст, ман ҳам Кӯҳкан бошам.
Ҳилолӣ, чун намепурсад маро ёреву ғамхоре,
Мани мискин ғарибам, гарчи доим дар ватан бошам.

Дар паи он дилбари шириншамоил меравам,
Дил паи ӯ рафт, ман ҳам аз паи дил меравам.
Меравам наздики он қассоб, гӯ: хунам бирез,
Ман ҳалоки қатли хешам, сӯи қотил меравам.
Гар занад теғ, аз сари кӯяш нахоҳам рафт, лек
Чанд гоме ҳамчу мурғи нимбисмил меравам.
Чун ба кӯи ӯ равам, тарсам рақибон пай баранд,
З-он ки ман аз гирьяи худ пой дар гил меравам.
Эй ки мегӯӣ бирав, таҳсили дарси ишқ кун,
Меравам, аммо паи таҳсили ҳосил меравам.
Водии дарду бало дар ишқ ҳар як манзил аст,
Кардаам азми сафар, манзил ба манзил меравам.
Меравам сӯяш ба истиқболу хушҳолам, ки боз
Мерасад иқболу ман ҳам дар муқобил меравам.
Дар раҳи ишқ, эй Ҳилолӣ, аз ман огоҳӣ маҷӯ,
З-он ки ман ин роҳро бисьёр ғофил меравам.

Пас аз умре, ки худро бар сари кӯи ту андозам,
Зи бими ғайр натвонам назар сӯи ту андозам.
Пас аз чанде ки ногаҳ давлати васл иттифоқ афтад,
Чӣ бошад, гар тавонам дида бар рӯи ту андозам.
Набинам моҳи навро дар хами тоқи фалак ҳаргиз,
Агар рӯзе назар бар тоқи абрӯи ту андозам.
Ту меоию ман аз шавқ мехоҳам, ки ҳар соат
Сари худро ба пои сарви дилҷӯи ту андозам.
Рақиби сангдил з-ин сон ки ҷо кардаст паҳлӯят,
Мани бедил чӣ сон худро ба паҳлӯи ту андозам?
Диле, к-аз дасти ман шуд, оҳ, гар рӯзе ба даст ояд,
Кабобаш созаму пеши саги кӯи ту андозам.
Ҳилолиро дили девона дар қайди ҷунун авло,
Иҷозат деҳ, ки бораш дар хами мӯи ту андозам.

Ба сад уммед ҳар дам гирди он девору дар гардам,
Басе уммедворам, оҳ, гар навмед баргардам!
Чӣ ҳусн аст ин, ки аз як диданат девона гардидам,
Биё, то бори дигар бинаму девонатар гардам.
Чу он маҳ фитна шуд дар шаҳр, ман ҳам оқибат рӯзе
Шавам овораву ҳар дам ба саҳрои дигар гардам.
Худоро, инчунин зуд аз сари болини ман магзар,
Даме биншин, ки бархезам, туро бар гирди сар гардам.
Зи ҳар дар, к-омадам дар кӯи ту, ҳамчун сагам рондӣ,
Саги кӯи туам, то чанд, ё раб, дар ба дар гардам.
Хабар мепурсам аз ҷонон, вале ногаҳ агар рӯзе
Аз ӯ кас то хабар гӯяд, ман аз худ бехабар гардам.
Ҳилолӣ, чун сипаҳ ангехт ишқи он камонабрӯ,
Ба майдон ояму тири маломатро сипар гардам.

Хоҳам, ки ба зери қадамат зор бимирам,
Ҳарчанд кунӣ зинда, дигар бор бимирам.
Ман тоқати нодидани рӯи ту надорам,
Мапсанд, ки дар ҳасрати дидор бимирам.
Хуршеди ҳаётам ба лаби бом расидаст,
Он беҳ, ки дар он сояи девор бимирам.
Гуфтӣ, ки зи рашки ту ҳалоканд рақибон,
Ман низ бар онам, ки аз ин ор бимирам.
Донам, ки чаро хуни маро зуд нарезӣ,
Хоҳӣ, ки ба ҷон кандани бисьёр бимирам.
Чун ёр ба сарвақти ман афтод, Ҳилолӣ,
Вақт аст, агар дар қадами ёр бимирам.

Дилам ба орзӯи ҷон намерасад, чӣ кунам?
Ба ҷон расиду ба ҷонон намерасад, чӣ кунам?
Мани заиф бар онам, ки пираҳан бидарам,
Чу дасти ман ба гиребон намерасад, чӣ кунам?
Висоли ёр маҳолу ман аз фироқ малул,
Чу ин намеравад у он намерасад, чӣ кунам?
Агарчи шоҳи бутон шуд зи рӯи ҳусн, вале
Ба доди ҳеҷ мусулмон намерасад, чӣ кунам?
Магӯ, ки чанд ҳикоят кунӣ зи қиссаи ҳаҷр,
Чу ин фасона ба поён намерасад, чӣ кунам?
Ҳазор нома навиштам мани гадо, лекин
Яке ба ҳазрати султон намерасад, чӣ кунам?
Ҳадиси шавқи Ҳилолӣ, ки ҳасби ҳоли ман аст,
Ба гӯши он маҳи тобон намерасад, чӣ кунам?

Дӯстон, ошиқаму ошиқи зорам, чӣ кунам?
Чора сабр аст, вале сабр надорам, чӣ кунам?
Рехт хуни ҷигар аз гӯшаи чашмам якбор
В-он ҷигаргӯша наёмад ба канорам, чӣ кунам?
Эй табиб, ин ҳама заҳмат макашу ранҷ мабар,
Зор мемирам, агар ҷон насупорам, чӣ кунам?
Дардмандон ҳама аз сабр қароре гиранд,
Чун ман аз дарди ту бесабру қарорам, чӣ кунам?
Гар чу мурғони хазондида малулам, чӣ аҷаб?
Гул намебинаму озурдаи хорам, чӣ кунам?
Халқ гӯянд: Ҳилолӣ, чӣ кунӣ гирьяи зор?
Гирья рӯ медиҳаду ошиқи зорам, чӣ кунам?!

Умр рафтааст, кунун офати ҷоне дорам,
Гаштаам пир, вале ишқи ҷавоне дорам.
Чорасози дилу ҷони ҳама беморонӣ,
Чорае соз, ки ман ҳам дилу ҷоне дорам.
Кош чун лола дили танги маро бишкофӣ,
То бидонӣ, ки чӣ сон доғи ниҳоне дорам.
Бар ҳама халқ яқин шуд, ки вафо нест туро,
Лек ман аз тамаи хеш гумоне дорам.
Бандаам хондию доғам чу сагон бинҳодӣ,
З-ин сабаб дар ҳама ҷо ному нишоне дорам.
Мулки ишқи ту ҷиҳонест, ки поёнаш нест,
Ман дар ин мулкаму ғавғои ҷаҳоне дорам.
Ҷони ман, шарҳи аламҳои Ҳилолӣ бишнав,
Ки дар ин воқеа ҷонсӯз баёне дорам.

Ҳар замон бар сафи хубон ба тамошо гузарам,
Чун расам пеши ту, натавонам аз он ҷо гузарам.
Дорам он сар, ки ба савдои ту бозам сари хеш,
Сар чӣ кор ояд, агар з-ин сару савдо гузарам?
З-он хати сабзу лаби лаъл гузаштан натавон,
Гар ба сад мартаба аз Хизру Масеҳо гузарам.
Ҳамнишино, қадаме чанд ба ман ҳамраҳ шав,
К-аз бараш тоқати он нест, ки танҳо гузарам.
Қасри мақсуд баланд аст, худоё, сабабе,
Ки аз ин марҳала бар олами боло гузарам.
Риштаи меҳри ту гар даст диҳад ҳамчу Масеҳ,
По ба гардун ниҳаму аз сари дунё гузарам.
Ман, ки имрӯз, Ҳилолӣ, хушам аз давлати ишқ,
Беҳтар он аст, к-аз андешаи фардо гузарам.

Ҳар шабе гӯям, ки фардо тарки ин савдо кунам,
Боз чун фардо шавад, имрӯзро фардо кунам.
Чун маро савдоят аз рӯзи нахустин дар сар аст,
Пас ҳамон беҳтар, ки охир сар дар ин савдо кунам.
Эй хушо, к-аз бехудиҳо сар ниҳам дар пои ӯ,
Баъд аз он аз шарм натвонам, ки сар боло кунам.
Эй ки мегӯӣ дили гумгаштаи худро биҷӯ,
Ман, ки худ гум гаштаам, ӯро куҷо пайдо кунам?
Ман киям, то аз ғуломони ту гӯям хешро,
Ман чӣ саг бошам, ки дар хели сагонат ҷо кунам.
Ошиқи мастам, Ҳилолӣ, маҷлиси риндон куҷост?
То дилу ҷонро фидои соқии зебо кунам.

Ҳар хубие, ки аз ҳама хубон шунидаем,
Имрӯз дар шамоили хуби ту дидаем.
Мушкил ҳикоят аст, ки аз моҷарои ишқ
Ҳарфе нагуфтаему суханҳо шунидаем.
Моро ба роҳи ишқи ту орому хоб нест,
Аз бехудист, гар нафасе орамидаем.
Ҳар кас гирифт коми дил аз меваи нишот,
Мо худ зи боғи айш гуле ҳам начидаем.
Риндем, майкашем, ҳамин аст кори мо,
Умре сабӯи маҷлиси риндон кашидаем.
Ҷое расидаем, ки аз худ гузаштаем,
Аз худ гузаштаему ба ҷое расидаем.
Ҳаргиз ба ҷониби маҳи навраст нангарем,
К-аз шавқи абрӯе чу Ҳилолӣ хамидаем.

Рӯзе, ки дар фироқи ҷамоли ту будаам,
Гирьён дар иштиёқи висоли ту будаам.
Ҳар сӯ, ки рафтаам, ба ҳавои ту рафтаам,
Ҳар ҷо, ки будаам, ба хаёли ту будаам.
Ҳар гаҳ шакарлабе ба касе кард гуфтугӯ,
Дар ҳасрати ҷавобу саволи ту будаам.
Ҷое, ки доғ бар варақи лола дидаам,
Он ҷо ба ёди оразу холи ту будаам.
Чун кардаам назораи қадди баланди сарв,
Дар орзӯи тозаниҳоли ту будаам.
Алқисса, рух намо, ки Ҳилолисифат басе
Муштоқи офтоби ҷамоли ту будаам.

То умр бувад, дар ҳаваси рӯи ту бошам,
В-ар хок шавам, хоки сари кӯи ту бошам.
Фардои қиёмат наравам ҷониби тӯбӣ,
Дар сояи сарви қади дилҷӯи ту бошам.
Хуш он, ки забон аз паи дашном барорӣ,
Ман даст баровардa дуогӯи бошам.
Паҳлӯи ту пайваста нишинанд рақибон,
То ман натавонам, ки ба паҳлӯи ту бошам.
Аз ғамзаи ту соҳирӣ омӯзаму он гаҳ
Мӯе шаваму дар хами гесӯи ту бошам.
Ҳар гаҳ, ки ту аз ноз барӣ даст ба чавгон,
Хоҳам ҳама тан сар шаваму гӯи ту бошам.
Эй шохи гули тоза, манам булбули ин боғ,
Маъзурам, агар шефтаи рӯи ту бошам.
Рӯзе, ки фалак хонд маро ном Ҳилолӣ,
Мехост, ки ман моили абрӯи ту бошам.

Шоми ид он беҳ, ки манзил бар сари роҳе кунем,
Халқ маҳ ҷӯянду мо наззораи моҳе кунем,
Пеши болои баландат фориғем аз ёди сарв,
Ғояти пастӣ бувад, гар фикри кӯтоҳе кунем.
Бе хаёлат кай тавон қатъи биёбони фироқ,
Раҳ хатарнок аст, аввал фикри ҳамроҳе кунем.
Хӯи ӯ бас нозуку мо беқарор аз дарди дил,
Пеши ӯ ногаҳ мабодо нолаю оҳе кунем.
Дар раҳи ҷонон, Ҳилолӣ, расми ҷонбозӣ хуш аст,
Аз сари ҷон бигзарему кори дилхоҳе кунем.

Кошки, хоки ҳарими ҳарамат мебудам,
Мехиромидию ман дар қадамат мебудам.
Бе ғами ишқи ту сад ҳайф зи умре, ки гузашт,
Пеш аз ин, кош, гирифтори ғамат мебудам.
Гар ба пурсидани ман лутф намефармудӣ,
Ҳамчунон кушта ба теғи дудамат мебудам.
Гар ба сарриштаи мақсуд расидӣ дастам,
Дар сари силсилаи хам ба хамат мебудам.
Гар маро ҳашмати кавнайн муяссар мешуд,
Ҳамчунон бандаи хелу ҳашамат мебудам.
Чун маризе, ки дилаш моили сиҳат бошад,
Умрҳо толиби дарду аламат мебудам.
Ҳар чӣ хоҳӣ, бикун, эй дӯст, ки ман аз дилу ҷон
Орзуманди ҷафову ситамат мебудам.
То ту як раҳ ба карам сӯи Ҳилолӣ гузарӣ,
Солҳо чашм ба роҳи карамат мебудам.

Гар ба хокам гузарад Юсуфи гулпираҳанам,
Бӯи пироҳани Юсуф шунаванд аз кафанам.
Ба фироқи ту гирифтортарам рӯз ба рӯз,
Кас ба ин рӯз гирифтор мабодо, ки манам.
Кӯҳи ғам гаштаму ҳар лаҳза канам синаи хеш,
Турфа ҳолест, ки ҳам кӯҳаму ҳам Кӯҳканам.
Лаб бубастам зи сухан, эй гули хандон, ки мабод,
Мардумон бӯи ту ёбанд зи ранги суханам.
Ҳар касе дар чамане ҳамнафаси симтане,
Ману кунҷи ғаму дар сина ҳамон симтанам.
Накунам ёди баҳору наравам сӯи чаман,
Чӣ кунам, дил накушояд зи баҳору чаманам.
Гар дилам рафт, Ҳилолӣ, зи паи дӯст, равост,
Дил чӣ бошад, ки агар ҷон биравад, дам назанам.

Эй дар дилам зи оташи ишқи ту сад алам,
Ҳар як алам нишонаи чандин ҳазор ғам:
Васли ту зуд рафту фироқи ту дер монд,
Фарьёд аз ин уқубати бисьёру раҳми кам.
Донӣ, кадом рӯз адам шуд вуҷуди мо?
Рӯзе, ки ошиқӣ ба вуҷуд омад аз адам.
Гӯянд: дарди ишқ ба дармон намерасад,
Ман чун зиям, ки ошиқаму дардманд ҳам?
Моему ним ҷонею ҳар дам ҳазор оҳ,
Инак ба бод меравад он низ дам ба дам.
Чун оби зиндагист қадам то ба фарқи сар,
Хоҳам даруни ҷон кунамат фарқ то қадам.
Эй подшоҳи ҳусн, Ҳилолӣ гадои туст,
Хоҳам, ки сӯи ӯ гузарӣ аз раҳи карам.

◆

Аҷаб шикастадилу зору нотавон шудаам,
Чунон ки ҳиҷри ту мехост, он чунон шудаам.
Ту офтобию ман зарра, тарки меҳр макун,
Ки дар ҳавои туам, гар ба осмон шудаам.
Ба гуфтугӯи ту афсона гаштаам ҳама ҷо,
Ба ҷустуҷӯи ту овораи ҷаҳон шудаам.
Худойро, дигар, эй бод, сӯи ман магузар,
Ки ман ба кӯи касе хоки остон шудаам.
Чӣ гӯям аз тани бемору кунҷи меҳнати хеш,
Ба тангнои лаҳад мушти устухон шудаам.
Дилам зи шодии олам гирифтааст, вале
Ғаме, ки аз ту расидаст, шодмон шудаам.
Аз он шудаст, Ҳилолӣ, дилам шикоф-шикоф,
Ки новаки ғаму андӯҳро нишон шудаам.

Дилро зи чоки сина тавонам бурун кунам,
Ғамро зи дил бурун натавон кард, чун кунам?
Хоҳам зи дил бурун кунам ин дардро, вале
Дар ҷон дарун шавад, агар аз дил бурун кунам.
Ҳар меҳнат аз ту мӯҷиби чандин муҳаббат аст,
Меҳнат зиёда кун, ки муҳаббат фузун кунам.
Дил ҷониби ту омаду хун кардамаш зи рашк,
Аз ман аҷаб мадор, ки аз рашк хун кунам.
Аз рашк хуни ғайр, ки бар доманат расид,
Ҳар дам зи гирья домани худ лолагун кунам.
Корам шабе, ки бе ту ба девонагӣ кашад,
Афсонаи ту гӯяму худро фусун кунам.
Девона шуд Ҳилолию занҷираш орзуст,
Гесӯи ӯ кучост, ки дафъи ҷунун кунам?

Ид шуд, бихром, то мадҳушу ҳайронат шавам,
Ханҷари ошиқкуше баркаш, ки қурбонат шавам.
Қатли ошиқро муносиб нест шамшери аҷал,
Сӯи ман бин, то ҳалоки тири мижгонат шавам.
Шуд тани хокӣ ғубору бар сари роҳат нишаст,
Азми ҷавлон кун, ки хезам, хоки майдонат шавам.
Ҷилвае бинмову ҷавлон деҳ саманди нозро,
То хароби ҷилваю мадҳуши ҷавлонат шавам.
Муддате шуд сарфарози базми васлат будаам,
Баъд аз ин магзор, то помоли ҳиҷронат шавам.
Гӯшаи чашме, ки дилро ҷамъ созӣ андаке,
То ба кай ошуфтаи зулфи парешонат шавам.
Чун Ҳилолӣ санги тифлон мехӯрам дар кӯи ту,
Ман саги кӯям, чӣ ҳадди он ки меҳмонат шавам.

Дилам зи даст шуд, аз дасти дил чӣ чора кунам?
Агар ба дасти ман афтад, ҳазор пора кунам.
Хуш аст базми ту, лекин куҷост тоқати он,
Ки дар миёни рақибон туро назора кунам.
Магӯ: канора кун аз ман, ки ҷон зи каф надиҳӣ,
Ту дар миёнаи ҷонӣ, чӣ сон канора кунам?
Агарчи сангдилӣ, аз ман ин муносиб нест,
Ки нисбати дили сахтат ба санги хора кунам.
Ҳилолӣ, аз рухи ҷонон ба моҳ натвон дид,
Зи офтоб чаро рӯй дар ситора кунам.

Нақди ҷонро дар баҳои зулфи ҷонон медиҳам,
Ошиқам в-аз баҳри савдое чунин ҷон медиҳам.
Эй ки аз ҳоли мани ошуфта мепурсӣ, мапурс,
К-аз парешонӣ хабарҳои парешон медиҳам.
Пеши он лаб зор мемирам, зиҳӣ ҳасрат, ки ман
Ташналаб ҷон бар канори оби ҳайвон медиҳам.
Инчунин к-аз чашми ман ҳар гӯша меборад сиришк,
Оқибат аз гирья мардумро ба тӯфон медиҳам.
Дур аз ӯ ҳиҷрон агар қасди ҳалоки ман кунад,
Умри худ мебахшаму ҷонро ба ҳиҷрон медиҳам.
Ҳар кӣ рӯзе дил ба хубон дод, охир ҷон диҳад,
Вой ҷони ман, ки охир дил ба эшон медиҳам.
Дар ғами ҳиҷрон, Ҳилолӣ, аз фиғон манъам макун,
З-он ки ман таскини дарди худ ба афғон медиҳам.

Ба хоки ман гузаре кун, чу дар вафои ту мирам,
Ки зинда гардаму бори дигар барои ту мирам.
Ниҳодам аз сари худ як ба як ҳавову ҳавасро,
Ҳамин бувад ҳаваси ман, ки дар ҳавои ту мирам.
Туӣ, ки ҷони ҷаҳоне фазояд аз лаби лаълат,
Манам, ки ҳар нафас аз лаъли ҷонфазои ту мирам.
Ба ҳоли маргаму сӯи ту омадан натавонам,
Ту бар сарам қадаме неҳ, ки зери пои ту мирам.
Дил аз ҷафои ту хун шуд, раво мадор, ки умре
Дам аз вафо занаму охир аз ҷафои ту мирам.
Рав, эй рақиб, зи кӯяш, ки тарки ҷон натавонӣ,
Ту ҷои хеш ба ман деҳ, ки ман ба ҷои ту мирам.
Маро ба хорӣ аз ин дар марон ба сони Ҳилолӣ,
Гузор, то чу сагон бар дари сарои ту мирам.

Оҳам шуниду ранҷа шуд он моҳ, чун кунам?
Дигар намонд ҷои нафас, оҳ чун кунам.
Тифл асту шӯху бехабар аз дарди ошиқӣ,
Ӯро зи ҳоли хештан огоҳ чун кунам?
Хоҳам гаҳе ба хотири ӯ бигзарам, вале
Сангиндил аст, дар дили ӯ роҳ чун кунам?
Дар пои ӯ бимурдаму қадрам нашуд баланд,
Ё раб, зи дасти ҳиммати кӯтоҳ чун кунам?
Эй бахт! Ман куҷову таманнои васли ӯ,
Дарвешаму гадо, ҳаваси шоҳ чун кунам?
Гуфтӣ: «Чарост пираҳанат чок ҳамчу гул?»
Бӯи ту дод боди саҳаргоҳ, чун кунам?
Гӯянд: «Нола чист, Ҳилолӣ, хамӯш бош!»
Бо кӯҳи дарду меҳнати ҷонкоҳ чун кунам?

Хуш он маҷлис, ки чун рухсорат аз май лолагун бинам,
Туро пеши назар биншонаму пеши ту биншинам.
Сухан чун бар забон ронӣ, забони ман зи кор афтад,
Забон чун бар лаб орӣ, бар лаб ояд ҷони ширинам.
Кашидӣ ханҷару гуфтӣ, ки хоҳам куштанат рӯзе,
Маро ин ваъда ҳоҷат нест, ман худ куштаи инам.
Қадам чун ранҷа фармудӣ, биё, осуда шав бо ман,
Ба чашми худ зи пои нозукат озор барчинам.
Маро, эй тифли бадхӯ, аз дари мактаб марон дигар,
Ки ҷон бар лаб расида, гӯш бар овози оминам.
Хароб афтодаам бар бистари марг аз шаби ҳиҷрон,
Агар хоҳӣ, ки бархезам, биё, биншин ба болинам.
Маро гуфтӣ: «Ҳилолӣ кист, саргардон ба кӯи мо?»
Гадои мустамандам в-аз дуогӯёни мискинам.

Ду рӯз аз шакли ту бо нозу хиромат гӯям,
Аз ин гӯям, ҳама дорӣ, зи кадомат гӯям?
Чун парӣ ё малакӣ ё маҳи авҷи фалакӣ?
Ҳайратам сӯхт, надонам, ба чӣ номат гӯям?
Қад барафрохтию сарви баландат гуфтам,
Рух барафрӯз, ки то моҳи тамомат гӯям.
Кай тавонам, ки кунам пеши ту оғози калом,
Ман, ки ҳаргиз натавонам, ки саломат гӯям.
Посбон соз бад-ин давлати бедор маро,
То ғами худ ҳама шаб бо дару бомат гӯям.
Соқиё, ҷом ба каф ҳуши Ҳилолӣ бурдӣ,
Ё раб, аз ҷоми лабат ё лаби ҷомат гӯям?!

Хароби як назар аз чашми нимхоби туем,
Ба ҳоли мо назаре кун, ки мо хароби туем.
Чӣ ҳадди он ки тавонем ҳамъинони ту шуд,
Ҳамин саодати мо бас, ки дар рикоби туем.
Итоби ту кушаду нози ту ҳалок кунад,
Ҳалоки нози туву куштаи итоби туем.
Аҷаб набошад агар аз лабат ба ком расем,
Ки масти бодаи нозию мо кабоби туем.
Зи меҳри рӯи ту дорем доғҳо бар дил,
Ситораи сӯхта аз тоби офтоби туем.
Ману Ҳилолӣ аз ин дар ба ҳеҷ ҷо наравем,
Ҷаро ки ҳамчу сагон бастаи таноби туем.

Ман кӣ бошам, ки маи лаъл ба он моҳ кашам?
Бигузоред, ки ҳасрат кашаму оҳ кашам.
Баски дарьёфт маро лаззати хунхории ишқ,
Дил нахоҳад, ки дигар бодаи дилхоҳ кашам.
То кунад сӯи ман аз роҳи тараҳҳум назаре,
Ҳар замон хезаму худро ба сари роҳ кашам.
Мирам аз ғусса, ки ногоҳ ба он моҳ расад
Оҳи сарде, ки мани сӯхта ногоҳ кашам.
Чанд дарду аламаш бар дили пурдард ниҳам,
Чанд кӯҳи ситамаш бо тани чун коҳ кашам?
Пеши он хисрави хубон чӣ кашам новаки оҳ,
Чист ин тӯҳфа, ки ман дар назари шоҳ кашам?
Моҳи ман рафту Ҳилолӣ, ки наёмад моҳе,
То ба кай меҳнати серӯза аз ин моҳ кашам.

Ёр гуфт: «Аз мо макун қатъи назар». Гуфтам:
«Ба чашм!»
Гуфт: «Қатъан ҳам мабин сӯи дигар». Гуфтам:
«Ба чашм!»
Гуфт: «Бо мо дӯстӣ мекун ба дил». Гуфтам: «Ба ҷон!»
Гуфт: «Роҳи ишқи мо мерав ба сар». Гуфтам:
«Ба чашм!»
Гуфт: «Бо чашмат бигӯ, то дар миёни мардумон
Сӯи мо ҳар дам наяндозад назар». Гуфтам: «Ба чашм!»
Гуфт: «Агар бо мо сухан дорӣ, ба чашми дил бигӯ,
То нагардад гӯши мардумро хабар. Гуфтам: «Ба чашм!»
Гуфт: «Агар хоҳад дилат з-ин лаъли майгун хандае,
Гирьяҳо мекун ба сад хуни ҷигар». Гуфтам: «Ба чашм!»
Гуфт: «Агар хоҳӣ ғубори фитна биншинад зи роҳ,
Барфишон обе ба хоки раҳгузар». Гуфтам: «Ба чашм!»
Гуфт: «Агар дорад, Ҳилолӣ, чашми гирьёнат ғубор,
Кӯҳли биноӣ бикаш з-ин хоки дар». Гуфтам: «Ба чашм!»

Хез, то имрӯз бо ҳам соғари саҳбо кашем,
Хешро доманкашон то домани саҳро кашем.
Боғу бӯстон дилкаш асту кӯҳу саҳро ҳам хуш аст,
Ҳар куҷо гӯӣ, бисоти айшро он ҷо кашем.
Кас чаро аз дасти дуньё соғари меҳнат кашад,
Соғаре гирему даст аз меҳнати дуньё кашем.
Соқиё, майхона дарьёест пур з-оби ҳаёт,
Ҷаҳд кун, то киштии худро дар он дарьё кашем.
Нозанинон саркашу мо дар мақоми эҳтиёҷ,
Ҷои он дорад, к-аз эшон нозу истиғно кашем.
Чун зи ҳоли зори худ пеши ту натвон дам задан,
Гӯшае гирему оҳе аз дили шайдо кашем.
Эй рақиби сангдил, з-ин хашму кин бигзар, ки мо
Нози раъноӣ зи ёри нозуки раъно кашем.
Фикри хубон кун, Ҳилолӣ, фикри дигар то ба кай,
Худ чаро бар лавҳи хотир нақши нозебо кашем.

Баҳор мерасад, аммо баҳорро чӣ кунам?
Чу нест гулрухи ман, лолазорро чӣ кунам?
Ба ихтиёр тавонам, ки роз накшоям,
Фиғону нолаи беихтиёрро чӣ кунам?
Агарчи рӯи ту хуршедвор ҷилвагамост,
Сиёҳрӯии шабҳои торро чӣ кунам?
Қарори ошиқи бедил ба сабр бошаду бас,
Чу сабр нест, дили беқарорро чӣ кунам?...
Ҳилолӣ, ин ҳама ғамро тавон кашид, вале
Ғами ғарибию ҳиҷрони ёрро чӣ кунам?

Ҷони ман, ҷону дили хеш нисори ту кунам,
Буду нобуд ҳама дар сари кори ту кунам.
То дигар дур наяфтад зи рухат мардуми чашм,
Хоҳамаш барканаму холи узори ту кунам.
Ҳамчу саг бо ту саросемаам, эй турфа ғизол,
Меравам дар ҳавас, он гоҳ шикори ту кунам.
Эй гули тоза, ки дер омадаӣ пеши назар,
Зуд магзар, ки тамошои баҳори ту кунам.
Моҳи ман, сӯи Ҳилолӣ бигузар аз сари меҳр,
Сурмаи дидаи гирьён зи ғубори ту кунам.

Пушту паноҳи ман буд девори дилбари ман,
Аз гирья бар сар афтод, эй хок бар сари ман!
Лайлӣ куҷову ҳуснат, Маҷнун куҷову ишқам?
Не он муқобили ту, не ин баробари ман.
Ман монда даст бар сар аз нолаи дили худ,
Дил монда пой дар гил аз дидаи тари ман.
Хобам чӣ гуна ояд, к-аз чашму дил ҳама шаб,
Бошад дар обу оташ болину бистари ман.
Тоби ҷафо надорам, эй вой, агар аз ин пас
Тарки ситам нагирад турки ситамгари ман.
Эй бод, агар бубинӣ хубони сарвқадро,
Арзи ниёзи ман кун бо нозпарвари ман.
Ҷуз кунҷи ғам, Ҳилолӣ, ҷои дигар надорам,
Ман подшоҳи ишқам, ин аст кишвари ман.

Ба хоки пои ту, эй сарви нозпарвари ман,
Ки ҷуз ҳавои висоли ту нест дар сари ман.
Ба роҳи ишқи ту хокам, тариқи ман ин аст,
Дар ин тариқ набошад касе баробари ман.
Ғами ту дар дили тангам нишасту мунфаилам,
Ки нест лоиқи ӯ кулбаи муҳаққари ман.
Зи ҷилваи суману сарв дил наёсояд,
Куҷост сарви сиҳиқомату суманбари ман?
Зи турки масти ман, эй зоҳидон, канора кунед,
Ки нест ҳеҷ мусулмон ҳарифи кофари ман.
Ҳазар кунед, рақибон, зи теғи мижгонам,
Ки дардмандаму хун мечакад зи ханҷари ман.
Итоб карду ҷафо низ мекунад, ҳайҳот,
Ҳанӯз то чӣ кунад толеи ситамгари ман.
Ҳилолӣ, аз маи ишрат маро насибе нест,
Магар ба хуни ҷигар пур кунанд соғари ман.

Ману тахайюли ҳуснат, чӣ, ёр, беҳтар аз ин?
Ба ғайри ишқ чӣ варзам, чӣ кор беҳтар аз ин?
Ба рӯзгор шудӣ ёри ман, биҳамдуллаҳ,
Дигар чӣ кор кунад, рӯзгор, беҳтар аз ин?
Зи ҷуръаи карамат бештар фишон бар ман,
Ту абри раҳматӣ, охир бибор беҳтар аз ин.
Ба ғамза оҳуи чашмат шикори мардум кард,
Кӣ дид оҳуи мардумшикор беҳтар аз ин?
Таборакаллаҳ аз ин сабзаю гуле, ки тар аст,
Набудаасту набошад баҳор беҳтар аз ин.
Ту масти ҷоми ғурурӣ ҳамеша, эй зоҳид,
Мабош ғарра, ки ранҷи хумор беҳтар аз ин.
Бирон саманд, ки дар чобукию ҷилвагарӣ
Наёмадаст ба майдон савор беҳтар аз ин.
Зи даври чарх, Ҳилолӣ, ба доғи дил хуш бош,
Тамаъ зи кавкаби толеъ мадор беҳтар аз ин.

На раҳм дар дили ёру на сабр дар дили ман,
Аҷал куҷост, ки бас мушкил аст мушкили ман?
Зи маҳвашон тамаъи меҳр кардаам, ҳайҳот,
Зиҳӣ хаёли каҷу орзуи ботили ман.
Зи манзиле, ки манам, раҳ ба айш натвон бурд,
Ки раҳгузори ғам афтодааст манзили ман.
Ба доғи лоларухон чун бурун равам з-ин боз,
Гули дигар надиҳад ғайри лола аз гули ман.
Магӯ, ки дар дили ту занг баста пайконам,
Ки тухми меҳру вафо сабз гашта дар дили ман.
Ҳама матои ҷаҳонро ба ним ҷав нахарам,
К-аз ин муомила беҳосилист ҳосили ман.
Ба дасти дӯст, Ҳилолӣ, маро зи қатл чӣ бок,
Агар ҳалок шавам, ҷон фидои қотили ман.

Мушкил ғамест ишқ, ки гуфтан наметавон,
В-ин мушкиле дигар, ки нуҳуфтан наметавон.
Ғамҳои ошиқон ҳама гуфтанд пеши ёр,
Моро аҷаб ғамест, ки гуфтан наметавон.
Дандон ба қасди лаъли лабаш тез чун кунам?
К-он лаъл гавҳарест, ки суфтан наметавон.
Хун баста ғунчавор дили тангам аз фироқ,
Дилтангам он чунон ки шукуфтан наметавон.
Дар хун нишаст чашми Ҳилолӣ, ки аз раҳат
Гарде ба домани мижа рӯфтан наметавон.

Дил хун шуд аз умеду нашуд ёр ёри ман,
Эй вой бар ману дили уммедвори ман.
Аз ҷаври рӯзгор чӣ гӯям, ки дар фироқ
Ҳам рӯзи ман сияҳ шуду ҳам рӯзгори ман.
Наздик шуд, ки хонаи умрам шавад хароб,
Раҳме бикун, вагарна хароб аст кори ман.
З-ин пеш сабр буд, диламро қарор низ,
Ё раб, куҷо шуд он ҳама сабру қарори ман?
Эй сели ашк, хоки вуҷудам ба об деҳ,
То бар дили касе нанишинад ғубори ман!
Гуфтӣ: Бирав, Ҳилолию сабр ихтиёр кун,
Ваҳ, чун кунам, ки нест ба даст ихтиёри ман.

Гар ҷудо созӣ ба теғи ҷавр банд аз банди ман,
Аз ту қатъан нагсилад сарриштаи пайванди ман.
Ғамзаи хунхораатро гар сари ошиқкушист,
Ошиқи дигар нахоҳӣ ёфтан монанди ман.
Талхкомам, з-он лаби ширин карам кун хандае,
Чист чандин заҳри чашм, эй шӯхи шаккарханди ман?
Имшаб аз бахти сияҳ дар кунҷи торики ғамам,
Як замон толеъ шав, эй моҳи саодатманди ман.
Кардай аҳди вафо, ман хӯрдаам савганди меҳр,
Бишканад аҳди ту, аммо нашканад савганди ман.
Носеҳо, чун ишқбозон аз насиҳат форианд,
Панд бишнав, умри худ зоеъ макун дар панди ман,
Чун Ҳилолӣ бо маҳи рӯят дилам хурсанд буд,
Оҳ аз ин ғамҳо, ки омад бар дили хурсанди ман.

Мурдам аз дарду нагуфтӣ, дардманди мост ин,
Дардмандонро намепурсӣ, чӣ истиғност ин?
Сояи болои он сарв аз сари ман кам мабод,
З-он ки бар ман раҳмате аз олами болост ин,
Хостам, к-он сарв рӯзе дар канор ояд, вале
Бо каҷиҳои фалак ҳаргиз наёмад, рост ин.
Ҷои дил дар сина буду ҷои меҳрат дар дилам,
Он зи ҷо рафтаст, аммо ҳамчунон барҷост ин.
Ашки гулгуни маро бар чеҳра ҳар кас дид, гуфт,
К-аз ғами гулчеҳрае ошуфтаю шайдост ин.
Гуфтамаш: «Фардост бо ман ваъдаи васли ту». Гуфт:
«Дил ба фардои қиёмат неҳ, ки он фардост ин».
Бар сари кӯяш, Ҳилолӣ, дарди ишқи хешро
Беш аз ин пинҳон макун, к-аз чеҳраат пайдост ин.

Гар ҷудо созӣ ба теғи ҷавр банд аз банди ман,
Аз ту қатъан нагсилад сарриштаи пайванди ман.
Ғамзаи хунхораатро гар сари ошиққушист,
Ошиқи дигар нахоҳӣ ёфтан монанди ман.
Талхкомам, з-он лаби ширин карам кун хандае,
Чист чандин заҳри чашм, эй шӯхи шаккарханди ман?
Имшаб аз бахти сияҳ дар кунҷи торики ғамам,
Як замон толеъ шав, эй моҳи саодатманди ман.
Кардаӣ аҳди вафо, ман хӯрдаам савганди меҳр,
Бишканад аҳди ту, аммо нашканад савганди ман.
Носеҳо, чун ишқбозон аз насиҳат фориғанд,
Панд бишнав, умри худ зоеъ макун дар панди ман,
Чун Ҳилолӣ бо маҳи рӯят дилам хурсанд буд,
Оҳ аз ин гамҳо, ки омад бар дили хурсанди ман.

Мурдам аз дарду нагуфтӣ, дардманди мост ин,
Дардмандонро намепурсӣ, чӣ истиғност ин?
Сояи болои он сарв аз сари ман кам мабод,
З-он ки бар ман раҳмате аз олами болост ин,
Хостам, к-он сарв рӯзе дар канор ояд, вале
Бо каҷиҳои фалак ҳаргиз наёмад, рост ин.
Ҷои дил дар сина буду ҷои меҳрат дар дилам,
Он зи ҷо рафтаст, аммо ҳамчунон барҷост ин.
Ашки гулгуни маро бар чеҳра ҳар кас дид, гуфт,
К-аз ғами гулчеҳрае ошуфтаю шайдост ин.
Гуфтамаш: «Фардост бо ман ваъдаи васли ту». Гуфт:
«Дил ба фардои қиёмат неҳ, ки он фардост ин».
Бар сари кӯяш, Ҳилолӣ, дарди ишқи хешро
Беш аз ин пинҳон макун, к-аз чеҳраат пайдост ин.

Гар ҷудо созӣ ба теғи ҷавр банд аз банди ман,
Аз ту қатъан нагсилад сарриштаи пайванди ман.
Ғамзаи хунхораатро гар сари ошиқкушист,
Ошиқи дигар нахоҳӣ ёфтан монанди ман.
Талхкомам, з-он лаби ширин карам кун хандае,
Чист чандин заҳри чашм, эй шӯхи шаккарханди ман?
Имшаб аз бахти сияҳ дар кунҷи торики ғамам,
Як замон толеъ шав, эй моҳи саодатманди ман.
Кардаӣ аҳди вафо, ман хӯрдаам савганди меҳр,
Бишканад аҳди ту, аммо нашканад савганди ман.
Носеҳо, чун ишқбозон аз насиҳат фориғанд,
Панд бишнав, умри худ зоеъ макун дар панди ман,
Чун Ҳилолӣ бо маҳи рӯят дилам хурсанд буд,
Оҳ аз ин ғамҳо, ки омад бар дили хурсанди ман.

Мушкил ғамест ишқ, ки гуфтан наметавон,
В-ин мушкиле дигар, ки нуҳуфтан наметавон.
Ғамҳои ошиқон ҳама гуфтанд пеши ёр,
Моро аҷаб ғамест, ки гуфтан наметавон.
Дандон ба қасди лаъли лабаш тез чун кунам?
К-он лаъл гавҳарест, ки суфтан наметавон.
Хун баста ғунчавор дили тангам аз фироқ,
Дилтангам он чунон ки шукуфтан наметавон.
Дар хун нишаст чашми Ҳилолӣ, ки аз раҳат
Гарде ба домани мижа рӯфтан наметавон.

Дил хун шуд аз умеду нашуд ёр ёри ман,
Эй вой бар ману дили уммедвори ман.
Аз ҷаври рӯзгор чӣ гӯям, ки дар фироқ
Ҳам рӯзи ман сияҳ шуду ҳам рӯзгори ман.
Наздик шуд, ки хонаи умрам шавад хароб,
Раҳме бикун, вагарна хароб аст кори ман.
З-ин пеш сабр буд, диламро қарор низ,
Ё раб, куҷо шуд он ҳама сабру қарори ман?
Эй сели ашк, хоки вуҷудам ба об деҳ,
То бар дили касе нанишинад ғубори ман!
Гуфтӣ: Бирав, Ҳилолию сабр ихтиёр кун,
Ваҳ, чун кунам, ки нест ба даст ихтиёри ман.

Дило, з-он лаб зулоли Хизр мехоҳӣ, хаёл аст ин,
Зи оташ об меҷӯӣ, таманнои маҳол аст ин.
Касон гӯянд: «Ҳар ҷӯяндае ёбанда мебошад»,
Туро меҷӯяму ҳаргиз намеёбам, чӣ ҳол аст ин.
Қадатро не «алиф» мехонаму не сарв мегӯям,
Баланду паст чун гӯям, ки дур аз эътидол аст ин.
Ба ҳиҷронаш дами обе, ки мегардад насиби ман,
Ҷудо з-он лаб ҳаромам бод, гар гӯям ҳалол аст ин.
Ба шоми ғам, Ҳилолӣ, баски зору нотавон гаштӣ,
Касе ногоҳ гар бинад туро, гӯяд: ҳилол аст ин.

Манам чун ғунча дар хуноб з-он гулбарги тар пинҳон,
Дилам сад пораву ҳар пора дар хуни ҷигар пинҳон.
Тамошои рухаш дар дида пинҳон буд, пиндорӣ,
Ки то ман чашм во кардам, шуд аз пеши назар пинҳон.
Табибо, доғҳои синаро сад бор марҳам неҳ,
Ки дорам дар таҳи ҳар доғ сад доғи дигар пинҳон.
Хати сабзе, ки хоҳад руст з-он лаб, чист, медонӣ?
Барои куштани ман заҳр дорад дар шакар пинҳон.
Магӯ, то зинда бошӣ, ишқро аз халқ пинҳон кун,
Ки рози ошиқӣ ҳаргиз намонад ин қадар пинҳон.
На танҳо ошкоро доғи ишқат сӯхт ҷони ман,
Балои ишқ ҷонсӯз аст, агар пайдо вагар пинҳон.
Ҳилолиро чӣ суд аз ишқ пинҳон доштан дар дил,
Чу дар олам нахоҳад монд охир ин хабар пинҳон?

* * *

Субҳи уммед ҳамон асту рухи ёр ҳамон,
Тори он турраи шабрангу шаби тор ҳамон.
Нест чун ҳеҷ тафовут зи рақибон бо ман,
Пеши ту ёр ҳамон бошаду ағьёр ҳамон.
Тай шуд афсонаи ҳар ошиқу маъшуқ, ки буд,
Қиссаи мову ту дар кӯчаву бозор ҳамон.
Ҳамраҳи ғайр чу бошӣ, дилам озурда макун,
Ҷони ман, бас бувад озори дили зор ҳамон.
Гӯям, эй шӯх, ба девори ғами дил пас аз ин
Бо ту гуфтан чу ҳамон асту ба девор ҳамон.
Дилу дин бохт Ҳилолӣ ба таманнои вафо,
В-он ҷафоҷӯй ба ӯ бар сари озор ҳамон.

◆

Эй паричеҳраи ман, чанд нишинӣ яксон?
Домани чун ту гуле ҳайф, ки гиранд касон.
Моҳи ман, чанд ба ағьёр кунӣ ҳамнафасӣ?
Тира шуд ойинаи лутфи ту з-ин ҳамнафасон.
Пеши ҳар сифла ба ширинсуханӣ лаб макушо,
Шаккаристони ту ҳайф аст ба коми магасон.
Такья бар ишқи ҷавонони ҳаваснок макун,
Ки ба ғайр аз ҳавасе нест дар ин булҳавасон.
Сӯхт бечора Ҳилолӣ зи ҷафоҳои рақиб,
Чорааш васли ҳабиб аст, худоё, бирасон!

То ба кай тунд шавӣ баҳри ҷафои дили ман?
Чанд рӯзе ба вафо кӯш барои дили ман.
Гар ту медоштӣ ин оташи пинҳон, ки мараст,
Дили бераҳми ту месӯхт, чӣ ҷои дили ман.
Ҳошалиллаҳ, ки дилам тарки ту гӯяд ба ҷафо,
К-аз ҷафоҳои ту беш аст вафои дили ман.
З-он ду гесӯи диловез чӣ имкони гурез,
Ки ду занҷир ниҳоданд ба пои дили ман.
Ҳар табибе, ки хабар дошт зи бемории ишқ,
Ғайри васли ту нафармуд давои дили ман.
Дил гирифтори балоест, Ҳилолӣ, ки мапурс,
Кас гирифтор мабодо ба балои дили ман.

Эй, қадат нозукниҳоли ҷӯйбори чашми ман,
Лутф кун, бархезу биншин бар канори чашми ман.
Чашми мардумро ғубор аз аз гард мебошад, вале
Мебарад гарди сари кӯят ғубори чашми ман.
Ашки ман ҳар кас, ки дид, аз кори чашмам даст шуст,
Гӯшаи чашме гирифт аз даст кори чашми ман.
Қатраи хун буд, к-аз дил дошт чашмам ёдгор,
Бар канор афтод акнун ёдгори чашми ман.
Гар ба рӯи ман, Ҳилолӣ, сели ашк омад, чӣ шуд,
То чиҳо ояд ҳанӯз аз раҳгузори чашми ман?

Гаҳе лутф асту гоҳе қаҳр кори дилрабои ман,
Вале лутф аз барои дигарон, қаҳр аз барои ман.
Ба хубон то вафо кардам, ҷафо дидам, биҳамдуллаҳ,
Ки тақриби ҷафои хубрӯён шуд вафои ман.
Дуои хешро шоистаи эҳсон намедонам,
Хушам, гар лоиқи дашном ҳам бошад дуои ман.
Ба дарди ишқ хӯ кардам, надорам тоби бедардӣ,
Табибо, тарки дармон кун, ки дард омад давои ман,
Балои ман шуд ин боло, худоро, пеши ман биншин,
Намехоҳам, ки пеши дигарон ояд балои ман.
Зи ашки худ ба хун оғуштаам, сӯи ту чун оям,
Ки бар хоки дарат ҷо нест поконро, чӣ ҷои ман?
Ҳилолӣ, баъд аз ин хоҳам қадам аз фарқи сар созам,
Ки дар роҳаш сари ман рашкҳо дорад ба пои ман.

Гуфтиям: «Чун зинда мондӣ дар ғами ҳиҷрони ман?»
Хостам марги худ, аммо барнаёмад ҷони ман.
Дарди ман ишқ асту дармонаш ба ғайр аз сабр нест,
Чун кунам, к-аз дард мушкилтар бувад дармони ман?
Ман худ аз ҷон бандаам фармони ишқатро, вале
То чӣ фармояд маро ин бахти нофармони ман?
Шаммае ногуфта аз сӯзи дилам шаҳре бисӯхт,
Оҳ, гар зоҳир шавад ин оташи пинҳони ман.
Ваҳ, чӣ рӯи оташин аст, он ки гоҳи диданаш
Шӯълаҳо, пиндорам, афтодаст дар мижгони ман.
Баски ман мадҳушу ҳайронам зи чашми масти ӯ,
Ҳар киро чашм аст, мебояд шудан ҳайрони ман.
Чун Ҳилолӣ гӯшаи чашме гадой мекунам,
Гаҳ-гаҳе сӯи гадои худ нигар, султони ман.

Аз рашк сӯхтам, ба рақибон сухан макун!
В-ар мекунӣ, барои худо, пеши ман макун!
Дар орзуи як суханам ҷон ба лаб расид,
Ҷонон, туро кӣ гуфт, ки бо мо сухан макун?
Ҳар ҷо, ки шамъи ҷамъ шудӣ, сӯхтам зи рашк,
Баҳри худо, ки рӯй ба ҳар анҷуман макун.
Ошиқ манам, ҳикояти Фарҳод то ба кай?
Ҷон канданам бубин, сухан аз Кӯҳкан макун.
То чанд баҳри қатли ман озурда мешавӣ,
Саҳл аст бар ман ин ҳама, бар хештан макун!
Эй, к-аз диёри ақл фитодӣ ба мулки ишқ,
Ҳоли ғарибии мо нигар, ин ҷо ватан макун.
Гуфт аз лабат Ҳилолию қадри шакар шикаст,
Номаш ба ғайри тӯтии шаккаршикан макун.

Охир, эй ороми ҷон, сӯи дилафгоре бубин,
Аз ҷафокорӣ ҳазар кун, дар вафодорӣ бубин.
То ба кай фориғ нишинӣ, лаҳзае берун хиром,
Бар сари он кӯй ҳар сӯ ошиқи зоре бубин.
Як-ду рӯзе ҷилва кун дар шаҳру аз савдои хеш
Ҳар тараф девонае дигар ба бозоре бубин.
Сӯи ман бину ба дашноме мушарраф кун маро,
Гар бад-ин ташриф лоиқ нестам, боре бубин.
Чанд бинӣ лолаю сарви сиҳӣ, эй боғбон,
Дар сиҳиқадде назар кун, лоларухсоре бубин.
Эй, ки меҳоҳӣ нишонам, бар сари кӯяш биё,
Устухонфарсудае дар пои деворе бубин.
Дидану пурсиданаш моро маҳол аст, эй рақиб,
Ҳам ту бисьёре бипурс аз мову бисьёре бубин.
Зоҳидо, дар хирқаи пашмин мусулмонам маҳоҳ,
Дар таҳи ҳар мӯ аз ин пашмина зунноре бубин.
Чанд беморӣ кашад мискин Ҳилолӣ дар ғамат,
Эй табиби дардмандон, сӯи беморе бубин.

* * *

Хуш он, ки дар ҳама рӯи замин ту бошию ман,
Ба ҷуз ману ту набошад, ҳамин ту бошию ман.
Баҳор мерасад, оё бувад, ки дар чамане
Нишаста пои гулу ёсумин ту бошию ман.
Шудӣ ба боғ, ки он ҷо хуш аст маҷлиси май,
Бале, хуш аст, агар ҳамнишин ту бошию ман.
Махон ба ҷилвагаҳи нози худ рақибонро,
Ҳамин бас аст, ки, эй нозанин, ту бошию ман.
Хуш аст ҳамсафарӣ бо ту, хоса он вақте
Ки гар ба Рум равам ё ба Чин, ту бошию ман.
Баҳор омаду кушт ин ҳавас зи шавқ маро,
Ки бар канори гулу ёсумин ту бошию ман.
Магӯ, ки умри Ҳилолӣ гузашт бо дигарон,
Аз ин чӣ бок, агар баъд аз ин ту бошию ман.

С. ин Сурчо
А. Мазрчев.

Бархезу ба сарвақти асирон гузаре кун,
Чашме бикушо, сӯи ғарибон назаре кун.
Эй гиръя, биё дар ғами ҳаҷраш мададе кун,
В-эй нола, бирав дар дили сахташ асаре кун.
Чун оина ҳар лаҳза ба ҳар кас манамо рӯй,
Зинҳор, ки аз оҳи дили мо ҳазаре кун.
Хун шуд ҷигари халқ ба дилҳо мазан оташ,
Андеша зи дуди дили хунинҷигаре кун.
Аз баҳри гирифтории мо зулф маёрой,
Мо бастаи домем, ту фикри дигаре кун.
Эй хоҷа, машав сокини бутхонаи сурат,
Берун раву дар олами маънӣ сафаре кун.
Ман бехабарам, гар хабарам нест, Ҳилолӣ,
Аз бехабариҳои ман

Ман гирифтору ту дар банди ризои дигарон,
Ман зи дарди ту ҳалоку ту давои дигарон.
Ганҷи ҳусни дигаронро чӣ кунам бе рухи ту?
Ман барои ту харобам, ту барои дигарон.
Хилвати вали ту ҷои дигарон аст, дареғ!
Кош будам мани дилхаста ба ҷои дигарон.
Пеш аз ин буд ҳавои дигарон дар сари ман,
Хоки кӯят зи сарам бурд ҳавои дигарон.
Боз сар кардаму сӯи ту ҳанӯзам раҳ нест,
Ваҳ, ки дорад сари ман рашк ба пои дигарон.
Гуфтӣ: «Имрӯз балои дигарон хоҳам шуд».
Рӯзии ман шавад, эй кош, балои дигарон.
Дили ғамгини Ҳилолӣ ба ҷафои ту хуш аст,
Эй ҷафоҳои ту хуштар зи вафои дигарон!

Дар кӯи бутон нест касе зортар аз ман,
Дар пеши азизони ҷаҳон хортар аз ман.
Гуфтӣ, ки маро ёри вафодор басе ҳаст,
Ҳастанд, вале нест вафодортар аз ман.
Гар толиби онӣ, ки ба ёре бинишинӣ,
Биншин, ки туро нест касе ёртар аз ман.
Чун ғунча агар синаи тангам бишикофӣ,
Донӣ, ки набудаст дилафгортар аз ман.
Халқи ду ҷаҳон аст гирифтори ту, лекин
Дар ҳарду ҷаҳон нест гирифтортар аз ман.
Ҷуз ман дигареро саги он кӯй мехонед,
К-ин мартабаро нест сазовортар аз ман.
Имрӯз агар ишқ гуноҳ аст, Ҳилолӣ,
Фардо натвон ёфт гунаҳгортар аз ман.

Эй моҳи ману шоҳи сипоҳи ҳама хубон,
Хубон ҳама шоҳанд, ту шоҳи ҳама хубон.
Он ҷо, ки ту бар маснади иззат бинишинӣ,
Барбод равад ҳашмату ҷоҳи ҳама хубон.
Аз ҳайрати он чашм, ки бе сурма сиёҳ аст,
Хун меравад аз чашми сиёҳи ҳама хубон.
Сӯям назаре кун, ки басе хубтар афтад.
З-он чашм нигоҳе зи нигоҳи ҳама хубон.
Хубон чу саросар ҳама дар роҳи ту хоканд,
Хок аст сарам бар сари роҳи ҳама хубон.
Теғ аз кафи хубон гунаҳе нест ва гар ҳаст,
Бар гардани ман бод гуноҳи ҳама хубон.
Пурсед, ки он зӯҳраҷабин кист, Ҳилолӣ?
Хуршеди ҳама оламу моҳи ҳама хубон.

Эй муаллим, хотири ғамдидаи ман шод кун,
Банда гардам, як замон он сарвро озод кун.
Аз гадои хеш фориғ магзар, эй султони ҳусн,
Ё бидеҳ доди мани дарвеш ё бедод кун.
Хоҳ пайғоме фиристу хоҳ дашноме бидеҳ,
Аз фаромӯшон, ба ҳар навъе ки хоҳӣ, ёд кун.
Дил ба сад чок аст, охир марҳами лутфе бинеҳ,
Раҳмате фармову ин вайронаро обод кун.
Эй дил, ин хун хӯрдани пинҳон маро девона кард,
Тоби хомӯшӣ надорам, баъд аз ин фарьёд кун.
Носеҳо, ман ошиқам, ин пандро додан чӣ суд?
Гар тавонӣ, тарки ин савдои модарзод кун.
Бар сари кӯяш, Ҳилолӣ, сабрро буньёд нест,
Чун дар ин кӯ омадӣ, кори дигар буньёд кун.

Баҳри хунрези дилам турки камонабрӯи ман
Рост чун тир омаду биншаст дар паҳлӯи ман.
Шаб дили гумгашта меҷустам ба гирди кӯи ӯ,
Гуфт: «Эй бедил, чӣ меҷӯӣ ба гирди кӯи ман?»
Пешу пас то чанд дар рӯи рақибон бингарӣ?
Рӯи эшонро мабин, шарме бидор аз рӯи ман.
Аз ту ин қайде, ки ман дорам, халосӣ мушкил аст,
К-аз ғами зулфи ту занҷирест бар ҳар мӯи ман.
Чашмат аз мастӣ фитад ҳар гӯшае, дар ҳайратам.
З-ин ки ҳаргиз гӯшаи чашмат наяфтад сӯи ман.
Чини абрӯи ту натвонам кашидан беш аз ин,
К-аз камонат оҷиз омад қуввати бозуи ман.
Бо ту чун гӯяд Ҳилолӣ: «Зулму бадхӯӣ макун!»
Ҳар чӣ мехоҳӣ, бикун, эй золими бадхӯи ман!

Эй дил, ба кӯи ӯ марав, аз бехудӣ ғавғо макун,
Худрову моро беш аз ин дар ошиқӣ расво макун.
Эй ашки сурху гармрав, бар чеҳраам зоҳир машав,
Обе, ки пинҳон хӯрдаам, дар рӯи ман пайдо макун.
То чанд нозу саркашӣ, охир ба ҷон омад дилам,
Бар ошиқи мискини худ з-ин беш истиғно макун.
Ман ҳозиру ту бо касон ҳар дам намоӣ ишвае,
Инҳо макун в-ар мекунӣ, дар пеши чашми мо макун.
То чанд ҳар дам ғунчасон ханди ба рӯи ину он?
Чун шохи гул бош, аз ҳаё сар пеши кас боло макун,
Бо абрӯи чун моҳи нав ҳуши Ҳилолиро мабар,
Моҳи ҳилолабрӯи ман, ақли маро шайдо макун.

Аз фироқи он парӣ ҳар дам фузун шуд дарди ман,
Сохт зоҳир дарди дилро ашку ранги зарди ман.
То ба кай аз ишқи ӯ ҷавру ҷафо хоҳам кашид,
Гарчи дур аз остони дӯст гаштам хоки роҳ,
Кош рӯзе бод дар кӯяш расонад гарди ман.
Оташи ишқи ту дар ҷони мани шайдо фитод,
Шуд мадад бо оташи ишқи ту оҳи сарди ман.
Чун Ҳилолӣ дар ғами ишқи бутони сангдил
Меҳнату андӯҳи хубон бурда хобу хварди ман.

Биё, то нақд ҷонро барфишонам дар ҳавои ту,
Бинеҳ по бар сарам, то сар ниҳам бар хоки пои ту.
Маозаллаҳ, маро дар додани ҷон нест тақсире,
На як ҷон, балки гар сад ҷон бувад, созам фидои ту.
Маро ту мубтало кардӣ, асири сад бало кардӣ.
Ки ё раб, ҳеҷ кас ҳаргиз нагардад мубталои ту.
Ту, эй нозукдил, охир бо ҷафо озурда мегардӣ,
Мабодо он ки бошад оҳи сарде аз қафои ту.
Аз он лаб ҷон мадеҳ касро ва гар хоҳӣ, ки ҷон бахшӣ,
Маро боре, ки ман ҷон додаам умре барои ту.
Макун изҳори шукр аз шеваи меҳру вафои ман,
Ки инҳо нест ҳаргиз дархури ҷавру ҷафои ту.
Ҳилолиро ба шамшери тағофул бегунаҳ куштӣ,
Гуноҳи худ намедонад, ту донию худои ту.

Баҳри хунрези дилам турки камонабрӯи ман
Рост чун тир омаду биншаст дар паҳлӯи ман.
Шаб дили гумгашта меҷустам ба гирди кӯи ӯ,
Гуфт: «Эй бедил, чӣ меҷӯӣ ба гирди кӯи ман?»
Пешу пас то чанд дар рӯи рақибон бингарӣ?
Рӯи эшонро мабин, шарме бидор аз рӯи ман.
Аз ту ин қайде, ки ман дорам, халосӣ мушкил аст,
К-аз ғами зулфи ту занҷирест бар ҳар мӯи ман.
Чашмат аз мастӣ фитад ҳар гӯшае, дар ҳайратам.
З-ин ки ҳаргиз гӯшаи чашмат наяфтад сӯи ман.
Чини абрӯи ту натвонам кашидан беш аз ин,
К-аз камонат оҷиз омад қуввати бозуи ман.
Бо ту чун гӯяд Ҳилолӣ: «Зулму бадхӯӣ макун!»
Ҳар чӣ мехоҳӣ, бикун, эй золими бадхӯи ман!

Эй дил, ба кӯи ӯ марав, аз бехудӣ ғавғо макун,
Худрову моро беш аз ин дар ошиқӣ расво макун.
Эй ашки сурху гармррав, бар чеҳраам зоҳир машав,
Обе, ки пинҳон хӯрдаам, дар рӯи ман пайдо макун.
То чанд нозу саркашӣ, охир ба ҷон омад дилам,
Бар ошиқи мискини худ з-ин беш истиғно макун.
Ман ҳозиру ту бо касон ҳар дам намоӣ ишвае,
Инҳо макун в-ар мекунӣ, дар пеши чашми мо макун.
То чанд ҳар дам ғунчасон хандӣ ба рӯи ину он?
Чун шохи гул бош, аз ҳаё сар пеши кас боло макун,
Бо абрӯи чун моҳи нав ҳуши Ҳилолиро мабар,
Моҳи ҳилолабрӯи ман, ақли маро шайдо макун.

◆

Аз фироқи он парӣ ҳар дам фузун шуд дарди ман,
Сохт зоҳир дарди дилро ашку ранги зарди ман.
То ба кай аз ишқи ӯ ҷавру ҷафо хоҳам кашид,
Гарчи дур аз остони дӯст гаштам хоки роҳ,
Кош рӯзе бод дар кӯяш расонад гарди ман.
Оташи ишқи ту дар ҷони мани шайдо фитод,
Шуд мадад бо оташи ишқи ту оҳи сарди ман.
Чун Ҳилолӣ дар ғами ишқи бутони сангдил
Меҳнату андӯҳи хубон бурда хобу хварди ман.

Биё, то нақд ҷонро барфишонам дар ҳавои ту,
Бинеҳ по бар сарам, то сар ниҳам бар хоки пои ту.
Маозаллаҳ, маро дар додани ҷон нест тақсире,
На як ҷон, балки гар сад ҷон бувад, созам фидои ту.
Маро ту мубтало кардӣ, асири сад бало кардӣ.
Ки ё раб, ҳеҷ кас ҳаргиз нагардад мубталои ту.
Ту, эй нозукдил, охир бо ҷафо озурда мегардӣ,
Мабодо он ки бошад оҳи сарде аз қафои ту.
Аз он лаб ҷон мадеҳ касро ва гар хоҳӣ, ки ҷон бахшӣ,
Маро боре, ки ман ҷон додаам умре барои ту.
Макун изҳори шукр аз шеваи меҳру вафои ман,
Ки инҳо нест ҳаргиз дархури ҷавру ҷафои ту.
Ҳилолиро ба шамшери тағофул бегунаҳ куштӣ,
Гуноҳи худ намедонад, ту донию худои ту.

◆

Омадай ба манзилам, эй моҳи нозанин, фурӯ,
Моҳ магар зи осмон омада бар замин фурӯ?
Нест арақ зи тоби май вақти сабӯҳ бар рухат,
Рехта шабнами саҳар бар гули оташин фурӯ.
Чанд ба хашм бигзарӣ тавсани ноз зери рон?
Ваҳ, ки даме наёмадӣ аз сари хашму кин фурӯ.
Чун ту ба ноз дасти худ рақскунон фишондай,
Рехта сад ҳазор ҷон ошиқ аз остин фурӯ.
Баски зи ғусса хуни ман ҷӯшкунон ба сар равад,
Дар таб агар арақ кунам, хун чакад аз ҷабин фурӯ.
Хӯрд Ҳилолӣ аз кафат силлии ранҷу оҳу ғам,
Бар сари кас наёмада раҳмате инчунин фурӯ.

Чанд пинҳон кунам афсонаи ҳиҷрон аз ту,
Ҳоли ман бар ҳама пайдост, чӣ пинҳон аз ту?
Шамъи ҷамъию ҳама сӯхтаи васли туанд,
Ганҷи ҳуснию ҷаҳоне ҳама вайрон аз ту.
Боре, эй кофири бераҳм, чӣ дар дил дорӣ,
Ки наёсуд дили ҳеҷ мусулмон аз ту?
Ҷайби гулпираҳанон чок шуд аз дасти ғамат,
В-арна будӣ ҳамаро сар ба гиребон аз ту.
Нест ин ғунчаи хандон, ки шукуфтаст ба боғ,
Дили хунинҷигарон аст парешон аз ту.
Ғунча дар боғ зи боди саҳар ошуфта набуд,
Балки садпора диле дошт парешон аз ту.
Толиби васли туро меҳнати ҳиҷрон шарт аст,
То муяссар нашавад коми дил осон аз ту.
Он парӣ базми май орост, Ҳилолӣ, бархез,
Ҷоми Ҷам гир, ки шуд мулки Сулаймон аз ту.

Чанд гирад ҷоми май ком аз лаби майгуни ӯ?
Соқиё, бигзор, то бар хок резам хуни ӯ.
Қиссаи Лайлию Маҷнун пой то сар хондаам.
Ҳам ту аз Лайлӣ фузунӣ, ҳам ман аз Маҷнуни ӯ.
Меҳри он маҳро ба ҷон хоҳам, ки бас лоиқ фитод.
Ишқи рӯзафзуни ман бо ҳусни рӯзафзуни ӯ.
Доғҳо дорам ба дил, чун лола натвонам нуҳуфт,
К-он ҳама доғи дарун пайдост аз беруни ӯ.
Аз фусунгар нест чун бехобии моро илоҷ,
Пеши мо афсона беҳтар бошад аз афсуни ӯ.
Номаи қатлам навишту сохт унвонаш ба хун,
То ҳам аз унвон шавам огоҳ бар мазмуни ӯ.
Сарв мегӯяд Ҳилолӣ қадди мавзуни туро,
Дар иборат кӯтаҳ омад табъи номавзуни ӯ.

Рӯз аз бими рақибон нест раҳ дар кӯи ӯ,
Шаб равам, лекин чӣ ҳосиле набинам рӯи ӯ.
Дорад он абрӯкамон пайваста бар абрӯ гиреҳ,
Аз гиреҳ гӯё ба ҳам пайваста шуд абрӯи ӯ.
Мо чу аз ҳар сӯ ба хоки кӯяш овардем рӯ,
Баъд аз ин рӯи ниёзи мову хоки кӯи ӯ.
Гарчи бас дурам, вале ҳар ҷо, ки манзил мекунам,
Менишинам рӯ ба кӯи ёру хотир сӯи ӯ.
Ман, ки дар паҳлӯи ӯ худро намехоҳам зи рашк,
Дигареро чун тавонам дид дар паҳлӯи ӯ?!
Ӯ ба қатлам шоду ман ғамгин, ки гоҳи куштанам
То ки озоре набинад соиду бозуи ӯ.
То Ҳилолиро фироқат чанги базми дард сохт,
Нолаи дигар бурун меояд аз ҳар мӯи ӯ.

* * *

Эй бевафо, чӣ чора кунам бо ҷафои ту,
То кай ҷафо кашам ба умеди вафои ту?
Чун мубталои ишқи туро нест чорае,
Бечора ошиқе, ки шавад мубталои ту.
Меҳоҳам аз худо ба дуо сад ҳазор ҷон,
То сад ҳазор бор бимирам барои ту.
Ман кистам, ки баҳри ту ҷонро фидо куна
Эй сад ҳазор ҷони муқаддас фидои ту!
То дидаам, ки банди қабо чуст кардаӣ,
Бар дил чӣ бандҳост маро аз қабои ту.
Эй сарв, агарчи дур шудӣ аз канори ман,
Ҳаққо, ки дар миёнаи ҷон аст ҷои ту.
Рӯзе, ки умри хеш Ҳилолӣ диҳад ба бод,
Меҳоҳад аз худо, ки шавад хоки пои ту.

Хокам ба раҳи пайки ҳарими ҳарами ӯ,
Бошад, ки ба ҷое бирасам дар қадами ӯ.
Бар доғи дилам марҳами роҳат магузоред,
То кам нашавад роҳати дарду аламлами ӯ.
З-ин гуна ки бар дил ситами дӯст хуш ояд,
Хуш нест, ки бар ғайри ман ояд ситами ӯ.
Месӯзаму ин оҳи ҷигарсӯз далел аст,
К-аз ҷону дилам дуд баровард ғами ӯ.
Дорем умеди карам аз ёр, валекин
Дидем ситамҳо ба умеди карами ӯ.
Аз теғи ту сад кушта шавад зинда ба як дам,
Гӯё дами ҷонпарвари Исост дами ӯ.
Гуфтам, ки Ҳилолӣ зи ғамат сӯи адам рафт,
Гуфто: «Чӣ тафовут зи вуҷуду адами ӯ»?

Мо зи як ҷониб, рақиб аз як тараф дар кӯи ту,
Рӯй бо мо кун, худоро, то набинад рӯи ту.
Дидаи ноаҳлу рӯе инчунин, ҳайф аст, ҳайф,
Чашми бад, ё раб, наяфтад бар рухи некӯи ту.
Баъд аз ин сар аз сари зону нахоҳам баргирифт,
То набинам ғайрро з-ин беш ҳамзонуи ту.
Мекунӣ бедоду мегӯӣ, ки ин хӯи ман аст,
Ин чӣ хӯву ин чӣ бедодист, дод аз хӯи ту!
Чун наёмезӣ ба ман, дар кӯи худ зорам макуш,
Хуни ман боре наёмезад ба хоки кӯи ту.
Хоки раҳ гаштам, гар оби дида бигзорад маро,
Ҳамраҳи боди сабо бархезам оям сӯи ту.
Ҳамчу моҳи нав Ҳилолӣ хам нагаштӣ шоми ғам,
Гар набудӣ моили тоқи хами абрӯи ту.

Ошиқам кардию гуфтӣ бо рақиби тундхӯ:
«Ошиқи рӯи туам, бо ҳар кӣ меховҳӣ, бигӯ»,
Ҷони ман дилҷӯии агьёр кардан то ба кай?
Гоҳ-гоҳе ҳам дили саргаштаи моро биҷӯ.
Эй табиб, аз баҳри дарди мо ғами дармон махӯр,
З-он ки мо бо дарди бедармони ӯ кардем хӯ.
Ҳамчу мӯе шуд танам, гӯ: аз миён бардор ишқ,
Баъд аз ин мӯе нагунҷад дар миёни мову ӯ.
Рафт он оби ҳаёт аз ҷӯйбори чашми ман,
Кай бувад, ё раб, ки оби рафта боз ояд ба ҷӯ.
Сурати даъвии гул маънӣ надорад бо рухат,
Чун надорад сурату маънӣ, чӣ суд аз рангу бӯ?
Бар сари кӯяш, Ҳилолӣ, рух ба хун шустан чӣ суд?
Сӯи теғи обдораш бину даст аз ҷон бишӯ.

* * *

Созам қадам зи дидаву оям ба сӯи ту,
То ҳар қадам ба дида кашам хоки кӯи ту.
Рӯи ту хубу хӯи ту бад, оҳ, чун кунам?
Эй кош ҳамчу рӯи ту мебуд хӯи ту.
Манмо ҷамоли хеш ба ҳар каҷназар, ки нест.
Чашми бадон муносиби рӯи накӯи ту.
Ҷону дил орзӯи висоли ту кардаанд,
Ман низ карда бо дилу ҷон орзуи ту.
Чун ман ҳалоки рӯи туам, рух зи ман матоб,
Бигзор, то ҳалок шавам пеши рӯи ту.
Эй дил, зи дида гирьяи шодӣ тамаъ мадор,
К-ин оби рафта боз наёяд ба ҷӯи ту.
Соқӣ, марон зи маҷлиси хешам, ки хӯ гирифт
Дастам ба ҷоми бодаву чашмам ба рӯи ту.
Аз лутф гуфтаӣ, ки Ҳилолӣ ғуломи мост,
Эй ман ғуломи лутфи чунин гуфтугӯи ту!

Надорам қуввати изҳори дарди хештан бо ӯ,
Маро ин дард кушт, оё кӣ гӯяд дарди ман бо ӯ?
Ҳавас дорам, ки ояд бар сари тобути ман, то ман
Васиятро баҳона созаму гӯям сухан бо ӯ.
Бути ман Юсуфи аҳд асту халқе ошиқи рӯяш,
Чу Яъқубу Зулайхо ҳар тараф сад марду зан бо ӯ.
Танам чун ришта шуд з-он пираҳан гулгуну хушҳолам,
Ки боре метавон ғунҷид дар як пираҳан бо ӯ.
Ману кунҷи ғаму рӯзи сиёҳу хуни дил хӯрдан,
Киям, то мекашам шабҳо бар атрофи чаман бо ӯ.
Ба тан дар сӯҳбати халқам, ба ҷон дар хидмати ҷонон,
Аҷоиб хилвате дорам миёни анҷуман бо ӯ.
Ҳилолӣ аз камоли шеър дорад мансаби шоҳӣ,
Ки сӯзи Хисрав асту нозукиҳои Ҳасан бо ӯ.

Мани бедил ба умри худ надидам як нигоҳ аз ту,
Намедонам, чӣ умр аст ин, дареғу дарду оҳ аз ту!
Ҳамон рӯзе, ки гаштӣ подшоҳи ҳусн, донистам,
Ки дарди худ нахоҳад ёфт ҳаргиз додхоҳ аз ту.
Макуш ҳар бегунаҳро з-он битарс охир, ки дар маҳшар
Талаб доранд фардо хуни чандин бегуноҳ аз ту.
Ту шоҳи мулки ҳуснӣ, ман гадои даргаҳи ишқам,
Мақоми бандагӣ аз ман, сарири иззу ҷоҳ аз ту.
Зи ҳиҷрат ҳар шабам солеву ҳар рӯзам бувад моҳе,
Касе донад, ки дур афтода бошад солу моҳ аз ту.
Ба рағми хеш то бо ғайр дидам ёру дамсозат,
Гаҳе аз ғайр менолам, гаҳе аз хешу гоҳ аз ту.
Ҳилолӣ бе ту дар шабҳои ҳиҷрон кист, медонӣ?
Сияҳбахте, ки рӯзи равшани ӯ шуд сиёҳ аз ту.

Боз, эй савори шӯх, куҷо меравӣ? Марав,
Оҳ, ин чӣ рафтан аст, чаро меравӣ? Марав.
Ҳар дам зи рафтани ту балои дил асту дин,
Эй кофари бало, чӣ бало меравӣ? Марав.
Чин бар ҷабин фиганда бурун рафтанат хатост,
Эй турки Чин, ба роҳи хато меравӣ? Марав.
Бар азми гашт хурраму хандон шудӣ савор,
Эй гул, ки ҳамчу боди сабо меравӣ, марав.
Дил рафтаасту аз паи ӯ тунд меравӣ,
Бо он ки аз паи дили мо меравӣ, марав.
Гуфтӣ: «Бурун равам, ки Ҳилолӣ шавад ҳалок».
Ӯ худ ҳалок шуд, ту куҷо меравӣ? Марав!..

* * *

Ёр видоъ мекунад, тоби видои ёр ку?
Ваъдаи васл медиҳад, тоқати интизор ку?
Нисбати рӯи хуби ӯ бо маҳу меҳр чун кунам,
Орази меҳру моҳро турраи мушкбор ку?
Ёри наву баҳори нав боиси маҷлис асту май,
Соғари лолагун куҷо, соқии гулъузор ку?
Ваҳ, ки бар остони ту гашт рақиб мӯътабар,
Пеши саги дарат маро ин қадар эътибор ку?
Табъи Ҳилолӣ аз ҷаҳон сӯи адам кашад, вал
Ту, ки ба ӯ чу нестӣ, хуштар аз ин диёр ку?

Ҷони ман гоҳе сухан кун з-он лабу коме бидеҳ,
В-ар сухан бо ошиқон ҳайф аст, дашноме бидеҳ,
Чун дил аз дасти ту беором шуд, баҳри худо,
Бар дилам дасте бинеҳ, як лаҳза ороме бидеҳ.
Мекунам пеши ту арзи ҳоли бесомони дил,
Гар тавонӣ, қиссаи ӯро саранҷоме бидеҳ.
Соқиё, аз оташи дил шӯъла дар ҷонам фитод,
То занам обе бар оташ, лутф кун, ҷоме бидеҳ.
То туро фориғ шавад хотир зи сахтиҳои даҳр,
Чанд рӯзе дил ба дасти нозукандоме бидеҳ.
Ҷони ман дар ҳасрати он соиди симин бисӯхт,
Чанд сӯзӣ бедилонро, ваъдаи коме бидеҳ,
Носеҳо, панди ту дар таъни Ҳилолӣ то ба кай?
Эй накӯноми ду олам, тарки бадноме бидеҳ!

То чанд баҳри куштани мо ҷавр ин ҳама,
Мо кушта мешавем, чӣ ҳоҷат ба ин ҳама?
Раҳме, ки аз ҷафои ту рафтанд ошиқон,
Дилхаставу шикаставу андӯҳгин ҳама.
Ту қиблаи муродию хубон з-инфиол
Доранд пеши рӯи ту сар бар замин ҳама.
Як бор ҳам ба ҷониби мо бин зи рӯи лутф,
Якборагӣ ба сӯи рақибон мабин ҳама.
Рухсора барфурӯзу ба гашти чаман хиром,
То хоки раҳ шаванд гулу ёсумин ҳама.
Гар бигзарӣ ба ноз чу Лайлӣ ба тарфи дашт,
Маҷнун шаванд мардуми саҳронишин ҳама.
Чун дар раҳат Ҳилолии саргашта хок шуд,
Карданд сокинони фалак офарин ҳама.

Эй он ки дар насиҳати мо лаб кушудаӣ,
Маълум мешавад, ки ту ошиқ набудаӣ.
Гуфтӣ: «Агар дил аз ту рабудам, ба сабр кӯш».
Сабре, ки буд, пештар аз дил рабудаӣ.
Гуфтам: «Шунидаам зи лабат носазои хеш».
Гуфто: «Сазост, ҳар чӣ аз он лаб шунидаӣ».
Эй дил, вафо маҷӯй, ки хубони шаҳрро
Мо озмудаем, ту ҳам озмудаӣ.
Ҳар таънае, ки бар дили озурда кардаӣ,
Бар захми мо ҷароҳати дигар фузудаӣ.
Шодам, ки бандаро саги худ гуфтаӣ зи лутф,
Эй ман сагат, ки бандаи худро сутудаӣ.
Ҷавре, ки аз ту дид Ҳилолӣ, ба он хуш аст,
Он ҷавр нест, балки тараҳҳум намудаӣ.

Кист он сарви равон, к-аз ноз доман барзада,
Ҷома гулгун кардаю оташ ба олам дарзада?
Карда ҳар шаб з-оташи ҳасрат дили моро кабоб,
Бо ҳарифони дигар то субҳидам соғар зада.
Васфи қадди нозукаш гар рост мепурсӣ зи ман,
Сарви озодест, к-аз боғи латофат сар зада.
Хоб чун ояд, ки шабҳо бар дили мо то саҳар
Ҳар замон занҷири зулфаш ҳалқаи дигар зада.
Хатти ӯ бар барги насрин гарди мушк омехта,
Холи ӯ бар сафҳаи гул нуқта аз анбар зада.
Чашми хунрезаш, ки дорад ҳар тараф мижгони тез,
Ҳаст қассобе, ки бар даври миён ханҷар зада.
Талхам ояд бар лаби ширини ӯ номи рақиб,
З-он ки баҳри куштанам заҳрест дар шаккар зада.
Бод гӯё бе гули рӯяш чу ман девона шуд,
Варна худро аз чӣ рӯ бар хоку хокистар зада?
То Ҳилолӣ кард рӯи зарди худ фарши раҳаш,
Тавсани ӯ гоҳи ҷавлон наълҳо бар зар зада.

Бе ҷиҳат бо мо чаро оҳанги ғавғо кардаӣ?
Ғолибан имрӯз қасди куштани мо кардаӣ?
Гоҳ чун ширу шакар, гоҳе чу обу оташӣ,
Ман намедонам, чӣ хӯяст ин, ки пайдо кардаӣ.
Гар Масеҳо мурдаеро зинда мекард аз дуо,
Ту ба як дашном кори сад Масеҳо кардаӣ.
Дида ҷои туст, биншин, аз назар ғоиб машав,
Мардумӣ кун, чун миёни мардумон ҷо кардаӣ.
Дӯш мегуфтам, ки: «Меҳмони Ҳилолӣ бош», Гуфт:
«Дидани хуршедро дар шаб таманно кардаӣ».

Чашми ӯ май хӯрдаю худро хароб андохта,
То набинад сӯи ман, худро ба хоб андохта.
Чист, донӣ пардаҳои ғунча бар рухсори гул?
Ҷилваи ҳусни ту ӯро дар ҳиҷоб андохта.
Чун нагардад умри ман кӯтаҳ, ки он зулфи дароз
Риштаи ҷони маро дар печу тоб андохта.
Ё раб, он зулф аст бар рӯи ту ё худ боғбон
Сунбули тар чидаю бар офтоб андохта?
Бо вуҷуди он ки моро тоби дидори ту нест,
Гаҳ-гаҳе ой бурун, он ҳам ниқоб андохта.
Гар ба кӯят ҳар дам оям, бигзарам, айбам макун,
Шавқи дидори туам дар изтироб андохта.
Бе ту дар гулшан Ҳилолӣ нест хуррам, балки ӯ
Дӯзахе дидасту худро дар азоб андохта,

* * *

Ба куҷо равам зи дардат, чӣ даво кунам, чӣ чора,
Ки ҳазор бор хун шуд ҷигари ҳазорпора?
Манаму зи ишқ дарде, ки агар ба кӯҳ гӯям,
Ба худо, ки нарм гардад дили сахти санги хора.
Ба ду дида кай тавонам, ки рухи ту сер бинам,
Ду ҳазор дида хоҳам, ки туро кунам назора.
Маҳи ман, зи ҷамъи хубон ба касе туро чӣ нисбат?
Ту зиёдаӣ зи моҳу дигарон кам аз ситора.
Зи барои куштани ман чу бас аст чашми шӯхат,
Зи чӣ мекашанд ханҷар мижаҳо зи ҳар канора?
Чу ғанимат аст хубӣ, ба карашма ҷилвае кун,
Ки ба олами ҷавонӣ нарасад касе дубора.
Дили хастаи Ҳилолӣ чу бисӯхтӣ, ҳазар кун,
Ки мабод аз оташи ӯ бирасад ба ту шарора.

Моем ҷо ба гӯшаи майхона сохта,
Худро ҳарифи соғару паймона сохта.
Дил нест ин, ки дар тани фарсудаи ман аст,
Девонаест, ҷой ба вайрона сохта.
Он кас, ки тоб дод ба ҳам турраи туро,
Занҷир баҳри ошиқи девона сохта.
Дил хонаи худост, чӣ созам, ки кофире
Он хонаро гирифтаву бутхона сохта.
Эй шамъ, партаве ба Ҳилолӣ фиган, ки ӯ
Худро ба сӯзи ишқи ту парвона сохта.

Эй ҳамчу парӣ аз мани девона рамида,
Сад бор маро дидаву гӯё ки надида.
Дарьёб, ки мотамзадае рӯзи фироқат
Ҳам чеҳра харошидаву ҳам ҷома дарида.
Эй доғ бар он ошиқи маҳрум, ки ҳаргиз
Не бо ту сухан гуфтаву не аз ту шунида.
Ин ашки ҷигаргун аҷабе нест, ки имрӯз
Хори ғами ӯ дар ҷигари реш халида.
Озурда шуд аз чашми ман имшаб кафи поят,
Дардо, ба кафи пои ту осеб расида!
Он дил, ки на ғам хӯрдию не оҳ кашидӣ,
Аз дасти ғамат, оҳ, чӣ гӯям, чӣ кашида!
Бар рӯи ту ин қатраи хун чист, Ҳилолӣ?
Гӯё ки ба рӯи ту дил аз ғусса давида.

Бар сари роҳи ту будам, ки расидӣ ногоҳ,
Ҷилвае кардию он ҷилва маро бурд зи роҳ.
Гар ба сарҳалқаи тасбеҳи малак боз расӣ,
Қудсиён наъра бароранд, ки «субҳоналлоҳ!»
Гар ба манзилгаҳи васлат нарасам, маъзурам,
Раҳ дароз асту маро умр бағоят кӯтоҳ.
Гирьяе кардаму аз гирья дилам таскин ёфт,
Оҳ, гар гирья намебуд, чӣ мекардам, оҳ!
Сад шаби ҳаҷр гузашту маҳи ман пайдо нест,
Турфа умре, ки ба сад сол надидам як моҳ.
Умрҳо давлати васлат ба дуо хостаам,
Мо ғуломони қадимему ба ҷон давлатхоҳ.
Аз суҷуди дари ӯ манъи Ҳилолӣ накунед,
Ки сари хеш ниҳодаст ба уммеди кулоҳ.

◆

Он соя нест, доим дунболи ӯ фитода,
Чун ман сиёҳбахте сар дар пояш ниҳода.
Ҳар дам зи ҷаври хубон дар ҳайратам, ки эзид
Онро, ки дод ҳусне, меҳре чаро надода?
Бо ҷамъи ишқбозон танҳо маро чӣ нисбат,
Он ҷумла камтар аз ман, ман аз ҳама зиёда.
То номи ман барояд дар ҳалқаи сагонат,
Тавқи саги ту бодо дар гарданам қилода.
Гар майли бода дорӣ, эй турки маст, бо ман,
Дар даст ҳар чӣ дорам, бодо фидои бода.
Чашмони худ ба рӯям аз марҳамат кушодӣ,
Дарҳои раҳмати туст бар рӯи ман кушода.
Ё сар ниҳад ба поят, ё ҷон диҳад Ҳилолӣ,
Инак, зи сар гузашта, миннат ба ҷон ниҳода.

* * *

Дӯш паймона тиҳӣ омадам аз майхона,
Кошки пур шавад имрӯз маро паймона.
Баъди мурдан агар аз қолаби ман хишт зананд,
Ояму боз шавам хишти дари майхона.
Хостам, к-ин дили савдозада ғофил гардад,
Ваҳ, ки ғофил нашуду сохт маро девона.
Офтобию рухат шамъи ҷаҳонафрӯз аст,
Ҳама зарроти ҷаҳон гирди сарат парвона.
Метапад мурғи дилам бар сари он донаи дил,
Чӣ кунад, хирмани умр аст ҳамин як дона.
Ошноӣ зи ҷафоҳои ту маҳрумам сохт,
Эй хуш он рӯз, ки будем зи ҳам бегона.
Қиссаи хеш ба аҳбоб чӣ гӯям шаби ҳаҷр,
Ин шаб он нест, ки кӯтаҳ шавад аз афсона.
Дӯш дар кулбаи вайрони Ҳилолӣ будем,
Ҳоли девона хароб аст дар ин вайрона.

Гар нест ҷоми гулгун, хуш нест даври лола,
Бе май чӣ нашъа хезад аз дидани пиёла?
Ман Нӯҳӣ рӯзгорам, аз гирья ғарқи тӯфон,
Ку ҳамдаме, ки гӯяд дарди ҳазорсола.
То кай ба нозу шӯхӣ лабро газӣ ба дандон?
Гулбарги нозукатро озурда сохт жола.
Қатли рақиби худро бо ман ҳавола кардӣ,
Аз дасти ман чӣ ояд, ҳам бо худо ҳавола.
Бар сафҳаи дили ман зикри май асту шоҳид,
Ақди муҳаббат омад мазмуни ин қибола,
Ғамдидае, ки хоҳад шарҳи ғами Ҳилолӣ,
Аз хуни дидаи худ рангин кунад рисола.

Бар бистари ҳалокам бемору зор монда,
Корам зи даст рафта, дастам зи кор монда.
Рафтаст васли ҷонон, мондаст ҷони зоре,
Эй кошкӣ намондӣ ин ҷони зормонда!
Ман кистам? Ғарибе, аз васл бенасибе,
Ҳиҷрони ёр дида, дур аз диёр монда.
Дар дил зи гулъузоре будаст хор-хоре,
Он дил намонда, аммо он хор-хор монда.
Ё он ки дар ҳавояш хокам ба гард рафта,
Ӯро ҳанӯз аз ман бар дил ғубор монда.
Ҳар ҷо, ки ман ба роҳе худро бад-ӯ расондам,
Ӯ тез даргузашта, ман шармсор монда.
Ваҳ, чун кунам, Ҳилолӣ, он моҳ бо рақибон
Фориғ нишаставу ман дар интизор монда?

* * *

Ҳар кас, ки нест куштаи ишқат, ҳалок беҳ,
Ҳар кас, ки нест хоки раҳат, зери хок беҳ.
Гар ҷони пок дар раҳи ту хок шуд, чӣ бок,
Биллаҳ, ки хоки роҳи ту аз ҷони пок беҳ.
Бо сӯзи ӯ бисоз, ки ишқ аст корсоз,
В-аз дарди ӯ манол, ки дил дарднок беҳ.
Бар чокҳои сина манеҳ марҳам, эй табиб,
Мо ошиқему синаи мо чок-чок беҳ.
Ғам нест, гар Ҳилолии бедил ҳалок шуд,
Ҷонон, ту зинда бош, ки ӯ худ ҳалок беҳ.

Кашидай маю болои манзар омадай,
Ту офтобию имрӯз хуш баромадай.
Чу гул ба рӯи арақкарда мерасӣ аз роҳ,
Биё, биё, ки аҷаб тозаю тар омадай
Биё, ки хезаму аз шавқ дар барат гирам,
Ки нахли боғи ҷаҳонию дар бар омадай.
Сар омаданд ба хубӣ ҳама бутон, лекин
Ту нури чашмию аз ҷумла бар сар омадай.
Чӣ лутф омадану рафтанат хуш аст, эй ёр,
Ки рафтаию зи ҳар бор хуштар омадай.
Ба хандаи шакарину ибораги ширин
Ҳазор бор беҳ аз ширу шаккар омадай.
Зи партави ту Ҳилолӣ кунун расад ба камол,
Ки офтобию хуш дар бар омадай.

Эй ки ба хуни мардумон чашм сиёҳ кардаӣ,
Кушта шудаст оламе, то ту нигоҳ кардаӣ.
Даст ба рух ниҳодаӣ, баҳри ҳиҷоб аз ҳаё
Панҷаи офтобро бурқаъи моҳ кардаӣ.
Подшаҳию мулки дил ҳаст хароби зулми ту,
З-он ки балою фитнаро хелу сипоҳ кардаӣ.
Охири умр бар рухам доғи ҷафо кашидаӣ,
Пири сафедмӯйро нома сиёҳ кардаӣ.
Дӯш, Ҳилолӣ, ин ҳама барқ набуд бар фалак,
Боз нигар зи сӯзи дил нолаю оҳ кардаӣ.

Туро, ки ҷони манӣ, сохт нотавон рӯза,
Надонам, аз чӣ сабаб шуд балои ҷон рӯза.
Закоти ҳусн бидеҳ, сӯи моҳу рӯза мабин,
Ки ин закот басе беҳтар аст аз он рӯза.
Забону коми туро рӯза беҳаловат сохт,
Надошт шарме аз он кому он забон рӯза.
Зи баски бар дару бом офтоби талъати туст,
Ба хонаи ту кушодан наметавон рӯза.
Расида даври гулу рӯза дар миён омад,
Куҷост ид, ки бархезад аз миён рӯза.
Дар интизори шаби иду нури маҷлиси ёр
Сиёҳ гашт ба чашми ҳама ҷаҳон рӯза.
Зи моҳи рӯза, Ҳилолӣ, фиғон макун ҳама рӯ
Хомӯш бош, ки зад мӯҳр бар даҳон рӯза.

Имшаб ту боз чашму чароғи кӣ будай,
Ҷонам бисӯхт, марҳами доғи кӣ будай?
Эй боғи навшукуфта, куҷо рафтай чу абр,
Эй сарви наврасида, ба боғи кӣ будай?
Ман чун чароғ чашм ба роҳи ту доштам,
Эй нури ҳар ду дида, чароғи кӣ будай?
Дорам ҳазор тафриқа дар гӯшаи фироқ,
К-аз фориғони базми фароғи кӣ будай?
Эй гул, ки ҷон зи бӯи хушат тоза мешавад,
Мурдам зи рашк, атри димоғи кӣ будай?
Боз ин ғубор чист, Ҳилолӣ, ба рӯи ту,
Дар кӯи маҳвашон ба суроғи кӣ будай?

Зиҳӣ шароби лабат мояи тарабнокӣ,
Намуда наргиси мастат ҳазор бебокӣ.
Гузар ба домани покат накарда боди сабо,
Куҷо шукуфта гуле дар чаман бад-ин покӣ?
Ба як карашма, ки кардӣ, ҳазор дил бурдӣ,
Таборакаллаҳ аз ин чобукию чолокӣ.
Нишастаам ба раҳат чун ғубору метарсам,
Ки ногаҳон бикашӣ доман аз мани хокӣ.
Ҷавоби талх шунидан зи лаъли майгунат
Чу талхии маи ноб оварад фараҳнокӣ.
Тани заифи Ҳилолӣ ба ҳеҷ лоиқ нест,
Ҷуз ин ки бар сари оташ ниҳӣ ба хошокӣ.

◆

Чанд расво шавам аз ишқ мани шайдоӣ?
Ишқ хуб аст, валекин на бад-ин расвоӣ.
Хостам пеши ту гӯям ғами танҳоии хеш,
Омадӣ сӯи ману рафт ғами танҳоӣ.
Масти ишқем, агар ҳеҷ надонем, чӣ ғам,
Завқи нодонии мо беҳ зи ғами доноӣ.
Бар замин ҷилва намудӣ, фалак аз рашк бисӯхт,
Ки фалакро малаке нест ба ин зебоӣ.
Сарву гул нозуку раъност, вале натвон ёфт.
Гул ба ин нозукию сарв ба ин раъноӣ.
Дар чаман пеши ту рашк аст зи наргис моро,
Гарчӣ машҳури ҷаҳон аст ба нобиноӣ.
Рафтию дер шуд айёми фироқат, чӣ кунам?
Зуд боз ой, ки мурдам зи ғами танҳоӣ.
Чун саги туст Ҳилолӣ, дигараш манъ макун,
Ки дар ин кӯй чаро меравию меоӣ.

Дидам аз ту ҷафое, ки надидаст касе,
Балки з-ин гуна ҷафо ҳам нашунидаст касе.
Ҳар касе меҳнати ишқи ту кашидаст, вале
Он чӣ ман аз ту кашидам, накашидаст касе.
Дар раҳи ишқ зи манзилгаҳи мақсуд мапурс,
К-он мақомест, ки он ҷо нарасидаст касе.
Лаззати чошнии васли ту ман донаму бас,
Ки чу ман заҳри фироқат начашидаст касе.
Пеши ман шарҳ макун ошиқии Маҷнунро,
Ки чу ман заҳри фироқат начашидаст касе.
Турфа боғест гулистони ҷаҳон, лек чӣ суд,
Ки гули ишрат аз ин боғ начидаст касе!
Дилу ҷон дод Ҳилолию ғами ишқ харид,
Гарчи ғамро ба дилу ҷон нахаридаст касе.

◆

Эй гулистони ҷамолат дар камоли хуррамӣ,
Олам аз номи ту пур шуд, нозанини оламӣ.
Хирмани Одам чу баҳри донае барбод шуд,
Чун кунад бо донаи холи ту мискин одамӣ?
Мурдаи садсоларо дар як нафас ҷон медиҳӣ,
Бо ту кай бошад Масеҳоро маҷоли ҳамдамӣ?
Синаро гуфтам, ки: «беғам шав». Дили ғамнок гуфт:
«Бо ғамаш ҷое, ки ман бошам, чӣ ҷои беғамӣ».
Гар Ҳилолӣ аз дарат маҳрум шуд, тадбир чист?
Дар ҳарими он ҳарам касро набошад маҳрамӣ.

Чӣ ҳоҷат аст, ки гаҳ хашму гаҳ итоб кунӣ,
Карашмае бинамо, то ҷаҳон хароб кунӣ.
Шароб хӯрдаю ханҷар кашида омадаӣ,
Ки синаам бишикофӣ, дилам кабоб кунӣ.
Чӣ ғам, ки тавбаи ман бишканӣ, аз он тарсам
Ки даври ман чу расад, тавба аз шароб кунӣ.
Ба рӯзи воқиа моро зи кӯи хеш марон,
Чу меравем, чӣ ҳоҷат, ки изтироб кунӣ.
Ҳилолӣ, ин ҳама аз дасти хеш месӯзӣ,
Ки зарраию таманнои офтоб кунӣ.

Худоро, сӯи муштоқон нигоҳе,
Паёпай гар набошад, гоҳ-гоҳе.
Нигоҳе кун ба уммеде, ки дорӣ,
Ки дорам аз ту уммеди нигоҳе.
Биё, эй офтоби оламафрӯз,
Ки пеш омад аҷаб рӯзи сиёҳе.
Рақибо, имшаб аз ман барҳазар бош,
Ки хоҳам сӯхт оламро ба оҳе.
Равад соле, ки он маҳро надидам,
Кӣ дидаст инчунин солею моҳе?
Ба назди хӯшачини хирмани ишқ,
Ҳама олам намеарзад ба коҳе.
Ҳилолӣ хок шуд, сӯяш гузар кун,
Чӣ доман мекашӣ аз хоки роҳе?

* * *

Ман нагӯям, ки вафо ёри маро боистӣ,
Андаке сабр дили зори моро боистӣ.
Лутфи хубон дигар нест илоҷи дили ман,
Ин сифат ёри ситамгори маро боистӣ.
Ҳар куҷо шеваи дилҷӯию эҳсон дидам,
Ғайратам кушт, ки дилдори маро боистӣ.
З-ин ҳама хоб, ки бахти сиёҳи ман дорад,
Андаке дидаи бедори маро боистӣ.
Завқи пайкони туро сайд надонист, дареғ,
Захм он синаи афгори маро боистӣ.
Дар ҷаҳон қоидаи меҳру вафо нест, вале
Ёри бераҳму ҷафокори маро боистӣ.
Васфи он рӯи чу маҳ пеши Ҳилолӣ гуфтам,
Гуфт: «Ин шамъ шаби тори маро боистӣ».

Баски ҷонҳо ҳама шуд сарф, ту ҷонони касе,
Ҷон агар нест в-агар ҳаст, туӣ ҷони касе.
Бар сари банда ситамҳои ту аз ҳад бигзашт,
Шармсорам зи карамҳои ту — султони касе.
Чок шуд ҷайби ман, эй ҳаҷр, зи дасти ситамат
Нарасад дасти ту, ё раб, ба гиребони касе.
Ҳоли шабҳои маро бехабаре кай донад?
Ки шабе рӯз накардаст ба ҳиҷрони касе.
Гар ҷудо мондам аз он моҳ, маломат макунед,
Чӣ кунам, чархи фалак нест ба фармони касе.
Ҳавасам ҳаст, ки домони ту гирам, лекин
Бекасонро нарасад даст ба домони касе.
Аз фиғонҳои Ҳилолӣ хабаре нест туро,
Ваҳ, ки ҳаргиз накунӣ гӯш ба афғони касе.

Агар ба лутф бихонӣ ва гар ба ҷавр биронӣ,
Ту подшоҳию мо бандаи туем, ту донӣ.
Ба ҳар касе, ки нишастӣ, маро ба хок нишондӣ,
Дигар ба кас менишин, то бар оташам нанишонӣ
Ба ҳар куҷо ки расидам, зи хубии ту шунидам,
Чу рӯи хуби ту дидам, ҳанӯз беҳтар аз онӣ.
Тариқи меҳри ту варзам, ба ҳар сифат, ки тавона
Ту низ марҳамате кун ба он қадар ки тавонӣ.
Туро агарчи ниёзи касе қабул наяфтад,
Ман аз ҷаҳон ба ту нозам, ки нозанини ҷаҳонӣ.
Ба ғайри ҷон дигаре нест бо ту дар дили тангам,
Умед ҳаст, ки он ҳам намонаду ту бимонӣ.
Зи рӯи шавқ Ҳилолӣ ҳавои базми ту дорад,
В-аз ин ҳавас ғазале гуфт, то ба лутф бихонӣ.

Ёр дур аз сӯҳбати ағьёр будӣ кошкӣ,
Гаҳ-гаҳе бо ошиқии худ ёр будӣ кошкӣ.
Зарраро филҷумла қадре ҳаст пеши офтоб,
Қадри ман пешат ҳамон миқдор будӣ кошкӣ.
Чун тавон гуфтан, ки ҷаврат кош будӣ андаке?
Андаке буд, ин қадар бисьёр будӣ кошкӣ.
Ҳар гул аз рӯи ту ёдам доду оташ зад ба дил,
Ин ҳама гулҳо, ки дидам, хор будӣ кошкӣ.
Ёр дӯш омад ба болини ману ман бехабар,
Бахти хоболуди ман бедор будӣ кошкӣ.
Дӣ ба деворе фигандӣ сояи мардум зи рашк,
Қолаби ман хоки он девор будӣ кошкӣ.
Рафтию дарди Ҳилолӣ ҳамчунон ногуфта монд,
Ошиқонро қуввати гуфтор будӣ кошкӣ.

Саҳаргоҳон, ки чун хуршед аз манзил бурун оӣ,
Ба рухсори ҷаҳонафрӯз оламро биёроӣ.
Ба раъноӣ беҳ аз сарвӣ, ба зебоӣ фузун аз гул,
Таолиллаҳ, чӣ лутф аст ин ба зебоию раъноӣ.
Маро гӯӣ, ки ҷон бигзору фармоӣ, ки дил хун кун
Ба ҷону дил мутеам, ҳар чӣ гӯӣ, ҳар чӣ фармоӣ!
Магар ҷонӣ, ки ҳар ҷо омадӣ, ногаҳ бурун рафтӣ,
Магар умрӣ, ки ҳар гаҳ меравӣ, дигар намеоӣ?
Чӣ хуш бошад, ки аввал бар ман афтад гӯшаи чашм
Саҳар чун наргиси зебо зи хоби ноз бикшоӣ.
Дил аз дарди ҷудоӣ мекашад оҳею мегӯяд,
Ки: «Танҳоӣ аҷаб дардест, дод аз дасти танҳоӣ!»
Ҳилолӣ ояду ҳар шом сӯи манзарат бинад,
Ки шояд чун маҳи нав аз канори бом бинмоӣ.

Маст бо рухсори оташнок берун тохтӣ,
Ҷилвае кардию оташ дар ҷаҳон андохтӣ.
Чун намепардохтӣ, охир ба фикри кори мо,
Кошкӣ аввал ба ҳоли мо намепардохтӣ.
Бенаво гаштам ба кӯят чун гадоён солҳо,
Ваҳ, ки як борам ба санге чун сагон нанвохтӣ.
Эй дили дарвеш, бо хубон назарбозӣ макун,
К-андар ин бозича нақди дину дил дарбохтӣ.
Баски кардӣ нола, эй дил, бар сари бозору кӯӣ,
Ҳам маро, ҳам хешро расвои олам сохтӣ.
Баҳри хунрези Ҳилолӣ теғи худ кардӣ алам,
Дар фани ошиққушӣ охир алам афрохтӣ.

Эй мусулмонон, гирифторам ба дасти кофаре,
Шӯхчашме, тезхашме, золиме, ғоратгаре.
Бо асирону ғарибон саркашӣ ҳар дам кунӣ,
Бо ҳарифони дигар маъшуқи ошиқпарваре.
Аз рухи гулранги ӯ ҳар сӯ баҳори хурраме,
В-аз даҳони танги ӯ ҳар гӯша тунги шаккаре.
Чист донӣ саф ба саф мижгони тезаш ҳар тараф?
Новакандозон сипоҳе, найзадорон лашкаре?
Дар бари симин диле дорӣ ба сахтӣ ҳамчу санг,
Ваҳ, кӣ дорад инчунин сангиндиле симинбаре?!
Бандагонаш тоҷдоронанду гирди кӯи ӯ
Ҳар қадам тоҷи саре афтода бар хоки даре.
Тоби зулми ӯ надорам, оллаҳ, оллаҳ, чун кунам?
Ман — гадои бекасе, ӯ — подшоҳи кишваре.
Эй ки мегӯӣ Ҳилолӣ сар нахоҳӣ бохтан,
Бош, то фардо миёни хокухун бинӣ саре.

Ту дар майдону ман чун гӯи дар завқи сарандозӣ,
Ту шавқи гӯйбозӣ дорию ман шавқи сарбозӣ.
Сари худро ба дом афгандаам дар пеши чавгонат,
Ки шояд гӯй пиндорию рӯзе бар сарам тозӣ.
Ту дар хоби сабӯҳ, эй шоҳу ман дар интизори он,
Ки чашм аз хоб бикшоию бар ҳоли ман андозӣ.
Ҳама бо ёр месозанд, то сӯзад дили ғайре,
Ту месӯзӣ дили ёрону бо ағьёр месозӣ.
Шаби ҳиҷрон задӣ бар риштаҳои ҷони ман оташ,
Маро чун шамъ то кай дар фироқи хеш бигдозӣ?
Ҳилолӣ бо қади хамгашта менолад дар ин ҳасрат,
Ки рӯзе дар канораш гирию чун чанг бинвозӣ.

◆

Дӯшина куҷо рафтию меҳмони кӣ будӣ?
Дил бе ту ба ҷон буд, ту ҷонони кӣ будӣ?
Ин ғусса маро кушт, ки ғамхори кӣ гаштӣ?
В-ин дард маро сӯхт, ки дармони кӣ будӣ?
Бо холи сияҳ мардуми чашми кӣ шудӣ боз,
Бо рӯи чу маҳ шамъи шабистони кӣ будӣ?
Эй давлати бедор, ба паҳлӯи кӣ хуфтӣ?
В-эй бахти гурезанда, ба фармони кӣ будӣ?
Шӯре ба дили сӯхта афтод, бифармо,
Имшаб намаки синаи бирьёни кӣ будӣ?
Ман бо дили ошуфта чӣ донам, ки ту имшаб
Ҷамъияти аҳволи парешони кӣ будӣ?
Дур аз ту сияҳ буд шаби тори Ҳилолӣ,
Эй моҳ, ту хуршеди дурахшони кӣ будӣ?

Зи дурӣ то ба кай моро чунин маҳҷур медорӣ,
Ва гар наздик меоям, ту худро дур медорӣ?
Табиби ман туӣ, аммо маро бемор мехоҳӣ,
Давои ман туӣ, аммо маро ранҷур медорӣ.
Ба нури худ шабе равшан накардӣ маҷлиси моро,
Чароғи ошноиро чаро бенур медорӣ?
Магар кайфияти ранҷи хумор, эй ҷон, намедонӣ,
Ки моро бе шароби лаъли худ махмур медорӣ?
Ба дастури сагон з-ин остонам аз чӣ мегронӣ,
Чӣ расм аст ин, ки ошиқро бад-ин дастур меронӣ?
Ба базми васл ҳозир мекунӣ арбоби ҳашматро,
Ҳамин мискин Ҳилолиро зи худ маҳҷур медорӣ?

Эй ки аз ошиқкушӣ ҳар лаҳза сад хун мекунӣ,
Оҳ, гар ошиқ намонад баъд аз ин, чун мекунӣ?
Гарчӣ доим бар асирон ҷавр мекардӣ, вале
Пеш аз ин ҳаргиз накардӣ он чӣ акнун мекунӣ.
Ваъда фармудӣ, ки сӯят бигзарам, то хайр чист,
Кори хайр аст ин, чаро нийят дигаргун мекунӣ?
Менамоӣ оръази чун офтоб аз рӯи меҳр,
Меҳри дигар бар сари меҳри ман афзун мекунӣ.
Эй фусунгар, з-он парӣ афсона хонӣ бар сарам,
Ошиқи девонаро то чанд афсун мекунӣ?

Тиру камон гирифтаӣ, сӯи шикор меравӣ,
Сайди туанд оламе баҳри чӣ кор меравӣ?
Ҷониби сайдгаҳ шудӣ, ҳамраҳи хеш бар маро,
Бе саги хештан марав, чун ба шикор меравӣ.
Ваҳ, чӣ савори турфаӣ, к-аз сари меҳр пеши ту
Чарх пиёда мешавад, чун ту савор меравӣ.
Чун гузарӣ ба чашми ман, бар мижаҳо қадам манеҳ,
Чанд ба пои ҳамчу гул бар сари хор меравӣ.
Шуд тани зори ман чу хас, баҳри худо, эй сабо,
Ҳамраҳи худ бибар маро, гар бари ёр меравӣ.
Эй дили хоксори ман, кай ту ба гарди ӯ расӣ,
К-аз паи бодпои ӯ ҳамчу ғубор меравӣ.
Ёр чу бар қафои худ ҳеҷ нигаҳ намекунад,
Чанд, Ҳилолӣ, аз паяш беҳуду зор меравӣ?

Сӯи шикор, эй бути раъно, чӣ меравӣ?
Шаҳре хароби туст, ба саҳро чӣ меравӣ?
Гар меравӣ ба шаҳр, ки сайде фитад ба дом,
Ин ҷо маро гузошта танҳо, чӣ меравӣ?
Бе саг намераванд саворон ба азми сайд,
Чун мо саги туем, ту бе мо чӣ меравӣ?
Сайди туанд гӯшанишинони шаҳру кӯй,
Бар азми вахши бодияпаймо чӣ меравӣ?
Ҳамроҳи туст лашкари ҳусну сипоҳи ноз,
Бо сад ҳазор фитнаву ғавғо чӣ меравӣ?
Оинае бигиру тамошои хеш кун,
Сӯи чаман ба азми тамошо чӣ меравӣ?
Чун ёр ваъда кард, Ҳилолӣ, ба қатли ту,
Ӯ мекушад, ту баҳри тақозо чӣ меравӣ?

МУНДАРИҶА

Ахтари осмони адаб 3
Эй нури худо дар назар аз рӯи ту моро 7
Зи оби чашми ман гил шуд ба роҳи ишқ манзилҳо. 8
Ману бедории шабҳову шаб то рӯз ёрабҳо, . . . 9
Аз он танҳоиву мулки ғарибӣ шуд ҳавас моро, . 10
Саъй кардам, ки шавад ёр зи ағьёр ҷудо, . . . 11
Гаҳ-гаҳам хонию пурсӣ, ки чӣ ҳол аст туро, . . 12
Ба рӯзи ғам сагаш хоҳам, ки пурсад хоксоронро, . 13
Наметавон ба ҷафо қатъи дӯстдории мо, ... 14
З-он пештар, ки ақл шавад раҳнамун маро, . . . 15
Ман киям, бӯса занам соиди зебояшро? 16
Гуфтугӯи ақл дар хотир фурӯ н-ояд маро, . . . 17
Ҷон хуш аст, аммо намехоҳам, ки ҷон гӯям туро, . 18
Орзуманди туям, бинмой рӯи хешро, ... 19
Гаҳ намак резад ба хум, гаҳ бишканад паймонаро, 20
Тарки ёрӣ кардию ман ҳамчунон ёрам туро, . . 21
Бе ту чандон ки меҳнат аст маро, ... 22
Чанд нодида кунӣ оҳ, чӣ дидӣ аз мо? 23

Маҳи ман, ба ҷилвагоҳе, ки туро шунидам он ҷо, . 24
Ёр чун дар ҷоми май бинад рухи гулфомро, . . 25
Ёри мо ҳаргиз наёзорад дили ағьёрро, ... 26
Ҳаст орзуи куштан аз он тундхӯ маро, ... 27
Ба чашми лутф гар бинӣ гирифторони расворо, . 28
Як-ду рӯзе мегузорад ёри ман танҳо маро, . . . 29
Гар дуои мустамандон мустаҷоб аст, эй ҳабиб, . . 30
Гули рӯят арақ кард аз маи ноб, ... 31
Нодида мекунӣ, чу фитад дида бар манат, . . . 32
Ин ҳама лола, ки сар барзада, аз хоки ман аст, . 33
Дар кӯи ту омад ба сарам санги маломат, . . . 34
Эй, ки мепурсӣ зи ман, к-он моҳро манзил куҷост, 35
Рӯзи наврӯз аст, сарви гулъузори ман куҷост? . . 36
Эй, ки аз ёр нишон металабӣ, ёр куҷост? . . . 37
Эй боди субҳ, манзили ҷонони ман куҷост? . . . 38
Дилҳои мардумон ба нишоти ҷаҳон хуш аст, . . 39
Гуфтӣ: Бигӯ, ки дар чӣ хаёлию ҳол чист? . . . 40
Дар дилам ҷуз ғами ҳиҷрони ту дигар ғам нест, 41
Омад он сангиндилу сад рахна дар ҷон карду рафт, 42
Ҳамчунин бераҳму сангиндил, ки ҷонони ман аст, 43
Акси он лабҳои майгун дар шароб афтодааст, . . 44
Худоро, тунд сӯи ман мабин, чун бингарам сӯят, 45
Чӣ ғам, гар дар сарам шӯр аст аз савдои гесӯят, . 46

Маҳ зи ҷаври фалак дуто шудааст, ... 47
Бархез, то ниҳем сари худ ба пои дӯст, ... 48
Ҳар оташин гуле, ки ба атрофи хоки мост, . . . 49
Рӯзи ман шаб шуду он моҳ ба роҳе нагузашт, . . 50
Дил чӣ бошад, к-аз барои ёр аз ӯ натвон гузашт, 51
Ман бо ту якдилам, сухану қавли ман якест, . . 52
Шишаи май дур аз он лабҳои майгун мегирист, . 53
Ин тоза гул, ки мерасад аз бӯстони кист? . . . 54
Моҳи ман ид асту шаҳреро назар бар рӯи туст, 55
Ё таманнои висоли ту маро хоҳад кушт, ... 56
Дигарам бастаи он зулфи сияҳ натвон дошт, . . 57
Маро ба бода на боғу баҳор шуд боис, ... 58
Муштоқи мардро ба мудово чӣ эҳтиёҷ? 59
Агар савдои ишқ ин аст, ман девона хоҳам шуд, 60
Боғи айши ман ба ҷои гул ҳама хор оварад, . . 61
Шаби ҳиҷрон расиду меҳнати бисьёр пайдо шуд, . 62
Чу лола синаи ман кош пора-пора кунед, . . . 63
Маро чун дигарон ёд аз гулу гулшан намеояд, . . 64
Гар дилам з-ин гуна оҳи дам ба дам хоҳад кашид, 65
З-он пештар ки ҷонон ногаҳ зи дар дарояд, . . 66
Май хоҳаму кунҷе, ки ба ҷуз ёр набошад, . . . 67
Бо ман аввал он ҳама расми вафодорӣ чӣ буд? . 68
Баҳри дарди дили мо аз ту давое нарасид, . . . 69

23

Агар на аз гули навраста бӯи ёр ояд, ... 70
Ҳар дам аз чашми ту дилро назаре мебояд, . . . 71
Гар зи рухсори ту як ламъа ба дарьё афтад, . . 72
Аз ҳоли дилу дида мепурсед, ки чун шуд, . . . 73
Дилам пеши лабат бо ҷони ширин дар фиғон омад, 74
Ба ноз меравaду сӯи кас наменигарад, ... 75
Лаъли ҷонбахшат, ки ёд аз оби ҳайвон медиҳад, 76
Бар сари болин табиб аз нолаи ман зор шуд, . . 77
Ошиқон ҳарчанд муштоқи ҷамоли дилбаранд, . . 78
Биё-биё, ки дилу ҷони ман фидои ту бод! . . . 79
Шириндаҳано, ин ҳама ширин натавон буд, . . . 80
Шамъ дӯш аз нолаи ман гирьяи бисьёр кард, . . 81
Чу аз доғи фироқат шӯълаи ҳасрат ба ҷон афтад, 82
Кокул зи чӣ бигзоштай то камари худ, ... 83
Мискин табиб чораи дардам хаёл кард, ... 84
Ёр бо мо вақти рафтан хайрбоде ҳам накард, . . 85
То кай он шӯх назар бар дигаре андозад? . . . 86
Дило, гар ошиқӣ, биншин, ки ҷононат бурун ояд, 87
Дӯстон, имшаб давои ҷони маҳзунам кунед, . . . 88
Гар касе ошиқи рухсори ту бошад чӣ кунад? . . 89
Дил ба дард омаду ин дард ба дармон нарасид, . 90
Он камар бастану ханҷар заданашро нигаред, . . 91
Оҳу сад оҳ, ки он маҳ зи сафар дер омад, . . . 92

Баски халқе сухани ошиқии ман карданд, ... 93
Дуде, ки дӯш бар сари кӯят баланд буд, . . . 94
То силсилаи зулфи ту занҷири ҷунун шуд, . . 95
Эй ба хубӣ аз ҳама хубони олам хубтар, ... 96
Эй қоматат зи сарви сиҳӣ сарфарозтар, ... 97
Ҷома гулгун, рӯи оташнок аз гул поктар, . . . 98
Бархез, табибо, ки дилозурдаам имрӯз, ... 99
Умр рафту аз ту моро сад парешонӣ ҳанӯз, . . 100
Аз он чӣ суд, ки наврӯз шуд ҷаҳонафрӯз, . . . 101
Ид шуд, ҳар гӯша халқе моҳи нав дорад ҳавас, . 102
Кори ман аз ҷумлаи олам ҳамин ишқ асту бас, . 103
Ёри ман бо дигарон ёр шуд, афсӯс-афсӯс, ... 104
Дардмандам, гар маро дармон набошад, гӯ: мабош, 105
Рӯзе ки бар лаб ояд ҷонам дар орзуяш, . . . 106
Гар гузар афтад чу боди субҳ бар хоки манаш, . 107
Эй, каҷӣ омӯхта пайваста аз абрӯи хеш, ... 108
Забони ӯ, ки надидам зи тангии даҳанаш, . . . 109
Мурдаму худро зи ғамҳои ҷаҳон кардам халос, . 110
Ошиқонро на гулу боғу баҳор аст ғараз, ... 111
Тарки ёрӣ кардӣ, аз васли ту ёронро чӣ ҳаз? . . 112
Мо, ки аз сӯзи ту дар гирьяи зорем чу шамъ, . 113
Маҳвашон дар назари каҷназаронанд, дареғ, . . 114
Хубон агарчи ҳар тарафе мекашанд саф, ... 115

23

Ваҳ, ки рафт он шӯху бар мо кард бедод аз фироқ 116
Нест ғам, гар шуд гиребони ман аз ғам чок-чок . 117
Омад баҳору хушдилам аз рангу бӯи гул, . . . 118
Эй ту сарви чамани ҳусну гули боғи ҷамол, . . . 119
На рафиқе, ки бувад дар паи ғамхории дил, . . 120
Ёр омаду ман тоқати дидор надорам, ... 121
То кай ба дарат ояму дидор набинам? 122
Ҷилваҳои қади дилҷӯи туро банда шавам, . . . 123
Агар чун хок помолам кунӣ, хоки дарат гардам, . 124
Ё раб, ғами берахмии ҷонон ба кӣ гӯям? 125
Чунон аз по фиганд имрӯз он рафтору қомат ҳам, 126
Чӣ ҳол аст ин, ки ҳар гаҳ дар ҷамолат як назар бинам, ... 127
Магӯ афсонаи Маҷнун, чу ман дар анҷуман бошам, ... 128
Дар паи он дилбари шириншамоил меравам, . . 129
Пас аз умре, ки худро бар сари кӯи ту андозам, 130
Ба сад уммед ҳар дам гирди он девору дар гардам, ... 131
Хоҳам, ки ба зери қадамат зор бимирам, . . . 132
Дилам ба орзӯи ҷон намерасад, чӣ кунам? . . . 133
Дӯстон, ошиқаму ошиқи зорам, чӣ кунам? . . . 134

Умр рафтаст, кунун офати ҷоне дорам, ... 135
Ҳар замон бар сафи хубон ба тамошо гузарам, . 136
Ҳар шабе гӯям, ки фардо тарки ин савдо кунам, . 134
Ҳар хубие, ки аз ҳама хубон шунидаем, ... 138
Рӯзе, ки дар фироқи ҷамоли ту будаам, ... 139
То умр бувад, дар ҳаваси рӯи ту бошам, ... 140
Шоми ид он беҳ ки манзил бар сари роҳе кунем, 141
Кошки, хоки ҳарими ҳарамат мебудам, ... 142
Гар ба хокам гузарад Юсуфи гулпираҳанам, . . . 143
Эй дар дилам зи оташи ишқи ту сад алам, . . 144
Аҷаб шикастадилу зору нотавон шудаам, . . . 145
Дилро зи чоки сина тавонам берун кунам, . . . 146
Ид шуд, бихром, то мадҳушу ҳайронат шавам, . . 147
Дилам зи даст шуд, аз дасти дил чӣ чора кунам? 148
Накди ҷонро дар баҳои зулфи ҷонон медиҳам, . 149
Ба хоки ман гузаре кун, чу дар вафои ту мирам, 150
Оҳам шуниду ранҷа шуд он моҳ, чун кунам? . . 151
Хуш он маҷлис, ки чун рухсорат аз май лолагун
бинам, ... 252
Ду рӯз шуд, ки аз дарди фироқ беморам, . . . 153
Зи сӯзи сина кабобам, зи сели дида харобам, . . 154
Эй гул, аз шакли ту бо нозу хиромат гӯям, . . 155
Хароби як назар аз чашми нимхоби туем, . . . 156

Ман кӣ бошам, ки май лаъл ба он моҳ кашам? . 15
Ёр гуфт: Аз мо макун қатъи назар». Гуфтам:
«Ба чашм!» 15
Хез, то имрӯз бо ҳам соғари саҳбо кашем, . . . 15
Баҳор мерасад, аммо баҳорро чӣ кунам? 16
Ҷони ман, ҷону дили хеш нисори ту кунам, . . 16
Пушту паноҳи ман буд девори дилбари ман . . . 16
Ба хоки пои ту, эй сарви нозпарвари ман, . . . 16
Ману тахайюли ҳуснат, чӣ, ёр, беҳтар аз ин? . . 16
На раҳм дар дили ёру на сабр дар дили ман, . . 16
Мушкил ғамест ишқ, ки гуфтан наметавон, . . . 1
Дил хун шуд аз умеду нашуд ёр ёри ман, . . . 16
Мурдам аз дарду нагуфтӣ, дардманди мост ин, 16
Гар ҷудо созӣ ба теғи ҷавр банд аз банди ман, . 16
Дило, з-он лаб зулоли Хизр мехоҳӣ, хаёл аст ин, 17
Манам чун ғунча дар хуноб з-он гулбарги тар
пинҳон, ... 17
Субҳи уммед ҳамон асту рухи ёр ҳамон, . . . 172
Эй паричеҳраи ман, чанд нишинӣ яксон? 173
То кай ба тунд шавӣ баҳри ҷафои дили ман? . . 174
Эй, қадат нозукниҳоли ҷӯйбори чашми ман, . . 175
Гаҳе лутф асту гоҳе қаҳр кори дилрабои ман, . . 176

20

Гуфтиям: «Чун зинда мондӣ дар ғами ҳиҷрони ман?» 177
Аз рашк сӯхтам, ба рақибон сухан макун! . . . 178
Охир, эй ороми ҷон, сӯи дилафгоре бубин, . . . 179
Хуш он, ки дар ҳама рӯи замин ту бошию ман, . 180
Бархезу ба сарвақти асирон гузаре кун, ... 181
Ман гирифтору ту дар банди ризои дигарон, . . 182
Дар кӯи бутон нест касе зортар аз ман, ... 183
Эй моҳи ману шоҳи сипоҳи ҳама хубон, ... 184
Эй муаллим, хотири ғамдидаи ман шод кун, . . 185
Баҳри хунрези дилам турки камонабрӯи ман . . 186
Эй дил, ба кӯи ӯ марав аз бехудӣ ғавғо макун, . 187
Аз фироқи он парӣ ҳар дам фузун шуд дарди ман, ... 188
Биё, то накд ҷонро барфишонам дар ҳавои ту, . . 189
Омадаӣ ба манзилам, эй моҳи нозанин, фурӯ, . . 190
Чанд пинҳон кунам афсонаи ҳиҷрон аз ту, . . . 191
Чанд гирад ҷомӣ май ком аз лаби майгуни ӯ? . 192
Рӯз аз бими рақибон нест раҳ дар кӯи ӯ, . . . 193
Эй бевафо, чӣ чора кунам бо ҷафои ту, ... 194
Хокам ба раҳи пайки ҳарими ҳарами ӯ, ... 195
Мо зи як ҷониб, рақиб аз як тараф дар кӯи ту, . 196
Ошиқам кардию гуфтӣ бо рақиби тундхӯ: . . . 197

21

Созам қадам зи дидаву оям ба сӯи ту, ... 198
Надорам қуввати изҳори дарди хештан бо ӯ, . . 199
Мани бедил ба умри худ надидам як нигоҳ аз ту, 200
Боз, эй савори шӯх, куҷо меравӣ? Марав, ... 201
Ёр видоъ мекунад, тоби видои ёр ку? 202
Ҷони ман гоҳе сухан кун з-он лабу коме бидеҳ, 203
То чанд баҳри куштани мо ҷавр ин ҳама, . . . 204
Эй он ки дар насиҳати мо лаб кушудай, ... 205
Кист он сарви равон, к-аз ноз доман барзада, . . 206
Бе ҷиҳат бо мо чаро оҳанги ғавғо кардай? . . . 207
Чашми ӯ май хӯрдаю худро хароб андохта, . . . 208
Ба куҷо равам зи дардат, чӣ даво кунам, чӣ чора, 209
Моем ҷо ба гӯшаи майхона сохта, ... 210
Эй ҳамчу парӣ аз мани девона рамида, ... 211
Бар сари роҳи ту будам, ки расидӣ ногоҳ, . . . 212
Он соя нест, доим дунболи ӯ фитода, ... 213
Дӯш паймона тиҳӣ омадам аз майхона, ... 214
Гар нест ҷоми гулгун, хуш нест даври лола, . . 215
Бар бистари ҳалокам бемору зор монда, . . . 216
Ҳар кас, ки нест куштаи ишқат, ҳалок беҳ, . . 217
Кашидай маю болои манзар омадӣ, ... 218
Эй ки хуни мардумон чашм сиёҳ кардай, . . . 219
Туро, ки ҷони манӣ, сохт нотавон рӯза, . . . 220

Имшаб ту боз чашму чарғи кӣ будай, ... 221
Зиҳӣ шароби лабат мояи тарабнокӣ, ... 222
Чанд расво шавам аз ишқ мани шайдоӣ? . . . 223
Дидам аз ту ҷафое, ки надидаст касе, ... 224
Эй гулистони ҷамолат дар камоли хуррамӣ, . . 225
Чӣ ҳоҷат аст, ки гаҳ хашму гаҳ итоб кунӣ, . . 226
Худоро, сӯи муштоқон нигоҳе, ... 227
Ман нагӯям, ки вафо ёри маро боистӣ, ... 228
Баски ҷонҳо ҳама шуд сарф, ту ҷонони касе, . . 229
Агар ба лутф бихонӣ ва гар ба ҷавр биронӣ, . . 230
Ёр дур аз сӯҳбати ағъёр будӣ кошкӣ, ... 231
Саҳаргоҳон, ки чун хуршед аз манзил бурун ой, 232
Маст бо рухсори оташнок берун тохтӣ, ... 233
Эй мусулмонон, гирифторам аз дасти кофаре, . . 234
Ту дар майдону ман чун гӯи дар завқи сарандозӣ, 235
Дӯшина куҷо рафтию меҳмони кӣ будӣ? 236
Зи дурӣ то ба кай моро чу ин маҳҷур медорӣ, . 237
Эй ки аз ошиқкушӣ ҳар лаҳза сад хун мекунӣ, . 238
Тиру камон гирифтаӣ, сӯи шикор меравӣ, . . . 239
Сӯи шикор, эй бути раъно, чӣ меравӣ? 240

Бадриддин Хилоли

ГАЗЕЛИ

(на таджикском языке)

Муҳаррир *Қутбӣ Киром*
Рассом *А. Вишнепольский*
Муҳаррири ороиш *Т. Королёва*
Муҳаррири техникӣ *М. Ҷаъфаров*
Мусаҳҳеҳ *Ю. Аҳмадов* ва *Р. Шаҳидова*

Ба матбаа 7/VIII-1968 супурда шуд. Ба чопаш 5/X-1970 и
Когази № 1. Формати $60\times90^1/_{32}$. Ҷузъи чопӣ 7,875. Ҷузъ
ҳисобӣ 4,95. Адади нашр 25000. КЛ 02959. Супориши
Нархаш 30 тин.

Душанбе, нашриёти «Ирфон», кӯчаи Шевченко. 10
Комбинати полиграфии Комитети Матбуоти назди Сов
Вазирони РСС Тоҷикистон.

зи-

На мактуби ту
Дилхозорае аз он
Ба ёди руюмуят гиря

ма
Агар
хашта
ҷавобашро... дорам
Дили ман-бастаи занҷири
гесу ту, нес
Ба ҷуз васфи ту кам
дар худи [illegible]
[illegible]